

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ในย่านชุมชนเก่า
กรณีศึกษา ย่านสามแพร่ง กรุงเทพมหานคร

THE CONSERVATION OF ARCHITECTURAL ELEMENTS OF HISTORIC
DISTRICT: CASE STUDY OF SAM PRANG DISTRICT, BANGKOK

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมเขตร้อน
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2564
KMITL-2021-AR-M-002-006

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

THE CONSERVATION OF ARCHITECTURAL ELEMENTS OF HISTORIC
DISTRICT: CASE STUDY OF SAM PRANG DISTRICT, BANGKOK

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF ARCHITECTURE PROGRAM IN TROPICAL ARCHITECTURE
FACULTY OF ARCHITECTURE
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG
2021

KMITL-2021-AR-M-002-006

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2021

FACULTY OF ARCHITECTURE

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ในย่านชุมชนเก่า กรณีศึกษา ย่านสามแพร่ง กรุงเทพมหานคร
นักศึกษา	นางสาววรรษชล ศรีชา
รหัสประจำตัว	63602056
ปริญญา	สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรมเขตร้อน
พ.ศ.	2564
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผศ.ดร. ปุรณ ขวัญสุวรรณ

บทคัดย่อ

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการบ่งชี้ถึงบรรยากาศ และ
คุณลักษณะของสถาปัตยกรรมในประวัติศาสตร์ จึงเป็นสิ่งที่ควรอนุรักษ์ บทความวิจัยฉบับนี้จึงเลือก
ศึกษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ระบุในมาตรการทางกฎหมายเพื่อการอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่า
โดยพื้นที่ย่านชุมชนเก่าที่เลือกศึกษา ได้แก่ ย่านสามแพร่ง ตั้งอยู่ในพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ศูนย์กลาง
ประวัติศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งล้อมรอบด้วยวงแหวนสามชั้น อันได้แก่ คลองคูเมืองเดิม คลอง
รอบกรุง และคลองผดุงกรุงเกษม โดยพื้นที่ย่านสามแพร่งตั้งอยู่ในส่วนวงแหวนชั้นกลางของกรุง
รัตนโกสินทร์ แต่เดิมเป็นย่านศูนย์กลางเศรษฐกิจของกรุงเทพฯในอดีต และเป็นแหล่งค้าขายและ
บริการรองรับหน่วยงานราชการ โดยรอบพื้นที่มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมที่เด่นชัดได้แก่ อาคาร
ตึกแถวที่เกิดขึ้นในยุครัชกาลที่ 5 แต่ในปัจจุบันลักษณะเศรษฐกิจในย่านชุมชนได้เปลี่ยนไป อีกทั้ง
พื้นที่มีศักยภาพในการพัฒนาในอนาคต องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมจึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรถูกละเลย
วิทยานิพนธ์นี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏใน
อาคารกรณีศึกษาในย่านสามแพร่ง

Thesis	The Conservation of Architectural Elements of Historic District: Case Study of Sam Prang District, Bangkok
Student	Miss Watsachol Sricha
Student ID	63602056
Degree	Master of Architecture
Program	Tropical Architecture
Year	2021
Thesis Advisor	Assistant Professor Doctor Poon Khwansuwan

ABSTRACT

The architectural elements are important tools for the identification of atmosphere and historic of architectural features; therefore it should be conserved. This article is the study of architecture elements that identified in the regulation for historic district preservation. Sam Prang district was selected as a case study which located in Rattanakosin area at the historical center of Bangkok. Sam Prang is surrounded by three-rings of canals (Klong Ku Mueng Derm, Klong Rob Krung and Klong Pa Dung Krung Ka Sem). Sam Prang area was the economic center of Bangkok for trading and services to support government agencies in the surrounding area. The architectural identity in this area is unique, shophouses built in the reign of King Rama V are illustrations. Even if the economy in the district has significantly change and has the potential for future development, these architectural elements should not be ignored. The purpose of this dissertation is to study the conservation of architectural elements which should be preserved which appear on the building in Sam Prang district.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปुरुณ ขวัญสุวรรณ ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และช่วยเหลือในทุกๆด้านด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ข้าพเจ้าขอกราบพुरुคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รศ.วิวัฒน์ เตมีพันธ์ รศ.สุพัฒน์ บุญยฤทธิกิจ และผศ.ดร.สมโชค สิ้นบุญกุล ผู้ให้คำแนะนำ ซึ่งให้ข้าพเจ้าเห็นข้อบกพร่อง และนำไปปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ที่คอยสนับสนุนข้าพเจ้า รวมทั้งเพื่อนร่วมหลักสูตรแวนวัตกร สถาบันธรรมเขตร้อนทุกคน ที่คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาตลอด 1 ปี แม้เผชิญปัญหาต่างๆก็สามารถผ่านพ้น และทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สำหรับคุณประโยชน์และคุณงามความดีอันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบให้แต่บิดามารดา ตลอดจนครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ข้าพเจ้าตลอดจนถึงทุกวันนี้

นางสาววรรษชล ศรีชา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญตาราง.....	VI
สารบัญรูป.....	VIII
บทที่ 1.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	2
1.4 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	3
1.5 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	3
1.6 ขั้นตอนในการดำเนินการศึกษา.....	3
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.8 แผนการดำเนินการศึกษา.....	5
บทที่ 2.....	6
2.1 การอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่า.....	6
2.2 ข้อมูลย่านชุมชนเก่า.....	39
2.3 กรอบแนวคิด.....	52

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	54
3.1 การออกแบบงานวิจัย	54
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	54
3.3 การสร้างเครื่องมือ	59
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	87
3.5 การสรุปและอภิปรายผลการวิจัย	87
3.6 การจัดทำข้อเสนอแนะ	87
บทที่ 4	88
4.1 การดำเนินการวิจัยข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคาร กรณีศึกษา	88
4.2 ผลการวิจัย	154
บทที่ 5	161
5.1 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	161
5.2 ข้อเสนอแนะ	163
บรรณานุกรม	164
ภาคผนวก	166
ประวัติผู้เขียน	182

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การวิเคราะห์สรุปองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์	19
3.1 ตัวอย่างอาคารเพื่อการอนุรักษ์ระดับที่ 1 (อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์).....	55
3.2 ตัวอย่างอาคารเพื่อการอนุรักษ์ระดับที่ 2 (อาคารฟื้นฟู).....	56
3.3 ตัวอย่างอาคารเพื่อการอนุรักษ์ระดับที่ 3 (อาคารที่สร้างขึ้นใหม่).....	57
3.4 เครื่องมือการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารสำคัญ	60
3.5 เครื่องมือการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคาร กรณีศึกษา (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์).....	72
3.6 เครื่องมือการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคาร กรณีศึกษา (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่สร้างใหม่)	79
3.7 เครื่องมือการเก็บข้อมูลสรุปรวมองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคาร กรณีศึกษา	86
4.1 ตารางข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของตึกแถวแพรงภูธร.....	62
4.2 ตารางข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของตึกแถวแพรงนรา	67
4.4 ตารางเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา Neighbor Phuthon (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์)	90
4.5 ตารางเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา The Bhuthorn (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์).....	98
4.6 ตารางเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา 1905 Heritage Corner (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์).....	106
4.7 ตารางการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา The Knight House (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู).....	114

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.8 ตารางการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา Vivit Hostel Bangkok (อาคารระดับที่ 2 : อาคารพื้นฟู).....	122
4.9 ตารางการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา Siri Poshtel Bangkok (อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่จะสร้างขึ้นต่อไปในอนาคต).....	130
4.10 ตารางการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา Pa Prank Hostel (อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่จะสร้างขึ้นต่อไปในอนาคต).....	138
4.11 ตารางการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา Oyo 378 Bright Minitel (อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่จะสร้างขึ้นต่อไปในอนาคต).....	146
4.12 ตารางข้อมูลสรุปรวมองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา	153
4.13 ตารางสรุปองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์จากการสำรวจอาคารกรณีศึกษา จำแนกตามการออกกฎหมายข้อบังคับ.....	155

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1.1 แสดงแผนผังการดำเนินการศึกษา	5
2.1 แสดงแผนผังวิธีการอนุรักษ์.....	9
2.2 แสดงแผนผังแนวทางการปรับปรุงกายภาพอาคาร	12
2.3 แสดงแผนผังแนวทางการปรับปรุงกายภาพอาคาร 2	13
2.4 แสดงผังองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์และที่มา	20
2.5 แสดงแผนผังการรักษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมด้วยการออกกฎหมายข้อบังคับ	24
2.6 แสดงแผนผังการออกกฎหมายข้อบังคับทั้งสองแบบ	24
2.7 แสดงรายละเอียดของการบังคับแบบเข้มงวด	26
2.8 แสดงภาพประกอบแนวระดับที่มีความต่อเนื่อง	31
2.9 แสดงภาพประกอบการจัดจังหวะที่คล้ายกับของอาคารเดิม	32
2.10 แสดงภาพประกอบการใช้รูปร่างที่คล้ายคลึง	32
2.11 แสดงการใช้ขนาดและสัดส่วนที่สอดคล้องกับอาคารเดิม	33
2.12 แสดงภาพประกอบวัสดุ พื้นผิว และสีที่กลมกลืน	33
2.13 แสดงภาพประกอบการออกแบบให้มีลักษณะเรียบง่าย	34
2.14 แสดงผังตำแหน่งอาคารเพื่อการอนุรักษ์ทั้ง 3 ระดับ	36
2.15 แสดงรายละเอียดของการบังคับแบบอ่อน	37
2.16 แสดงประวัติศาสตร์ย่านสามแพร่ง	41
2.17 แสดงตึกแถวบริเวณแพร่งนราหลังซ่อมแซม	44
2.18 แสดงลักษณะทางสถาปัตยกรรมในย่านสามแพร่ง	45
2.19 แสดงเส้นทางสัญจรทางน้ำ	46
2.20 แสดงเส้นทางสัญจรทางบก	47
2.21 แสดงโครงข่ายถนนกับเส้นทางสัญจรทางน้ำ	48
2.22 แสดงพื้นที่สีเขียวรอบกรุงรัตนโกสินทร์	49
2.23 แสดงสถานที่สำคัญโดยรอบย่านสามแพร่ง	49
2.24 แสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินแพร่งนรา และแพร่งภูธร	50

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่	หน้า
2.25 แสดงแผนผังกรอบแนวคิดการวิจัย.....	53
4.1 แสดงรูปด้านหน้าอาคาร Neighbor Phuthon.....	89
4.2 แสดงรูปด้านหน้าอาคาร The Bhuthorn	97
4.3 แสดงรูปด้านหน้าอาคาร 1905 Heritage Corner.....	105
4.4 แสดงรูปด้านหน้าอาคาร The Knight House	113
4.5 แสดงรูปด้านหน้าอาคาร Vivit Hostel Bangkok.....	121
4.6 แสดงภาพด้านหน้าอาคาร Siri Poshtel Bangkok.....	129
4.7 แสดงรูปด้านหน้าอาคาร Pa Prank Hostel.....	137
4.8 แสดงรูปด้านหน้าอาคาร Oyo 378 Bright Minitel.....	145

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ย่านชุมชนเก่ามีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับประวัติศาสตร์ ย่านและยุคสมัยในการก่อสร้างอันคงไว้ซึ่งคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ปัจจุบันการอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่า จึงเป็นสิ่งควรคำนึงถึง ไม่ใช่แค่เพื่อการรักษาสถาปัตยกรรมแต่เพื่อคืนชีวิตให้กับย่านที่เคยรุ่งเรืองในอดีตด้วยการฟื้นฟูเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

สถาปัตยกรรมในยุคใหม่ในย่านชุมชนเก่าเมืองจึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจบริบทเมืองและ สถาปัตยกรรมในย่านเพื่อรักษาเอกลักษณ์ของย่านเอาไว้ แต่การออกแบบในปัจจุบันไม่ได้อยู่บน พื้นฐานของความเข้าใจเอกลักษณ์ของย่าน ประกอบกับกระแสการออกแบบแบบสมัยใหม่ทำให้เกิด ความหลากหลายที่ไม่กลมกลืนกับรูปแบบสถาปัตยกรรมที่มีมาก่อนในพื้นที่นั้นๆ อีกทั้งประเทศไทยยัง ไม่มีข้อกำหนดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการออกแบบสถาปัตยกรรมในย่านชุมชนเก่าจึงทำให้สามารถควบคุม ได้ยาก

“ย่านสามแพร่ง” ได้แก่ บริเวณแพร่งนรา แพร่งภูธรและแพร่งสรรพศาสตร์ เป็นย่านเก่าใน กรุงรัตนโกสินทร์ที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์และเป็นย่านที่มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม ที่ชัดเจน เนื่องจากในบริเวณนี้เป็นที่ตั้งของวังเจ้านายสามพระองค์ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ได้แก่ วังกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ วังกรมหมื่นภูธเรศธำรงศักดิ์ และวังกรมหลวงสรรพศาสตร์ศุภกิจ ต่อมาในรัชกาลที่ 5 เมื่อมีการขยายเมือง การตัดถนนผ่านกลางพื้นที่วังและการสร้างอาคารพาณิชย์ ทำให้พื้นที่ย่านได้เปลี่ยนแปลงการใช้งาน จากย่านพักอาศัยของขุนนางคหบดีไปเป็นย่านการค้าในยุค แรก ย่านสามแพร่งได้มีบทบาทเป็นแหล่งอาหาร เพื่อบริการหน่วยงานราชการและแหล่งขายของเก่า ที่ต่อเนื่องจากตลาดนัดสนามหลวง มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันของคนทั่วไป แต่ในสมัยรัชกาลที่ 6 เป็นต้น มา ศูนย์กลางการค้าได้เริ่มย้ายออกจากพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ ย่านสามแพร่งประสบปัญหาทั้งปัญหา เศรษฐกิจตกต่ำและปัญหาทางด้านสังคม ได้แก่ การย้ายออกของผู้อยู่อาศัยเดิม ทำให้พื้นที่ย่านถูกทิ้งร้าง ขาดการบำรุงรักษาจนมีสภาพที่เสื่อมโทรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจในย่าน คือ การกลับมาทำธุรกิจในย่านสามแพร่ง โดยต้องอาศัยการตอบสนองต่อความต้องการและวิถีชีวิตยุคใหม่ แนวทางการทำธุรกิจจึงเปลี่ยนไป เพื่อเป็นการดึงดูดให้คนกลับมาจับจ่ายใช้สอยภายในย่าน รวมถึงแผนนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ ทำให้ตึกแถวในสามแพร่งรวมไปถึงย่านอื่น ๆ ในกรุงเทพฯ เกิดการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมบางส่วน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของเจ้าของธุรกิจและเป็นไปตามกระแสสังคมในช่วงเวลานั้น ๆ องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมในย่านที่เปลี่ยนแปลงไปอาจทำลายคุณค่าและความแท้บางส่วนของย่าน ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงนี้จึงควรเป็นไปตามองค์ประกอบที่ระบุไว้ในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทั้งในระดับสากล และระดับประเทศ เพื่อคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ รวมถึงรักษาความกลมกลืนของย่านชุมชนเก่า อีกทั้งการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมอีกทางหนึ่ง จึงเป็นที่มาของงานวิจัยองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ในย่านชุมชนเก่า กรณีศึกษา ย่านสามแพร่ง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษาในย่านสามแพร่ง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่กรณีศึกษา หมายถึง พื้นที่บางส่วนของย่านสามแพร่ง อาณาเขตพื้นที่ทิศเหนือติดกับตรอกครุฑ ทิศใต้ติดกับถนนบำรุงเมือง ทิศตะวันออกติดกับถนนตะนาว และทิศตะวันตกติดกับถนนอัษฎางค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาแนวคิดการอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่า องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ ข้อมูลย่านสามแพร่ง และมาตรการทางกฎหมายในการอนุรักษ์ย่านสามแพร่ง

ศึกษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา และการออกกฎหมายข้อบังคับเพื่อการอนุรักษ์องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารกรณีศึกษา ในย่านสามแพร่ง

1.4 วิธีการดำเนินการศึกษา

1.4.1 สืบค้นและรวบรวมข้อมูลการอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่า หลักการและแนวทางการอนุรักษ์ และข้อมูลย่านสามแพร่งจากหนังสือ บทความ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.4.2 เก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา โดยการลงพื้นที่สำรวจ และการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่ออนุรักษ์องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม

1.4.3 วิเคราะห์องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ในย่านสามแพร่งจากการสำรวจ

1.5 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.5.1 อาคารกรณีศึกษา เป็นกลุ่มตัวอย่างอาคารเพื่อการอนุรักษ์ในระดับที่ 1 และระดับที่ 2 จาก โครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ : บริเวณแพร่งนรา แพร่งภูธร และ แพร่งสรรพศาสตร์

1.5.2 เจ้าของ/ผู้เช่าอาคาร เป็นผู้ที่ใช้ประโยชน์อาคารกรณีศึกษาในปัจจุบัน

1.6 ขั้นตอนในการดำเนินการศึกษา

1.6.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับหลักการและแนวทางการอนุรักษ์ และข้อมูลย่านสามแพร่ง จากเอกสารทางวิชาการ บทความ งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6.2 สํารวจและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของสถาปัตยกรรมภายในย่านสามแพรง ที่เป็นอาคารที่พักอาศัยเชิงพาณิชย์กรรม เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

1.6.3 จัดทำเครื่องมือแบบสำรวจองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม

1.6.4 เก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่ โดยการสำรวจพื้นที่ย่านกรณีศึกษาและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา

1.6.5 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจ และข้อมูลทุติยภูมิต่างๆ โดยการใช้การพรรณนาเชิงวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์

1.6.6 นำข้อมูลจากการศึกษาและการวิเคราะห์มาสรุปผลการวิจัย

1.6.7 จัดทำข้อเสนอแนะการอนุรักษ์องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมในย่านชุมชนเก่าที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 เพื่อทราบถึงผลของการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่ออนุรักษ์องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมในย่านสามแพรง

1.7.2 เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.8 แผนการดำเนินการศึกษา

รูปที่ 1.1 แสดงแผนผังการดำเนินการศึกษา

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

2.1 การอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่า

2.1.1 แนวคิดการอนุรักษ์

แนวคิดการอนุรักษ์เมืองเริ่มมาอย่างยาวนานตั้งแต่ยุคสมัยโมเดิร์น (Modern time) ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดการอนุรักษ์จากการรักษาของเก่าโดยอำนาจการตัดสินใจจะขึ้นอยู่กับเจ้าเมือง กษัตริย์ ชนชั้นสูง ซึ่งเป็นผู้ครอบครองงานศิลปกรรมนั้นๆ ทำให้แนวทางในการอนุรักษ์แตกต่างกันไปตามรสนิยมของผู้ครอบครอง (ยงธนิศร์, 2557) ต่อมาในคริสต์ศตวรรษที่ 16-19 เป็นช่วงเวลาที่มีการปฏิวัติทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในยุโรป แนวคิดที่มีต่องานศิลปะ ประวัติศาสตร์ ได้เปลี่ยนแปลงไปซึ่งส่งผลต่อแนวคิดการอนุรักษ์ด้วย (Jokilehto, 2002 อ้างโดย ยงธนิศร์, 2557) ทำให้ภาคประชาชนได้มีส่วนในการตัดสินใจมากขึ้นว่าสิ่งใดควรอนุรักษ์

การเปลี่ยนแปลงแนวคิดการอนุรักษ์ทำให้เกิดการจัดประชุมนานาชาติครั้งแรก (First International Congress of Architects and Technicians of Historic Monuments) ที่กรุงเฮนส์ เกิดเป็นกฎบัตรเอเธนส์เพื่อการบูรณะอนุสรณ์สถานทางประวัติศาสตร์ (The Athens Charter for the Restoration of Historic Monuments) เมื่อค.ศ. 1931 ซึ่งเน้นการอนุรักษ์ที่ให้ความเคารพข้อมูลทางประวัติศาสตร์และฝีมือของผู้สร้างสรรค์ ต่อมาเกิดกฎบัตรเวนิซ (Venice Charter) โดยมีรากฐานจากกฎบัตรเอเธนส์ ประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1964 โดยองค์การอิสระทางวิชาการที่ยูเนสโกให้จัดตั้ง คือสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศหรือไอโคโมส (International Council on Monuments and Sites-ICOMOS) ได้นิยามความหมายของโบราณสถาน (Historic Monuments) ว่าไม่ได้หมายถึงเพียงสิ่งก่อสร้างทางสถาปัตยกรรม แต่รวมถึงบริเวณเมืองหรือชนบทที่พบหลักฐานของอารยธรรมด้วย และไม่จำกัดเพียงผลงานศิลปะที่ยิ่งใหญ่ แต่รวมถึงผลงานจากอดีตที่ธรรมดาซึ่งส่งสมคุณค่าวัฒนธรรม จากกาลเวลาที่ผ่านไปด้วย อีกทั้งกฎบัตรเวนิซยังใช้คำว่าอนุสรณ์สถาน หรือ Monument ในภาษาอังกฤษที่มีรากศัพท์มาจากภาษากรีก คือ Memory หมายถึง ความทรงจำต่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานที่นั้นๆ ซึ่งเห็นได้ชัดว่ามีความแตกต่างจากแนวคิดการอนุรักษ์ในอดีตที่เน้นแต่เพียงสิ่งก่อสร้างอย่างเดียว นอกจากนี้ กฎบัตรเวนิซยังได้กำหนดหลักการในการอนุรักษ์ บูรณะ และการขุดค้นโบราณสถานและแหล่งที่ตั้งไว้ด้วย

ในภายหลังเมื่อกระแสอนุรักษ์ได้กระจายไปทั่วโลก เกิดการใช้คำว่า “มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage)” แทนคำว่าโบราณสถาน ซึ่งหมายรวมถึงสิ่งก่อสร้างที่เป็นมรดกที่จับต้องได้ (Tangible Heritage) และประเพณีหรือวิถีชีวิตที่เป็นมรดกที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Heritage) ด้วยเช่นกัน

2.1.2 ความหมายและวิธีการอนุรักษ์

“การอนุรักษ์” มีคำภาษาอังกฤษที่ใช้กันอย่างกว้างขวางคือคำว่า Conservation โดยในกฎบัตรเวนิซได้ให้ความหมายไว้อย่างกว้างๆ ว่าให้รักษาแหล่งมรดกโดยยึดหลักมั่นคงถาวร สามารถปรับเปลี่ยนการใช้สอยเพื่อประโยชน์ทางสังคมได้แต่ต้องไม่เปลี่ยนแปลงผังบริเวณหรือการตกแต่งอาคาร (ยงธนิศร์, 2557) ซึ่งความหมายของ Conservation นั้นยังไม่ได้เจาะจงถึงวิธีการอนุรักษ์ ได้มีผู้นำเสนอความหมายของวิธีการอนุรักษ์ไว้หลายรูปแบบ ซึ่งพอจะนำมาประมวลได้ 9 รูปแบบ (Stubbs, 2009; Fitch, 2001; Tyler, 2000; Feilden and Jokilehto, 1998; Sanoff, 1978 อ้างโดย ยงธนิศร์, 2557) ได้แก่

1) Laissez-Faire วิธีการนี้เป็นคำที่มาจากภาษาฝรั่งเศส อาจแปลได้ว่า ปล่อยไปตามนั้น (Let it be หรือ Do nothing) หมายถึงการไม่รบกวนแหล่งมรดกนั้นด้วยวิธีใดๆ คือปล่อยตามธรรมชาติ แหล่งมรดกที่อาจใช้วิธีการนี้ได้คือหลักฐานทางโบราณคดีที่อยู่ใต้ดินที่หากมีการขุดค้นให้ปรากฏขึ้นมาอาจเสื่อมสลายจากสภาพอากาศปกติได้ หรือหากมีการปกป้องจะต้องใช้งบประมาณสูงเกินไป จึงต้องกลบทับและไม่ให้มีการรบกวนพื้นที่นั้น

2) Preservation หรือบางแห่งใช้ Minimal repair หมายถึงการรักษาให้คงสภาพโดยอาจเสริมความมั่นคงของโครงสร้างเล็กน้อยซึ่งยังสามารถรักษาบูรณภาพไว้ได้ทั้งหมด การเสริมดังกล่าวเช่น การเพิ่มเหล็กเส้นเข้าไปในเสาหรือผนังเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการรับน้ำหนักมากขึ้น หรือเพิ่มให้โครงสร้างคงอยู่ได้ แต่จากภายนอกจะไม่สังเกตเห็นได้

3) Stabilization หมายถึง การเสริมความมั่นคงแบบที่เห็นโครงสร้างใหม่ที่เสริมเข้าไปเป็นการเสริมความมั่นคงของแหล่งมรดกฯ ที่มีการเสื่อมทางโครงสร้างอย่างรุนแรงและหากไม่มี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงสร้างใหม่เข้าไปเสริมจะทำให้เกิดความเสียหายได้ โครงสร้างที่เพิ่มเติมเข้าไปเช่น ค้ำยัน มักจะใช้วัสดุและมีรูปแบบที่แตกต่างไปจากแหล่งมรดกฯ เพื่อให้เห็นชัดเจนระหว่างของเก่ากับของใหม่

4) Restoration หมายถึงการรักษา บูรณะ ซ่อมแซมซึ่งในยุคโรมันตีความถึงการต่อเติมจินตนาการของสถาปนิกได้ด้วย แต่ในปัจจุบันคำว่า Restoration ได้มีการให้นิยามในกฎบัตรเวนิซ (มาตรา 9-13) ไว้ว่าเป็นการดำเนินการที่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะ มีจุดมุ่งหมายเพื่อรักษาและแสดงให้เห็นถึงความงามและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของแหล่งมรดกฯ โดยอาศัยข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่พิสูจน์ได้ การเพิ่มเติมส่วนที่ขาดหายไปนั้นสามารถทำได้ แต่ต้องแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างของใหม่กับของเก่า และเมื่อถึงจุดที่ต้องใช้การคาดเดาให้หยุดการดำเนินการทันที และไม่ได้เน้นที่ความงามหรือความสำคัญของรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ดังนั้นในการซ่อมแซมจึงต้องให้ความเคารพรูปแบบทุกยุคทุกสมัยที่แหล่ง มรดกฯนั้นได้ถูกสร้างสรรค์มาในอดีต

5) Rehabilitation หมายถึง การปรับปรุงกายภาพของแหล่งมรดกฯ โดยมากเป็นอาคารประวัติศาสตร์ในพื้นที่ปรับปรุงฟื้นฟูเมืองที่มีความชบเซาทางเศรษฐกิจให้กลับมามีชีวิตดั้งเดิม การอนุรักษ์ด้วยวิธีนี้จะต้องเกี่ยวข้องกับ ก) การใช้สอย ซึ่งหากไม่สามารถดำรงกิจกรรมการใช้สอยอาคารตามแบบเดิมได้ก็จะต้องมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมที่ทำให้อาคารนั้นอยู่รอดทางเศรษฐกิจ แต่การใช้สอยใหม่นี้จะต้องใกล้เคียงหรือสอดคล้องกับการใช้สอยเดิมจะเป็นการดีที่สุด ข) การต่อเติม เนื่องจากความต้องการในการใช้สอยใหม่อาจต้องมีการเพิ่มเติมพื้นที่จึงต้องมีการต่อเติมอาคาร หลักการของการต่อเติมคือให้รักษาคุณค่า ความแท้ และบูรณภาพของอาคารเดิมให้มากที่สุด ค) การปรับปรุงระบบและสาธารณูปโภคให้ทันสมัย ได้แก่ ระบบไฟฟ้า ประปา ระบายน้ำ บำบัดของเสีย และโทรคมนาคม ซึ่งต้องมีความระมัดระวังไม่รบกวนหรือทำลายส่วนที่เป็นคุณค่าความสำคัญของอาคารเก่า

6) Reconstruction หมายถึง การสร้างขึ้นมาใหม่ ตามกฎบัตรเวนิซที่เคร่งครัดมาก ให้ใช้วิธีการประกอบคืนรูปหรือประกอบคืนสภาพ หรือ อนัสติโลซิส (Anastylosis) หมายถึงการนำชิ้นส่วนที่พังทลายลงมาให้กลับขึ้นไปประกอบเป็นรูปร่างใหม่ในตำแหน่งเดิม ซึ่งหากมีวัสดุใหม่เพิ่มก็ให้ใช้ให้น้อยที่สุดและต้องแสดงความแตกต่างด้วย

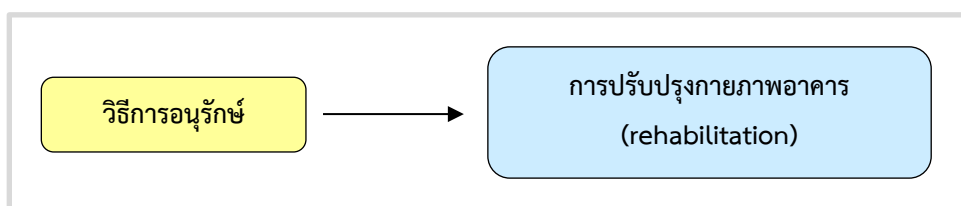
7) Relocation หมายถึง การย้ายที่ตั้งอาคารหรือสิ่งก่อสร้างออกไปจากพื้นที่เดิม เนื่องจากสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยในขณะที่อาคารนั้นมีคุณค่าความสำคัญทางสถาปัตยกรรมสูง มีโครงสร้างและวัสดุที่สามารถเคลื่อนย้ายหรือถอดประกอบใหม่ได้ การอนุรักษ์ด้วยวิธีย้ายที่ตั้งนี้แม้จะ

สามารถรักษาอาคารไว้ได้แต่ก็มีข้อด้อยคือ การสูญเสียเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างอาคารกับที่ตั้งและสภาพโดยรอบดั้งเดิม

8) Replication อาจแปลได้ว่า “การจำลอง” หมายถึงการสร้างอาคารขึ้นมาใหม่ให้เหมือนกับของเดิม วิธีนี้คล้ายกับ Reconstruction แต่มีข้อแตกต่างคืออาคารที่สร้างขึ้นใหม่นั้นนั้น ไม่จำเป็นต้องตั้งอยู่บนที่เดิมก็ได้ นอกจากนั้นขนาดของอาคารอาจลดทอนหรือขยายสัดส่วนได้ การจำลองนี้แม้จะไม่มีคุณสมบัติในด้านความแท้และบูรณภาพ แต่คุณค่าความสำคัญอยู่ที่ประโยชน์ทางการศึกษา ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการดำเนินการด้านการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมด้วย

9) Interpretive structure/infrastructure หมายถึง การสื่อความหมายด้วยโครงสร้างใหม่ที่แตกต่าง ตามกฎบัตรริโคโมสว่าด้วยการสื่อความหมายและการนำเสนอแหล่งมรดกวัฒนธรรม (The ICOMOS Charter for the Interpretation and Presentation of Cultural Heritage Sites) ที่ประกาศใช้เมื่อ ค.ศ. 2008 การพัฒนาสิ่งใหม่เพื่อการสื่อความหมายภายในบริเวณแหล่งมรดกวัฒนธรรมนั้นไม่สามารถทำได้โดยพลการ แต่ต้องยึดหลัก 7 ประการ ได้แก่ (1) สิ่งก่อสร้างใหม่นั้นจะต้องสื่อให้เห็นถึงคุณค่าความสำคัญของแหล่งมรดกและความจำเป็นในการรักษาไว้ (2) ใช้ข้อมูลจากการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์และต้องทำด้วยความระมัดระวัง (3) ให้คำนึงถึงการรักษาทั้งมรดกที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ (4) ให้ความเคารพความแท้ (Authenticity) (5) ยึดหลักการอนุรักษ์ที่ยั่งยืนโดยให้เกิดการมีส่วนร่วมจากสาธารณะ และการบำรุงระยะยาว (6) สนับสนุนการดำเนินการโดยทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง (Inclusiveness) และ (7) พัฒนาแนวทางในการดำเนินการให้ต่อเนื่องโดยเฉพาะด้านเทคนิควิธีการ การศึกษาวิจัย และการฝึกอบรม

สำหรับวิธีการอนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยได้แก่ Rehabilitation หรือการปรับปรุงสภาพอาคารภายในพื้นที่ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ โดยมีการเปลี่ยนแปลงการใช้สอย การต่อเติมอาคาร และปรับปรุงระบบและสาธารณูปโภค ซึ่งต้องปฏิบัติในแนวทางที่เหมาะสมต่อการอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่า

รูปที่ 2.1 แสดงแผนผังวิธีการอนุรักษ์

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3 แนวทางการอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่า

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ให้ความหมายของย่านชุมชนเก่าไว้ดังนี้ ย่านชุมชนเก่า หมายถึง พื้นที่ทางกายภาพที่แสดงออกถึงลักษณะของการตั้งถิ่นฐาน/ก่อกำเนิดที่แตกต่างกันตามบริบทแวดล้อม ทั้งที่เป็นเมืองหรือในพื้นที่ชนบท มีพัฒนาการของการตั้งถิ่นฐาน/ก่อกำเนิดดังกล่าวที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งประจักษ์ได้จากทั้งสภาพทางกายภาพที่โดดเด่น เช่น โครงสร้างของชุมชน ลักษณะรูปแบบทางสถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์แวดล้อม และสภาพทางสังคมวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ประเพณี และกิจกรรมของชุมชน ประกอบควบคู่กันอย่างเหมาะสม ภายใต้บริบทสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้าง(Built Environment) และสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ (Natural Environment)

สำหรับกระบวนการอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่าที่พิจารณาในการวิจัยนี้ ได้แก่ การปรับปรุงสภาพอาคาร (rehabilitation) สามารถกระทำได้โดยวิธีการต่างๆ เพื่อให้อาคารนั้นๆได้มีการบำรุงรักษาและได้ใกล้ชิดกับประชาชน ได้ใช้ประโยชน์กับอาคารแทนที่จะปล่อยไว้รกร้างหลังจากการบูรณะปฏิสังขรณ์แล้ว(U.S. Department of Interior, 1983 อ้างถึงใน อรศิริ, 2528, น. 66) โดยมีแนวทางปฏิบัติที่ถูกระบุไว้ดังต่อไปนี้

อรศิริ ปาณินท์ (2528, น. 66-67) กล่าวถึงการปรับสภาพการใช้งานอาคารว่าเป็นแนวทางหนึ่งในหลายๆแนวทางของการอนุรักษ์ และเพื่อประโยชน์ของสถาปนิกและผู้สนใจในการอนุรักษ์ได้พิจารณาถึงข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ภูมิสถาปัตยกรรม และด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการออกแบบสถาปัตยกรรมร่วมสมัย และการพัฒนาพื้นที่รอบบริเวณที่ต้องการอนุรักษ์ ในการดำเนินการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมของอาคารซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สิ่งที่ควรพิจารณา ได้แก่ การพยายามเก็บรักษาสภาพเดิมขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม และภูมิสถาปัตยกรรม ซึ่งเน้นสภาพแวดล้อมพร้อมทั้งป้องกันการเสื่อมสลายหรือชำรุดไปในเวลาเดียวกันด้วย ทั้งนี้เพราะองค์ประกอบต่างๆเป็นเครื่องมือสำคัญในการบ่งชี้ถึงบรรยากาศ และคุณลักษณะของสถาปัตยกรรมในประวัติศาสตร์ (U.S. Department of Interior, 1983 อ้างถึงใน อรศิริ, 2528, น. 67)

ซูวิทย์ สุจฉายา (2552, น. 78) กล่าวถึงความเข้มข้นของการอนุรักษ์ไว้ 2 ระดับได้แก่ การอนุรักษ์แบบเข้มข้น ที่รักษาองค์ประกอบของพื้นที่ไว้เป็นอย่างดี และการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ ที่

พิจารณาเห็นว่าเมืองนั้นต่างจากอาคารตรงที่มีลักษณะพลวัต(Dynamic) มีชีวิต จึงมีการเปลี่ยนแปลง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยามให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปรับตัวอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการรักษาองค์ประกอบที่ทำได้ครบถ้วน เช่นเดียวกันก็ยอมให้ส่วนที่ไม่มี ความสำคัญสามารถสร้างทดแทนใหม่ เพื่อประสิทธิภาพในการใช้สอยที่ดีขึ้นแต่ต้องกลมกลืนกัน ก็ เป็นหลักการอนุรักษ์ที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากกว่า

การพัฒนาที่เกิดขึ้นในย่านอนุรักษ์นั้นส่งผลต่ออาคารที่อยู่ในย่าน แม้ไม่ใช่อาคารสำคัญ ในย่านก็ควรมีแนวทางในการปรับปรุงซ่อมแซม ต่อเติม หรือสร้างขึ้นใหม่ แต่รูปแบบของการพัฒนา ใหม่ นั้นมีได้หลายทางเลือก ได้เคยมีผู้เสนอทางเลือกดังกล่าวไว้ 6 ระดับ ตั้งแต่การทำให้เหมือน ของเดิมจนถึงการทำให้ขัดแย้งโดยสิ้นเชิง (Manley and Guises, 1998 อ้างโดย ยงธนิศร์, 2557) ซึ่ง แต่ละทางเลือกขึ้นอยู่กับรสนิยมของกลุ่มหรือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในพื้นที่นั้นๆ แต่ที่มี การใช้กันในย่านอนุรักษ์นั้นมีทางเลือกที่อาจสรุปได้ 5 รูปแบบ ดังนี้ (ยงธนิศร์, 2557)

1) ใช้รูปแบบอาคารดั้งเดิม (Copy original) หมายถึงการพัฒนาอาคารใหม่ โดยใช้ รูปแบบของอาคารเดิมนั้น คล้ายกับการบูรณะ (Restoration) ซึ่งมีเงื่อนไข คือจะต้องมีหลักฐานของ อาคารเดิมนั้นด้วย ข้อดีคือ สามารถรักษามรดกของเมืองหรือย่านไว้ได้ แต่ข้อเสียคืออาจทำให้เกิดการเข้าใจผิดว่า อาคารที่สร้างขึ้นมามีใหม่เป็นอาคารเก่าดั้งเดิม และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

2) ใช้รูปแบบอาคารข้างเคียง (Copy adjacent) หมายถึง การสร้างอาคารใหม่หรือ ปรับปรุงอาคารที่มีอยู่ ให้มีรูปแบบหรือรายละเอียดเหมือนอาคารที่อยู่ข้างเคียงในย่านเดียวกันซึ่งมี ข้อดี คือ การเสริมสร้างบรรยากาศในย่านให้มีความกลมกลืนกันมากขึ้น แต่อาจยังเกิดความเข้าใจผิด ว่า อาคารที่สร้างใหม่นั้นเป็นหนึ่งในอาคารประวัติศาสตร์ได้

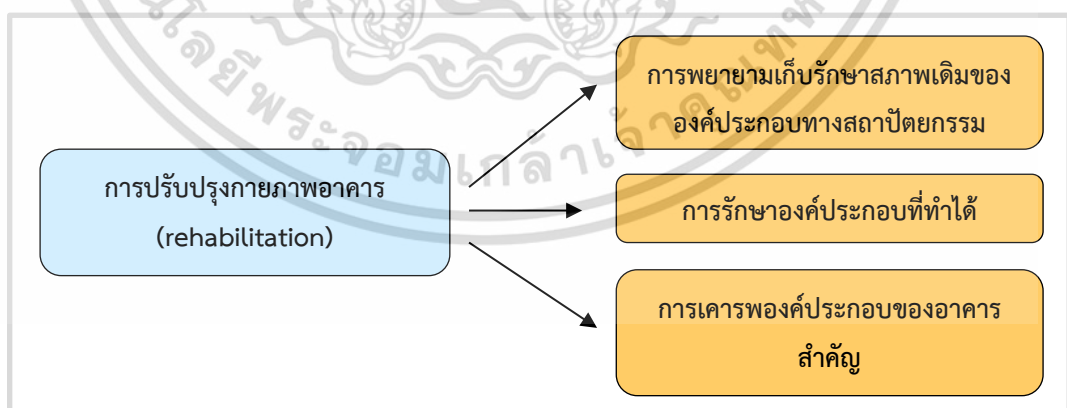
3) การเคารพองค์ประกอบของอาคารสำคัญ หมายถึงการนำองค์ประกอบที่เด่นชัดของ อาคารสำคัญ เช่น รูปทรงหลังคา ขนาด ช่องเปิด คิ้วบัวและระยะต่างๆ มากำหนดเป็นแนวทางในการ ออกแบบอาคารที่จะสร้างใหม่หรือที่จะปรับปรุงให้ดูเป็นกลางๆ(Neutral) ไม่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม และบรรยากาศของย่านชุมชนเก่าให้มีความกลมกลืนและสามารถแยกแยะได้ว่าอาคารใดเป็นอาคาร สำคัญหรืออาคารที่สร้างขึ้นใหม่ อย่างไรก็ตาม ทางเลือกวิธีการนี้ค่อนข้างจำกัดอิสรภาพของสถาปนิก และหากมีการก่อสร้างใหม่เป็นจำนวนมากจะเกิดความน่าเบื่อในพื้นที่ได้

4) การใช้บริบทของอาคารสำคัญ (Contextual) หมายถึงการทำความเข้าใจกับแนวคิด การก่อสร้างอาคารสำคัญและนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการออกแบบอาคารใหม่ ซึ่งอาจมีรูปแบบสมัยใหม่ แต่ยังคงกลมกลืนกับพื้นที่ วิธีการนี้ต้องใช้สถาปนิกที่มีความเข้าใจในพื้นที่อย่างถ่องแท้และไม่ควรสร้าง ซ้ำในพื้นที่อื่น

5) การสร้างความขัดแย้ง (Contrast) หมายถึงการออกแบบอาคารใหม่หรือการปรับปรุงอาคารใหม่หรือการปรับปรุงต่อเติมอาคารให้มีความแตกต่างจากอาคารสำคัญโดยสิ้นเชิง แต่อย่างน้อยควรรักษาขนาดหรือความสูงของอาคารไว้ไม่ให้ความใหญ่โตจนทำลายสภาพแวดล้อมโดยรวม วิธีการนี้มีข้อดีคือสามารถแยกแยะอาคารเก่าและใหม่ได้อย่างชัดเจน แต่หากคุณภาพการออกแบบไม่ดีจะทำลายสภาพแวดล้อมของย่านได้ ตัวอย่างของการสร้างใหม่ที่ขัดแย้งที่ได้ผลดี คือ การสร้างอาคารระจกรูปทรงพีระมิด ที่ลานหน้าพระราชวังลูฟร์ ในกรุงปารีสซึ่งเป็นผลงานของกลุ่มสถาปนิก I.M. PEI.

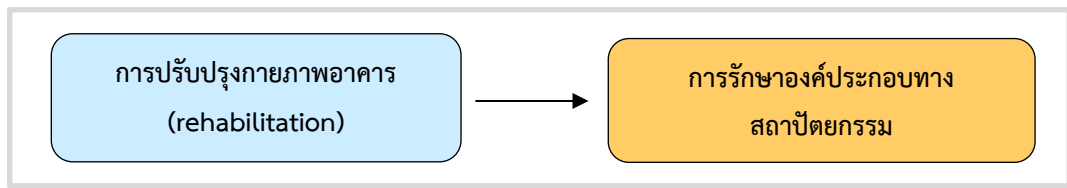
ทางเลือกรูปแบบที่เป็นที่นิยมคือรูปแบบที่ 3 การเคารพองค์ประกอบของอาคารสำคัญมีการนำเสนอตั้งแต่ในช่วงปลายทศวรรษที่ 70 ในสหรัฐอเมริกา (Sanoff, 1978) หมายถึงการนำองค์ประกอบที่เด่นชัดของอาคารสำคัญ เช่น รูปทรงหลังคา ขนาด ช่องเปิด คิวบัวและระยะต่างๆมา กำหนดเป็นแนวทางการออกแบบ (Design guideline) อาคารที่จะสร้างใหม่หรือที่จะปรับปรุงให้ดูเป็นกลางๆ (Neutral) ไม่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อม

จากการศึกษาแนวทางอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่า แนวทางที่จะนำมาพิจารณาในงานวิจัยที่ใช้กับการปรับปรุงกายภาพอาคาร ได้แก่ การพยายามเก็บรักษาสภาพเดิมขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม การรักษารูปทรงที่ทำได้ และการเคารพองค์ประกอบของอาคารสำคัญ สามารถสรุปได้ว่าแนวทางอนุรักษ์ย่านชุมชนคือ การรักษารูปทรงที่ทำได้ นำไปสู่การศึกษาการนำแผนอนุรักษ์สู่การปฏิบัติ

รูปที่ 2.2 แสดงแผนผังแนวทางการปรับปรุงกายภาพอาคาร
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.3 แสดงแผนผังแนวทางการปรับปรุงกายภาพอาคาร 2

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

2.1.4 องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์

ส่วนต่อไปเป็นการศึกษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ระบุในหลักการและแนวทางต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) กฎบัตรการอนุรักษ์

กฎบัตรการอนุรักษ์เป็นแนวทางร่วมกันที่ใช้ในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ที่ได้รับการยอมรับกันมา ในที่นี้จะศึกษากฎบัตรที่ระบุองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ทั้งหมด 3 ฉบับ ได้แก่ Charter for the Conservation of Historic Town and Urban Areas (Washington Charter 1987) Vienna Memorandum on World Heritage and Contemporary Architecture Managing the Historic Urban Landscape และ The Valletta Principles for the Safeguarding and Management of Historic Cities, Towns and Urban Areas ซึ่งมีสาระดังต่อไปนี้

1.1) Charter for the Conservation of Historic Town and Urban Areas (Washington Charter 1987) (ICOMOS, 1987)

กฎบัตรรอสซิงตันมีเนื้อหาสำคัญคือ ก) ความสัมพันธ์ของมรดกทางประวัติศาสตร์กับบริบทโดยหลักการ วัตถุประสงค์ และวิธีการอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์ต้องให้ความสนใจกับทั้งพื้นที่เมืองประวัติศาสตร์และสิ่งแวดล้อมโดยรอบทั้งสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ข) การบูรณาการการอนุรักษ์เมืองเข้ากับนโยบายพัฒนาด้านสังคมเศรษฐกิจและการวางผังเมือง ผังภูมิภาคในทุกกระดับ เพื่อประสิทธิภาพสูงสุด ค) คุณลักษณะของเมืองที่ต้องสงวนรักษาประกอบด้วยลักษณะเฉพาะทางประวัติศาสตร์ และองค์ประกอบทั้งทางด้านวัสดุและจิตใจที่แสดงถึงรูปแบบของเมือง ความสัมพันธ์ของอาคารกับพื้นที่สีเขียวและพื้นที่โล่ง ความสัมพันธ์ของรูปร่างเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน้าตาอาคารทั้งภายนอกและภายในกับมาตราส่วน (scale) ขนาด (size) การก่อสร้าง (construction) วัสดุ (materials) สี (color) และการตกแต่ง (decoration) ความสัมพันธ์ของพื้นที่เมืองกับที่ตั้งโดยรอบ และบทบาทหน้าที่ที่หลากหลายของเมืองที่สั่งสมตามกาลเวลา (ง) ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่อนุรักษ์มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการอนุรักษ์ และให้ความสำคัญกับผู้อยู่อาศัยในพื้นที่เป็นอันดับแรก เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรเผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ โดยเริ่มจากเด็กในวัยเรียน ควรสนับสนุนการปฏิบัติการขององค์กรต่างๆ และควรมีมาตรการช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการอนุรักษ์และบูรณะ

5) เมืองประวัติศาสตร์ควรได้รับการปกป้องคุ้มครองจากภัยธรรมชาติและสิ่งรบกวนต่างๆ เพื่อรักษาสภาพของมรดกวัฒนธรรม

จะเห็นได้ว่ากฎบัตรวอชิงตันไม่ได้ให้ความสำคัญเพียงแต่การอนุรักษ์อนุสรณ์สถาน แต่มองภาพกว้างถึงพื้นที่เมืองประวัติศาสตร์และสิ่งแวดล้อมโดยรอบ และให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์อย่างบูรณาการกับนโยบายพัฒนาและการมีส่วนร่วมของประชาชนรวมถึงการสนับสนุนในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการอนุรักษ์ และได้กล่าวถึงลักษณะเฉพาะและองค์ประกอบที่สำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการอนุรักษ์พื้นที่เมืองซึ่งจำเป็นต่อการอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่าในปัจจุบัน

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ระบุในกฎบัตรได้แก่ มาตราส่วน (scale) ขนาด (size) การก่อสร้าง (construction) วัสดุ (materials) สี (color) และการตกแต่ง (decoration)

1.2) Vienna Memorandum on World Heritage and Contemporary Architecture Managing the Historic Urban Landscape (UNESCO, 2005)

ให้ความสำคัญกับผลกระทบจากการพัฒนาร่วมสมัยต่อภาพรวมทางภูมิทัศน์เมืองของมรดกที่มีความสำคัญ แนวคิดของภูมิทัศน์เมืองประวัติศาสตร์ไปไกลกว่ารูปแบบเดิม ได้แก่ แนวคิดจุดศูนย์กลางทางประวัติศาสตร์ แนวคิดการมองภาพรวมทั้งหมดหรือบริบทโดยรอบ ซึ่งถูกใช้ในกฎบัตรและกฎหมายคุ้มครอง เพื่อที่จะครอบคลุมถึงขอบเขตที่กว้างขึ้นและบริบททางภูมิสถาปัตยกรรมของเมืองประวัติศาสตร์

ในประเด็นของแนวทางของการพัฒนาเมือง (Guidelines for Urban Development) ข้อที่ 26 ระบุไว้ว่าโดยหลักการทั่วไปแล้ว สัดส่วน (proportion) และการออกแบบ (design) ต้องเข้ากันได้กับลักษณะเฉพาะของรูปแบบทางประวัติศาสตร์ และสถาปัตยกรรม ใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขณะเดียวกันการทำลายแกนของอาคารและเก็บกรอบอาคารที่ควรเอาไว้ ยังไม่ใช้การคุกคามทางโครงสร้างที่เหมาะสม สิ่งที่ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษคือการพัฒนาของสถาปัตยกรรมร่วมสมัยในเมืองมรดกโลก มีจุดประสงค์รองคือการรักษาคุณค่าของภูมิทัศน์ทางประวัติศาสตร์ของเมือง และการพัฒนาต้องมีขอบเขตที่จำกัดเพื่อไม่ให้เกิดการประนีประนอมต่อพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ของเมือง

1.3) The Valletta Principles for the Safeguarding & Management of Historic Cities, Town and Urban areas (ICOMOS, 2011)

มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเสนอหลักการและยุทธวิธีเพื่อจัดการการแทรกแซงในเมืองประวัติศาสตร์และพื้นที่เมืองประวัติศาสตร์ เพื่อรักษาคุณค่าเมืองประวัติศาสตร์และที่ตั้ง รวมไปถึงการบูรณาการสู่สังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยการแทรกแซงที่เกิดขึ้นต้องให้ความเคารพต่อคุณค่ามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ รวมไปถึงคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยด้วย

The Valletta Principles ได้กล่าวถึงนิยามที่เกี่ยวข้องต่อการอนุรักษ์ ทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การแทรกแซง และยุทธวิธีจัดการ โดยสำหรับงานวิจัยนี้จะศึกษาประเด็นในเรื่องทิศทางการเปลี่ยนแปลงเป็นหลัก หลักการวอลเลตตากล่าวว่าเมืองประวัติศาสตร์และพื้นที่เมืองเปรียบเสมือนสิ่งมีชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอด และการเปลี่ยนแปลงได้ส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบเมือง เมื่อการเปลี่ยนแปลงถูกจัดการอย่างเหมาะสมจะสามารถใช้เป็นโอกาสในการพัฒนาคุณภาพของเมืองประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของลักษณะประวัติศาสตร์ของพื้นที่นั้นๆ

ทิศทางการเปลี่ยนแปลงในหลักการของวอลเลตตากล่าวว่าจำแนกออกตามความสัมพันธ์ใน 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

- การเปลี่ยนแปลงกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่นเดียวกับที่กฎบัตรวอชิงตันกล่าวไว้ว่าเมืองประวัติศาสตร์ควรได้รับการปกป้องคุ้มครองจากภัยธรรมชาติและสิ่งรบกวนต่างๆ และการเปลี่ยนแปลงต้องอยู่บนพื้นฐานของการเคารพความสมดุลของธรรมชาติและต้องถูกใช้เพื่อพัฒนาบริบทโดยรอบเมืองประวัติศาสตร์ พัฒนาคุณภาพอากาศ น้ำ และดิน ใส่ใจพื้นที่สีเขียวและเสียงรบกวนที่มากเกินไปต่อทรัพยากรธรรมชาติ

- การเปลี่ยนแปลงกับสิ่งปลูกสร้าง ตามกฎบัตรวอชิงตันที่กล่าวว่า ไม่ควรกีดกันการใช้องค์ประกอบร่วมสมัยที่กลมกลืนกับบริบท หากว่าเป็นการสนับสนุนต่อการเพิ่มคุณค่าของพื้นที่นั้นๆ โดยต้องเคารพในคุณค่าของที่ตั้ง ในส่วนการแทรกแซงต้องเคารพต่อคุณค่า รูปแบบและระดับของประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมใหม่ต้องแสดงออกซึ่งกระแสนสถาปัตยกรรมของช่วงเวลาและสถานที่นั้นๆอย่างเหมาะสม ไม่แสดงถึงความแตกต่างที่มากเกินไปและขัดแย้งกับความต่อเนื่องของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงข่ายเมือง โดยต้องให้ความสำคัญมากที่สุดในเรื่องความต่อเนื่องในการจัดองค์ประกอบโดยไม่ส่งผลต่อสถาปัตยกรรมที่ตั้งอยู่ สถาปนิกและนักผังเมืองต้องมีความเข้าใจเชิงลึกต่อประวัติศาสตร์ของบริบทเมือง

- การเปลี่ยนแปลงในการใช้งานกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม การทดแทนการใช้งานแบบเดิมด้วยสิ่งใหม่อาจนำไปสู่การหายไปของวัฒนธรรมและสูญเสียเอกลักษณ์ของสถานที่และส่งผลไปสู่การเปลี่ยนแปลงของเมืองประวัติศาสตร์ฯ ไปสู่พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวซึ่งส่งกระทบทางลบต่อการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นจึงต้องคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิมเพื่อปกป้องประชากร อีกทั้งยังต้องควบคุมกระบวนการเปลี่ยนแปลงชุมชน หรือ เจเนตรีฟิเคชัน (Gentrification) ที่เพิ่มขึ้นจากการเข้ามาเช่าพื้นที่อยู่อาศัย เพราะจะทำให้สูญเสียความน่าอยู่และสูญเสียตัวตนของสถานที่ในที่สุด ดังนั้นกิจกรรมใหม่ๆที่เกิดขึ้นต้องมีการบริหารจัดการอย่างระมัดระวังเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบเชิงลบ เช่น ปัญหาการคมนาคมและความแออัด

- การเปลี่ยนแปลงกับมรดกที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งสำคัญเท่ากับการอนุรักษ์และปกป้องสิ่งปลูกสร้าง เพราะเป็นเอกลักษณ์และจิตวิญญาณของสถานที่ ควรได้รับการเผยแพร่และอนุรักษ์

ในประเด็นขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม ได้ถูกระบุไว้ในข้อเสนอและยุทธศาสตร์ว่าองค์ประกอบที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์เพื่อคงไว้ซึ่งความแท้และคุณค่าของเมืองประวัติศาสตร์ที่เป็นคุณลักษณะพิเศษทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ประเด็นรูปร่างและลักษณะทั้งภายในและภายนอกของสิ่งปลูกสร้างได้แก่ โครงสร้างอาคาร (structure) ปริมาตร (volume) รูปแบบ (style) มาตราส่วน (scale) วัสดุ (materials) สี (color) และการตกแต่ง (decoration)

1.4) กฎบัตรประเทศไทยว่าด้วยการบริหารจัดการแหล่งมรดกวัฒนธรรม (สมาคมอิโคโมสไทย, 2554)

ในหมวดที่ 4 การบริหารจัดการมรดกวัฒนธรรม หัวข้อหลักการอนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องกับกายภาพของสถาปัตยกรรม ข้อ 8 การดำเนินการอนุรักษ์มรดกสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่น ให้คำนึงถึงการพัฒนาหรือความเปลี่ยนแปลงที่อาจหลีกเลี่ยงได้ และลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมาของชุมชน โดยงานที่ต่อเติมบนสิ่งก่อสร้างหรือในบริเวณชุมชนพื้นถิ่นนั้นควรเคารพคุณค่าทางวัฒนธรรมและลักษณะตามแบบดั้งเดิม ที่ผสมกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ แนวทางในการปฏิบัติ ได้แก่ การวิจัย บันทึกจัดเก็บข้อมูล ส่งเสริมให้มีการสืบสานระบบการก่อสร้างและทักษะฝีมือช่างพื้นถิ่นในทุกระดับ อาจใช้วัสดุใหม่ที่ไม่เปลี่ยนแปลงการแสดงออกของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพลักษณ์ (appearance) ผิวสัมผัส (texture) และรูปทรง (mass) ไปจากโครงสร้างและวัสดุของเดิมที่สืบเนื่องมา

2) เอกสารการอนุรักษ์ที่เกี่ยวข้อง

2.1) The Secretary of the Interior's Standards for Rehabilitation & Illustrated Guidelines for Rehabilitating Historic Buildings (U.S. Department of the Interior, 1983)

กล่าวถึงการซ่อมแซมคุณลักษณะทางประวัติศาสตร์ในสถาปัตยกรรม ซึ่งคุณลักษณะใหม่ที่ต้องกลมกลืนกับของเก่า รวมไปถึงการเพิ่มของใหม่ในการก่อสร้างใหม่ต้องไม่ทำลายเอกลักษณ์เดิม องค์ประกอบดังกล่าวได้แก่ การออกแบบ (design) สี (color) ผิวสัมผัส (texture) วัสดุ (materials) รูปทรง (mass) ขนาด (size) มาตรฐาน (scale) และลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural features)

2.2) การปรับปรุงฟื้นฟูเมืองและการอนุรักษ์เมือง (ยงธนิศร์, 2557)

ได้สรุปองค์ประกอบจากเอกสารขององค์กรยูเนสโกและอโคโมสเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกด้านวัฒนธรรม ได้แก่ รูปทรง (mass) มาตรฐาน (scale) สัดส่วน (proportion) จังหวะ (rhythm) ภาพเงาที่กลุ่มอาคาร (silhouette) แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line) ระยะร่น (setback) ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening windows and doors) ความสูง (height) วัสดุ (material) ผิวสัมผัส (texture) สี (color) รายละเอียด (details) และคุณภาพของการซ่อมแซม (quality)

2.3) คู่มือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมประเภทย่านชุมชนเก่า (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2560)

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูย่านชุมชนเก่าไว้ 3 แนวทาง ได้แก่ การรักษารูปแบบองค์ประกอบที่สำคัญ การวางแผนเพื่อประโยชน์ใช้สอยใหม่ และการควบคุมการออกแบบสถาปัตยกรรมร่วมสมัย

ก) การรักษารูปแบบองค์ประกอบที่สำคัญ

- รูปแบบโครงสร้างของย่านชุมชนเก่า ซึ่งถูกกำหนดโดย เส้นทางสัญจร ทางน้ำ ถนน กลุ่มอาคาร ที่ว่าง ความสัมพันธ์ระหว่างอาคารกับพื้นที่สีเขียวและที่โล่งว่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- รูปทรงและลักษณะทางกายภาพทั้งภายในและภายนอกอาคาร ซึ่งถูกกำหนดโดย โครงสร้างอาคาร ปริมาตร รูปแบบ สัดส่วน วัสดุ สี และการระดับตกแต่ง
- การรักษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ย่านชุมชนเก่ากับบริบทแวดล้อม ทั้งธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น
- การรักษาประโยชน์ใช้สอย กิจกรรม ในย่านชุมชนเก่าที่หลากหลาย และต่อเนื่องตามช่วงเวลาและยุคสมัย
- การสืบทอดทางประเพณี ภูมิปัญญา คุณค่าของสถานที่ ที่นำไปสู่การคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของสถานที่ของย่านชุมชนเก่า
- การรักษาโครงสร้าง/โครงข่ายทางสังคม รวมไปถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมในย่านชุมชนเก่า

ข) การวางแผนเพื่อประโยชน์ใช้สอยใหม่

กิจกรรมและประโยชน์ใช้สอยรูปแบบใหม่ควรมีการวางแผนและพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของย่านชุมชนเก่า การพัฒนาประโยชน์ใช้สอยใหม่ๆ ในย่านชุมชนเก่า เพื่อให้เกิดความหลากหลายของกิจกรรมทั้งกิจกรรมดั้งเดิมและกิจกรรมใหม่ที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตและชีวิตประจำวันของผู้คน

ค) การควบคุมการออกแบบของสถาปัตยกรรมร่วมสมัย

การออกแบบสถาปัตยกรรมใหม่หรือการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเก่า ลักษณะของสถาปัตยกรรมร่วมสมัยควรคำนึงถึงความเชื่อมโยงเชิงที่ว่างกับโครงสร้างเดิมของย่านชุมชนเก่าและบริบทโดยรอบ โดยสถาปัตยกรรมใหม่สามารถแสดงออกถึงลักษณะเฉพาะแห่งการออกแบบจากสถาปนิกได้ โดยมีสัดส่วนและลักษณะทางกายภาพอันกลมกลืนไปกับบริบทเดิม

แนวทางการอนุรักษ์ที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เสนอ การรักษาองค์ประกอบที่สำคัญของย่านไม่ควรถูกละเลย และสิ่งใหม่ที่เข้าไปมีบทบาทในย่านชุมชนเก่าต้องมีการจัดการอย่างเหมาะสม โดยต้องควบคุมการออกแบบสถาปัตยกรรมใหม่ให้ไม่ทำลายเอกลักษณ์ของย่าน จากที่ได้ศึกษาข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างสถาปัตยกรรมภายในพื้นที่ที่กำหนดในบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ มีแนวทางที่ครอบคลุมถึงเรื่องกายภาพของสถาปัตยกรรมในประเด็นของสีและวัสดุที่ใช้กำหนดแนวทางในการในการอนุรักษ์และฟื้นฟูย่านชุมชนเก่าไว้ 3 แนวทาง ได้แก่ การรักษาองค์ประกอบที่สำคัญ การวางแผนเพื่อประโยชน์ใช้สอยใหม่ และการควบคุมการออกแบบสถาปัตยกรรมร่วมสมัย โดยการรักษาองค์ประกอบที่สำคัญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

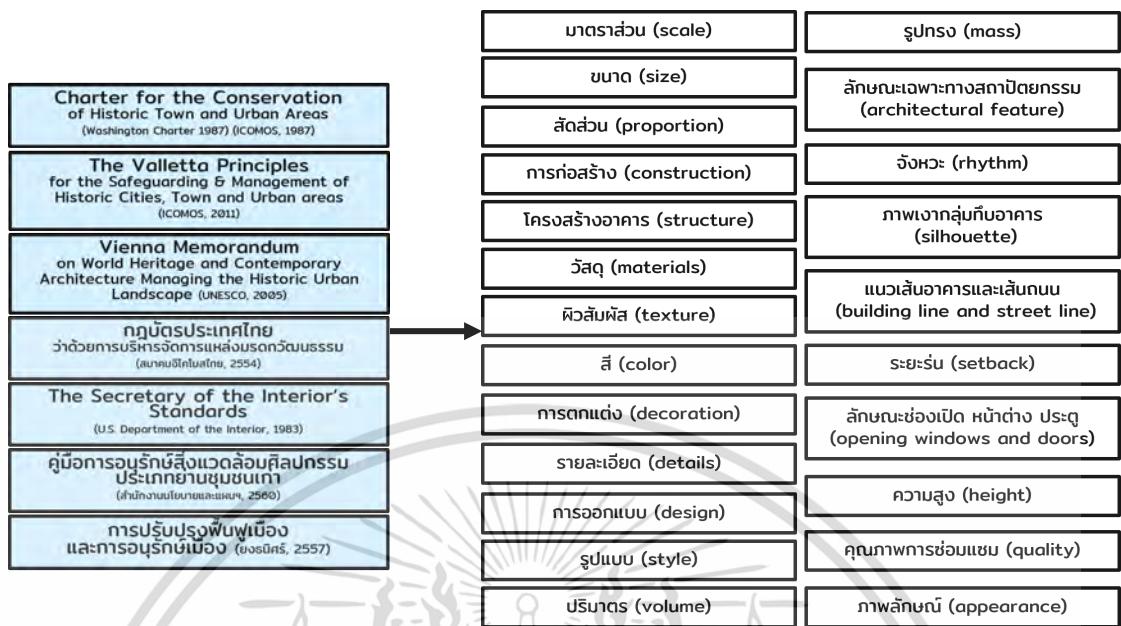
ระบุไว้ว่ารูปทรงและลักษณะทางกายภาพทั้งภายในและภายนอกอาคาร ซึ่งถูกกำหนดโดย โครงสร้างอาคาร (structure) ปริมาตร (volume) รูปแบบ (style) สัดส่วน (proportion) วัสดุ (materials) สี (color) และการตกแต่ง (decoration)

ตารางที่ 2.1 การวิเคราะห์สรุปองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์

Washington Charter (1987)	Vienna Memorandum (2005)	The Valletta Principles for the Safeguarding & Management of Historic Cities, Town and Urban areas (2011)	United States Department of the Interior (1983)	ยธนินทร์ (2557)	กฎบัตรประเทศไทยว่าด้วยการบริหารจัดการแหล่งมรดกวัฒนธรรม (2554)	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	สรุป
มาตราส่วน (scale)		มาตราส่วน (scale)	มาตราส่วน (scale)	มาตราส่วน (scale)			มาตราส่วน (scale)
ขนาด (size)			ขนาด (size)				ขนาด (size)
การก่อสร้าง (construction)							การก่อสร้าง (construction)
วัสดุ (materials)		วัสดุ (materials)	วัสดุ (materials)	วัสดุ (materials)		วัสดุ (materials)	วัสดุ (materials)
สี (color)		สี (color)	สี (color)	สี (color)		สี (color)	สี (color)
การตกแต่ง (decoration)		การตกแต่ง (decoration)				การตกแต่ง (decoration)	การตกแต่ง (decoration)
	สัดส่วน (proportion)			สัดส่วน (proportion)		สัดส่วน (proportion)	สัดส่วน (proportion)
	การออกแบบ (design)		การออกแบบ (design)				การออกแบบ (design)
		โครงสร้างอาคาร (structure)				โครงสร้างอาคาร (structure)	โครงสร้างอาคาร (structure)
		ปริมาตร (volume)				ปริมาตร (volume)	ปริมาตร (volume)
		รูปแบบ (style)				รูปแบบ (style)	รูปแบบ (style)
			ผิวสัมผัส (texture)	ผิวสัมผัส (texture)	ผิวสัมผัส (texture)		ผิวสัมผัส (texture)
			รูปทรง (mass)	รูปทรง (mass)	รูปทรง (mass)		รูปทรง (mass)
			ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural feature)				ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural feature)
				จังหวะ (rhythm)			จังหวะ (rhythm)
				ภาพเงาที่กลุ่มอาคาร (silhouette)			ภาพเงาที่กลุ่มอาคาร (silhouette)
				แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line)			แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line)
				ระยะร่น (setback)			ระยะร่น (setback)
				ลักษณะช่องเปิดหน้าต่าง ประตู (opening windows and doors)			ลักษณะช่องเปิดหน้าต่าง ประตู (opening windows and doors)
				ความสูง (height)			ความสูง (height)
				รายละเอียด (details)			รายละเอียด (details)
				คุณภาพการซ่อมแซม (quality)			คุณภาพการซ่อมแซม (quality)
					ภาพลักษณ์ (appearance)		ภาพลักษณ์ (appearance)

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.4 แสดงผังองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์และที่มา
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์จะไม่เกิดประโยชน์ในการอนุรักษ์ หากไม่ได้นำไปปฏิบัติจริงในพื้นที่อนุรักษ์ จึงทำการศึกษาในหัวข้อถัดไป

2.1.5 การนำแผนอนุรักษ์สู่การปฏิบัติ

ยงจันนิศ พิมลเสถียร (2557) ได้กล่าวว่า รัฐมีบทบาทสำคัญยิ่งในการแทรกแซง กลไกของการพัฒนาในพื้นที่เมืองที่มีการอนุรักษ์ ทั้งนี้ เพื่อให้โครงการอนุรักษ์ต่างๆ สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง โดยพบว่า การแทรกแซงของรัฐบาลมีได้ถึง 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับที่เข้มที่สุดจนถึงระดับที่อ่อนที่สุด (Schuster and Monchaux, 1997) โดยงานวิจัยฉบับนี้จะเน้นศึกษาที่การออกกฎหมาย ข้อบังคับเป็นหลัก

1) การครอบครองเป็นเจ้าของและเข้าดำเนินการ (ownership and operation)

เป็นเครื่องมือปฏิบัติที่เข้มงวดและปฏิบัติได้ยากที่สุด โดยอาจแบ่งได้เป็น 2

ลักษณะ ได้แก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.1) การเข้าครอบครองและดำเนินการโดยรัฐ โดยใช้วิธีการซื้อ หรือเวนคืน ซึ่งมีเหตุผลมาจากแหล่งมรดกวัฒนธรรม นั้นมีความสำคัญต่อประเทศชาติอย่างยิ่งยวด หรือภาคเอกชนไม่สามารถบำรุงมรดกนั้นไว้ได้ หรือมีแรงกดดันทางเศรษฐกิจศาสตร์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพของมรดกทางวัฒนธรรมหากรัฐไม่เข้าไปเป็นเจ้าของและบริหารจัดการเสียเอง

1.2) การเข้าครอบครององค์การอนุรักษ์อื่น เนื่องจากการเข้าครอบครองและดำเนินการอนุรักษ์มีข้อจำกัดมากโดยเฉพาะในประเทศที่ภาคเอกชนที่ต้องการรักษาแหล่งมรดกวัฒนธรรมและเห็นว่ารัฐไม่สามารถดำเนินการได้ทั้งหมด จึงเกิดการรวมกลุ่มกันตั้งองค์กร หรือกองทุนอนุรักษ์ (conservation/preservation trusts)

2) การออกกฎหมายข้อบังคับ (regulation)

การใช้กฎหมายข้อบังคับเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นมาก เนื่องจากมรดกวัฒนธรรมถือเป็นทรัพยากรที่ไม่สามารถสร้างทดแทนขึ้นมาใหม่ จึงต้องมีการใช้มาตรการเพื่อบังคับให้มีการดำเนินการที่จะสามารถปกป้องและรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของอาคารหรือทรัพย์สินไว้ใน การออกมาตรการใช้บังคับ David Throsby (1997) ได้แบ่งการใช้ออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ ข้อบังคับแบบเข้มงวด และข้อบังคับแบบอ่อน

2.1) การบังคับแบบเข้มงวด หมายถึงการใช้บังคับที่ออกมาเป็นกฎหมายซึ่งโดยมากมีบทลงโทษหากมีการฝ่าฝืน แบ่งได้เป็น 4 ประเภทย่อย ได้แก่

- การสงวนรักษาสีของสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางมรดกวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึงการรักษาสภาพให้คงอยู่โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินนั้น กรณีของไทยได้แก่การประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานของกรมศิลปากร

- การควบคุมประโยชน์ใช้สอย หรือการใช้ประโยชน์ ในอาคารหรือสิ่งก่อสร้าง ซึ่งเป็นกฎหมายที่อนุญาตให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ของมรดกทางวัฒนธรรมได้ ซึ่งหากอนุญาตให้มีการใช้ประโยชน์ที่เปลี่ยนไปจากเดิม อาจต้องมีการปรับสภาพทางกายภาพด้วย ในประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงคือพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร

- การควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทั้งในกรณีของตัวอาคารมรดกทางวัฒนธรรม และพื้นที่โดยรอบ ซึ่งการใช้บังคับดังกล่าวโดยมากจะประกาศโดย ใช้ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งจำกัดทั้งขนาดและรูปร่างของอาคารอื่นที่ไม่ได้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม แต่มีผลต่อสภาพโดยรอบที่อาจทำลายคุณค่าของมรดกนั้น ในประเทศไทย ได้แก่ ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์

ที่ดิน ซึ่งจำกัดทั้งขนาดรูปร่างของอาคารอื่นที่ไม่ได้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม แต่มีผลต่อสภาพโดยรอบ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่อาจทำลายคุณค่าของมรดกนั้น ในประเทศไทยได้แก่ ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ (ซึ่งรวมถึงขนาดและความสูงของอาคารได้ด้วย) ในผังเมืองรวม

- การใช้กระบวนการกลั่นกรอง หมายถึงการใช้อำนาจในขั้นตอนของการตัดสินใจว่าจะดำเนินการอนุรักษ์อย่างไร ยกตัวอย่างเช่นการตัดสินใจ ค่าอาคารประวัติศาสตร์หลังนี้ควรให้มีการเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยได้หรือไม่ กระบวนการตัดสินใจอาจทำได้โดยใช้การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ หรือการปรึกษาหารือในชุมชน การมีคณะกรรมการพิจารณาอย่างเป็นทางการ หรือการตัดสินใจพิจารณาแต่ละกรณี หรือการใช้ดุลพินิจ ในประเทศไทยนั้น กรณีของโบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนแล้ว กรมศิลปากรได้แต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติขึ้นมา เรียก “คณะกรรมการวิชาการเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน”

2.2) การบังคับแบบอ่อน หมายถึงการกำหนดเงื่อนไขผ่านการทำข้อตกลงในรูปแบบของสนธิสัญญา อนุสัญญา กฎบัตรหรือธรรมนูญ แนวทาง ข้อปฏิบัติ หรืออื่นๆ ที่มักไม่มีบทลงโทษ หากมีการละเมิดอย่างไรก็ตาม ในการนำข้อบังคับมาใช้ในการจำกัดพฤติกรรมการพัฒนาในอาคารหรือพื้นที่อนุรักษ์ ได้มีประเด็นข้อควรระวังที่เกี่ยวข้อง 3 ประการ

- ข้อบังคับอาจเกิดการไร้ประสิทธิผล เนื่องจากไปรบกวนระบบของการตลาดหรือเป็นการจำกัดสิทธิที่พึงมีพึงได้

- ข้อบังคับทำให้เกิดค่าใช้จ่าย ซึ่งได้แก่ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาวิจัยในการกำหนดมาตรฐานข้อบังคับต่างๆ ค่าใช้จ่ายของภาคเอกชนในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือค่าใช้จ่ายเพื่อจ้างผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย

- ข้อบังคับไม่มีแรงจูงใจให้ทำดีกว่าที่เป็นอยู่ การมีข้อบังคับ ทำให้ผู้ปฏิบัติมีแนวโน้มดำเนินการตามมาตรฐานที่ให้ไว้ต่ำสุด (เพื่อลดค่าใช้จ่าย) หากมีทางเลือกอื่นที่ดีกว่า ถูกกว่า ก็ไม่สามารถทำได้เนื่องจากกฎหมายไม่ได้ให้ทางเลือกไว้

3) การสร้างแรงจูงใจ (incentives)

แรงจูงใจ (incentives) เป็นมาตรการที่ภาครัฐในหลายประเทศใช้ในการสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ซึ่งมาตรการแรงจูงใจก็ใช้กันมากในด้านการพัฒนาเมืองด้วย เช่นการให้โบนัสในรูปแบบของการเพิ่มพื้นที่อาคารหากมีการสละพื้นที่บางส่วนให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณะ ซึ่งเหตุผลของการที่รัฐต้องใช้งบประมาณแรงจูงใจสำหรับการอนุรักษ์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1) แรงแจ้งใจโดยตรง (direct incentives) หมายถึง การสนับสนุนโดยตรงแก่เจ้าของทรัพย์สินที่เป็นมรดกวัฒนธรรมโดยมาเป็นมาตรการทางการเงิน การให้เงินสนับสนุนนี้มีพื้นฐานมากจากการที่รัฐได้ประกาศคุ้มครองทรัพย์สินที่มีคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นของเอกชน และหากรัฐไม่สามารถซื้อหรือเวนคืนได้ ก็จะต้องมีกลไกในการช่วยเหลือในการบำรุงรักษาเพื่อมิให้เสื่อมสลายหายไป

2.2) แรงแจ้งใจทางอ้อม (indirect incentives) หมายถึง การที่รัฐไม่ได้มอบเงินให้เอกชนเพื่อบูรณะ หรือบำรุงรักษาโดยตรง แต่ใช้มาตรการอื่นเพื่อให้เจ้าของหันมาใช้ทางเลือกต่างๆ ในการรักษากับอาคารที่มีคุณค่าของตน แรงแจ้งใจทางอ้อมนี้ส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของมาตรการทางภาษี

4) การกำหนดสิทธิการพัฒนาในทรัพย์สิน (property development right)

การพิจารณาเรื่องสิทธิทรัพย์สินได้กลายมาเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการแทรกแซงของรัฐในเรื่องการอนุรักษ์ เนื่องจากทรัพย์สินที่รัฐกำหนดให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ทำให้เจ้าของที่เป็นเอกชนถูกจำกัดสิทธิในทรัพย์สินนั้น ซึ่งนอกจากสิทธิในการพัฒนาแล้ว ยังมีการควบคุมทำให้เจ้าของต้องบูรณะและบำรุงรักษาทรัพย์สินนั้นมิให้เสื่อมคลาย เมื่อเป็นดังนี้ในหลายประเทศจึงต้องมีแรงแจ้งใจดังได้กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่งรัฐเป็นผู้จ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่หากรัฐไม่ต้องการเป็นผู้จ่าย รัฐก็มีหนทางในการใช้กลไกในการกำหนดสิทธิในทรัพย์สินได้อีกทางหนึ่ง ได้แก่ การโอนสิทธิในการพัฒนา (transferable development rights หรือ transfer of development rights-TDR) กับการโอนส่วนของอาคารเพื่อการอนุรักษ์ (preservation easement)

5) การให้ข้อมูลข่าวสาร (information)

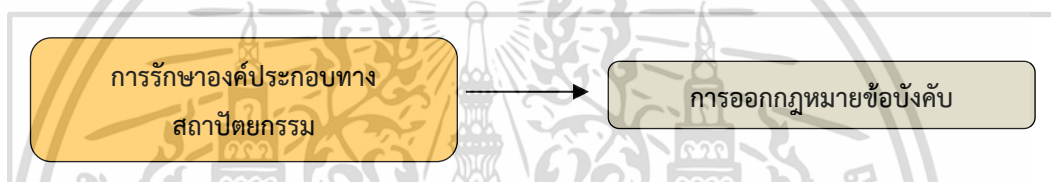
การให้ข้อมูลข่าวสารเป็นเครื่องมือระดับบ่อนที่สุดที่รัฐแทรกแซงในการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ Schuster (1997) กล่าวว่า การให้ข้อมูลข่าวสารมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการอนุรักษ์ ซึ่งบทบาทนั้นพอจะประมวลได้ดังนี้

- การระบุและบันทึก (identification and documentation)
- การรองรับว่ามีความสำคัญ (validation)
- การยอมรับ (recognition)
- การส่งเสริม สนับสนุน (promotion)
- คู่มือเทคนิคการอนุรักษ์ (preservation and maintenance technique)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

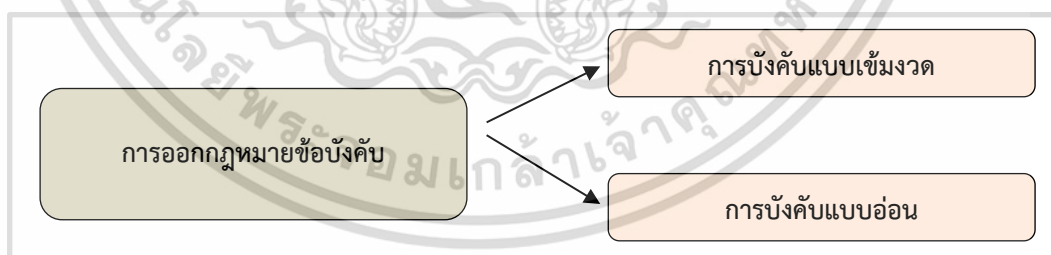
- ความร่วมมือ (coordination)
- การให้การศึกษา (education)
- การโน้มน้าว (persuasion/ exhortation)

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการรักษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมด้วยการออกกฎหมายข้อบังคับ เพื่อเป็นเครื่องมือในการนำแผนอนุรักษ์สู่การปฏิบัติ จึงทำการศึกษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ระบุในการออกกฎหมายข้อบังคับทั้งการบังคับแบบเข้มงวด ได้แก่ มาตรการทางกฎหมาย และการบังคับแบบอ่อน ได้แก่ แนวทางการอนุรักษ์จากโครงการที่ครอบคลุมพื้นที่ย่านสามแพรง

รูปที่ 2.5 แสดงแผนผังการรักษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมด้วยการออกกฎหมายข้อบังคับ

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

รูปที่ 2.6 แสดงแผนผังการออกกฎหมายข้อบังคับทั้งสองแบบ

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.6 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม

1) กฎกระทรวงกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารบางชนิดหรือบางประเภทในพื้นที่บางส่วน

ครอบคลุมไปถึงแขวงศาลเจ้าพ่อเสือ ย่านชุมชนสามแพร่ง ระบุไว้ว่า ภายในบริเวณห้ามก่อสร้างอาคาร ห้ามบุคคลใดก่อสร้างอาคารที่มีสีและวัสดุของผนังภายนอกอาคารและสีของหลังคาอาคารเป็นอื่น ที่มีใช้อาคารที่มีสีและวัสดุ ดังต่อไปนี้

- 1) สีของผนังภายนอกอาคารเป็นโทนสีครีม
- 2) สีของหลังคาอาคารเป็นโทนสีเทาเข้ม
- 3) วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอกอาคารหรือตกแต่งผิวของผนังภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม่สะท้อนแสงหรือมันวาว

ในเงื่อนไขข้างต้นได้หมายรวมถึงการดัดแปลงอาคารที่มีอยู่แล้วในบริเวณพื้นที่ที่กำหนด ส่วนอาคารที่มีอยู่แล้วในบริเวณพื้นที่ที่กำหนด ก่อนหรือในวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ได้รับการยกเว้น ไม่ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ถูกระบุไว้สามารถแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่ สี (color) ระบุรายละเอียดว่าสีของผนังภายนอกอาคารเป็นโทนสีครีม และสีของหลังคาอาคารเป็นโทนสีเทาเข้ม และวัสดุ (materials) ระบุรายละเอียดว่าวัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอกอาคารหรือตกแต่งผิวของผนังภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม่สะท้อนแสงหรือมันวาว

2) ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนแปลงอาคารบางชนิดหรือบางประเภท ภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอกฯ ในท้องที่แขวงชนะสงคราม แขวงตลาดยอด แขวงศาลเจ้าพ่อเสือ แขวงบวรนิเวศ แขวงเสาชิงช้า แขวงราชบพิธ แขวงสำราญราษฎร์ และแขวงบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร (2530)

ตามแผนที่ท้ายข้อบัญญัติฯ ได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 8 บริเวณ โดยย่านชุมชนเก่าสามแพร่งอยู่ในแขวงศาลเจ้าพ่อเสือ จัดอยู่ในบริเวณที่ 2 มีข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมดังต่อไปนี้

ข้อ 5 ภายในบริเวณที่ 1 บริเวณที่ 2 บริเวณที่ 3 ห้ามมิให้บุคคลใดก่อสร้างหรือ

ดัดแปลงอาคารบางชนิดหรือบางประเภท ดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(10) ห้องแถว ตึกแถว เว้นแต่การก่อสร้างหรือดัดแปลงเพื่อทดแทนอาคาร ห้องแถว ตึกแถวเดิม ที่มีสภาพชำรุดหรือถูกเพลิงไหม้ให้ดำเนินการก่อสร้าง หรือดัดแปลงได้ตามแบบแปลนแผนผังและรูปแบบสถาปัตยกรรมที่กรุงเทพมหานครประกาศกำหนด สำหรับห้องแถว ตึกแถวที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน ต้องก่อสร้างหรือดัดแปลงในตำแหน่งอันเป็นที่ตั้งของอาคารเดิมโดยไม่ต้องรื้อแนวอาคารและต้องมีขนาดและรูปแบบเหมือนกับอาคารเดิม

(17) อาคารที่มีความสูงเกิน 16 เมตร โดยวัดจากระดับถนนหรือขอบทางเท้าที่ใกล้ที่สุด ถึงส่วนที่สูงที่สุดของอาคาร

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ถูกระบุไว้ในมาตรการทางกฎหมายสามารถแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบได้แก่ ระยะร่น (setback) ระบุรายละเอียดว่าไม่ต้องรื้อแนวอาคาร ขนาด (size) ระบุรายละเอียดว่าขนาดเหมือนกับอาคารเดิม รูปแบบ (style) ระบุรายละเอียดว่ารูปแบบเหมือนกับอาคารเดิม และความสูง (height) ระบุรายละเอียดว่าห้ามก่อสร้างอาคารที่มีความสูงเกิน 16 เมตร

<p>สี (color) สีของผนังภายนอกอาคารเป็นโทนสีครีม สีของหลังคาเป็นโทนสีเทาเข้ม</p>
<p>วัสดุ (materials) วัสดุที่เป็นตัวของผนังภายนอกอาคาร หรือตกแต่งผิวของผนังภายนอกอาคาร เป็นวัสดุไม่สะท้อนแสงหรือมันวาว</p>
<p>ระยะร่น (setback) ไม่ต้องรื้อแนวอาคาร (เฉพาะอาคารที่ขึ้นทะเบียนโบราณสถาน)</p>
<p>ขนาด (size) ขนาดเหมือนกับอาคารเดิม (เฉพาะอาคารที่ขึ้นทะเบียนโบราณสถาน)</p>
<p>รูปแบบ (style) รูปแบบเหมือนกับอาคารเดิม (เฉพาะอาคารที่ขึ้นทะเบียนโบราณสถาน)</p>
<p>ความสูง (height) ห้ามก่อสร้างที่มีความสูงเกิน 16 เมตร</p>

รูปที่ 2.7 แสดงรายละเอียดของการบังคับแบบเข้มงวด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถัดไปเป็นการศึกษาการออกกฎหมายข้อบังคับ ด้วยการบังคับแบบอ่อน ซึ่งถูกระบุ
แนวทางไว้ใน โครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ : บริเวณแพรงนรา แพร่ง
ภูธร และแพร่งสรรพศาสตร์

2.5.1 โครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ : บริเวณแพรงนรา แพร่งภูธร และแพร่งสรรพศาสตร์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543)

งานปรับปรุงทางสถาปัตยกรรม แบ่งเป็นการอนุรักษ์เชิงพัฒนาบริเวณชุมชนเก่า
ด้วยการรักษากิจกรรมที่ต่อเนื่อง ตลอดจนมีการคำนึงถึงการรักษารูปลักษณ์ของชุมชนเอาไว้ ซึ่ง
กำหนดโดยถนนและรูปทรงของที่ดิน ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ว่างและอาคาร ลักษณะทางกายภาพ
ของอาคาร รวมถึงประโยชน์การใช้สอยและกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็น
ย่านที่ชัดเจน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การเสนอกิจกรรมใหม่ให้เกิดขึ้นจะต้องไม่ทำลายรูปลักษณ์ของชุมชน
และคุณค่าทางสถาปัตยกรรมที่มีอยู่เดิม

การจัดลำดับอาคารเพื่อการอนุรักษ์ แบ่งออกเป็น 3 ลำดับ ได้แก่

1) ระดับที่ 1 : อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์

1.1) อาคารอนุรักษ์เต็มรูปแบบ ใช้กับอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์สูง
จึงต้องคงความแท้ทั้งรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม และประโยชน์ใช้สอย ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อ
เสือ ประตูทางเข้าแพร่งสรรพศาสตร์ และวัดบูรณศิริมาตยาราม

1.2) อาคารอนุรักษ์ควบคุม ใช้กับอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ละม
ศักยภาพในการปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยเพื่อให้สอดคล้องกับการใช้งานในปัจจุบัน อาคารเหล่านี้
ถึงแม้จะมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมอยู่มาก แต่คุณค่าสำคัญได้แก่ประโยชน์ใช้
สอยที่จะต้องดำรงอยู่ไว้ ดังนั้นแนวทางในการอนุรักษ์จึงเป็นการอนุญาตให้มีการเปลี่ยนแปลงด้าน
ประโยชน์ใช้สอยที่ไม่ทำให้สถาปัตยกรรมสูญเสียความเป็นลักษณะเฉพาะของสถาปัตยกรรมที่จะ
ก่อให้เกิด SENSE OF PLACE

ซึ่งรายละเอียดของการอนุรักษ์และปรับปรุงจะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมี
การศึกษาข้อมูลของแต่ละอาคารอย่างละเอียดลึกซึ้งแล้วเท่านั้น โดยการเปลี่ยนแปลงนี้จะอยู่ในความ
ควบคุมและยังคงรูปแบบสถาปัตยกรรมดั้งเดิมเอาไว้ อาคารที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ อาคารพาณิชย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เก่าย่านแพรงภูธร, แพรงนรา, บนถนนบำรุงเมือง/อัษฎางค์และถนนดินสอ ซึ่งมีทั้งหมด 368 อาคาร
สถานีนอนมัย และโรงเรียนตะละภูการศึกษา

รายละเอียดของงานซ่อมแซมและปรับปรุงในอาคารอนุรักษ์ควบคุมนี้มี
แนวทางดำเนินการดังต่อไปนี้

ก) งานทำความสะอาดงานรื้อถอนส่วนต่อเติมอาคาร ปัญหาของอาคาร
อนุรักษ์ควบคุมที่เกิดขึ้นคือการต่อเติมอาคาร การเปลี่ยนแปลงรูปด้าน เช่นการติดตั้งป้ายโฆษณา
เครื่องปรับอากาศ และความสกปรกรูปร่าง จึงควรรื้อถอนส่วนเพิ่มเติมต่างๆ ทำความสะอาดสิ่งสกปรก
ทั้งหลาย และปรับปรุงใหม่

ข) งานซ่อมแซมหรือติดตั้งป้ายใหม่ ควรกำหนดให้ป้ายชื่อร้านค้ามีขนาด
เดียวกันหรือใกล้เคียงกันทั้งหมด โดยกำหนดลักษณะตัวอักษร และตำแหน่งติดตั้งป้ายชื่อร้านค้าอยู่
เหนือประตูทางเข้าด้านหน้า หรือเหนือกันสาดชั้นที่ 1 ทั้งนี้หมายรวมถึงป้ายประกาศต่างๆด้วย

ค) งานซ่อมแซมโครงหลังคาและงานมุงกระเบื้อง, กันสาด, ผนังและพื้น
อนุรักษ์องค์ประกอบหลังคาที่มีลักษณะสำคัญทางสถาปัตยกรรม ที่ทำให้หลังคาชนิดนั้นๆ มีความ
เป็นเอกลักษณ์และมีคุณค่า และรูปลักษณะภายนอกของหลังคาเดิมไว้ การต่อเติมบางส่วนของ
หลังคา เช่น skylight ดาดฟ้า จะทำให้รูปแบบโดยรวมของหลังคาสูญเสียคุณค่าไป ต้องคงรูปแบบ
วัสดุมุงดั้งเดิมไว้ โครงหลังคาและงานมุงกระเบื้องกันสาด ผนังและพื้น ที่ชำรุดเสียหายจากการมุง
กะเทาะ และเปื่อยยุ่ย หากต้องมีการก่อสร้างเพิ่มเติมให้ใช้วัสดุชนิดเดียวกับที่ใช้ในอาคารเดิม โดยให้
มีขนาด สี และความหนาเท่าของเดิมด้วย ส่วนเรื่องของผนังให้คงสภาพผนังเดิมไว้ ซ่อมแซมปูนฉาบ
และลวดบัวด้วยส่วนผสมของปูนที่ใกล้เคียงของเดิมมากที่สุด (เพื่อให้ได้ลักษณะและพื้นผิวเทียบเท่า
กับของเดิม)

ง) งานฝ้าเพดาน กรณีที่อาคารมีฝ้าเพดานอยู่และชำรุดเสียหาย ควร
ซ่อมแซม หากไม่มีก็สมควรให้ติดตั้งเพิ่มเติมเพื่อประหยัดพลังงาน

จ) งานประตูหน้าต่าง การซ่อมแซมประตูหน้าต่างควรคงสภาพรูป
แบบเดิมทั้งสี ขนาด และลวดลายของบานกรอบให้มากที่สุด เนื่องจากเป็นองค์ประกอบสำคัญของ
ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคาร

ฉ) งานทาสีภายนอกและภายใน กำหนดให้ทาสีดังนี้ สีภายนอกอาคารให้
ทาสีผนังเป็นสีเดียวกันทั้งหมด ส่วนหน้าต่าง ประตู เฟอร์นิเจอร์ และค้ำยัน ให้ใช้สีหรือโทนเดียวกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข) งานซ่อมแซมองค์ประกอบอาคารอื่นๆ ได้แก่ บันได ราวลูกกรง ลวดบัว หัวเสา โคมไฟ ปูนปั้น ค้ำยัน และส่วนตกแต่งอื่นๆ ซึ่งหากเป็นไปได้ควรใช้รูปแบบเดิมมากที่สุดเช่นกัน

ข) งานปรับปรุงงานระบบ ได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบสุขาภิบาล และระบบปรับอากาศ การติดตั้งสายไฟควรเดินสายไฟฟ้าใต้ชายคาค้ำยันชั้นที่หนึ่ง การเดินสายไฟตามแบบดั้งเดิมเพื่อให้เป็นระเบียบเรียบร้อยไม่ทำให้รูปด้านหน้ากรุงรั้งด้วยสายไฟ

จากการศึกษารายละเอียดของงานซ่อมแซมและปรับปรุงในอาคารอนุรักษ์ควบคุม สามารถจำแนกประเด็นออกตามองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ได้ดังนี้

- งานซ่อมแซมโครงหลังคา และงานมุงกระเบื้อง กันสาด ผนัง และพื้น วัสดุ (material) สี (color) และผิวสัมผัส (texture)
- งานประตูหน้าต่าง จัดอยู่ในองค์ประกอบ ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors)
- งานทาสีภายนอกและภายใน จัดอยู่ในองค์ประกอบ สี (color)
- งานซ่อมแซมองค์ประกอบอาคารอื่นๆ จัดอยู่ในองค์ประกอบ ตกแต่ง (decoration)

โดยสามารถจำแนกรายละเอียดของแนวทางการบังคับตามองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ได้ดังนี้

- วัสดุ (materials) ใช้วัสดุชนิดเดียวกับอาคารเดิม
- ผิวสัมผัส (texture) ลักษณะและพื้นผิวเทียบเท่าของเดิม
- สี (color) สีเท่าของเดิม โดยสีภายนอกอาคาร ให้ทาสีผนังเป็นสีเดียวกันทั้งหมด ส่วนหน้าต่าง ประตู เเชิงชาย และค้ำยัน ให้ใช้สีหรือโทนเดียวกัน
- การตกแต่ง (decoration) ใช้รูปแบบเดิมมากที่สุด
- ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors)

คงสภาพรูปแบบเดิม ทั้ง สี ขนาด และลวดลายของบาน

2) ระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู

การปรับปรุง ฟื้นฟูอาคาร เพื่อให้ความกลมกลืน อาคารที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มนี้

ได้แก่ ตึกแถวใหม่ริมถนนอัษฎางค์ ถนนบุญศิริ ถนนตะนาว ถนนแพรงนรา และถนนแพรงกูธร ทั้งสิ้น เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

110 อาคาร ซึ่งการปรับปรุงจะเน้นเฉพาะรูปตึງอาคารเท่านั้นเพื่อให้เกิดความกลมกลืนในภาพรวม ซึ่งจะมีรายละเอียดการปรับปรุงดังนี้

ก) รื้อถอนส่วนที่สร้างความขัดแย้งต่างๆ ป้ายโฆษณา และส่วนต่อเติมบนหลังคาเพื่อให้แนวหลังคาต่อเนื่องกัน

ข) ปรับความสูงอาคารเหลือไม่เกิน 4 ชั้น

ค) ติดตั้งป้ายโฆษณาใหม่ให้เกิดความเป็นระเบียบ

ง) จัดระเบียบของผ้าใบกันแดด

จ) งานทาสีภายนอก

ฉ) ปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของรูปตึງอาคารให้เข้ากับอาคารเก่า

ช) จัดระบบการเดินสายไฟให้เป็นระเบียบ

นอกจากมาตรการข้างต้นแล้ว ยังต้องคำนึงถึงมาตรการที่จะระบุถึงในข้อ 2.3 ข้างล่างนี้ ซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างความสอดคล้องกลมกลืนกับอาคารอนุรักษ์อีกด้วย

3) ระดับที่ 3 : อาคารที่สร้างขึ้นต่อไปในอนาคต

ได้แก่การรื้อถอนและสร้างอาคารขึ้นใหม่ในอนาคต และควบคุมอาคารใหม่ที่จะสร้างขึ้นในพื้นที่อนุรักษ์ รูปแบบของอาคารใหม่ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่โครงการ จะต้องสอดคล้องกับประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่องกำหนดแบบแปลน แผนผัง และรูปแบบสถาปัตยกรรมในท้องแหวดึกแหวดภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก

ประเด็นปัญหาของการก่อสร้างอาคารใหม่ในพื้นที่โครงการนี้คือ อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางลักษณะสถาปัตยกรรม กับอาคารที่อนุรักษ์ไว้ รวมทั้งอาจเป็นการเสียโอกาสในการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชุมชนและสภาพแวดล้อมของพื้นที่แห่งนี้

แนวทางสำหรับการออกแบบอาคารใหม่ จึงต้องกำหนดเกณฑ์การออกแบบ เพื่อที่จะเสริมสร้างความสอดคล้องกลมกลืน การส่งเสริมเอกลักษณ์และความสำคัญของชุมชนและโครงการนอกเหนือไปจากการออกแบบตามข้อบังคับของกฎหมายต่างๆสำหรับการก่อสร้างอาคารในพื้นที่นี้แนวคิดออกแบบตามเกณฑ์ออกแบบดังกล่าวมีได้ 2 แนวคิดหลักๆได้แก่

3.1) การออกแบบสถาปัตยกรรมของอาคารใหม่ในลักษณะจำลองแบบอาคารเดิมหรือทำให้มีลักษณะคล้ายคลึงกับอาคารอนุรักษ์เดิม

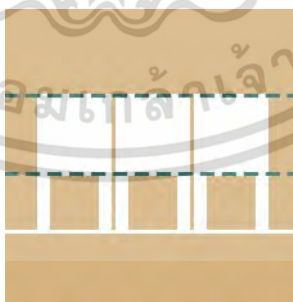
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2) การออกแบบสถาปัตยกรรมให้มีลักษณะเรียบง่ายไม่โดดเด่น คำนี้ถึงความสอดคล้องกลมกลืน โดยใช้องค์ประกอบของ รูปทรง จังหวะ สัดส่วน วัสดุส่วน ระดับที่ต่อเนื่อง รวมถึงความสอดคล้องด้านลักษณะ พื้นผิว และสีของวัสดุเป็นต้น

เนื่องจากแนวคิดการออกแบบโดยกำหนดให้อาคารใหม่ที่จำลองให้มีความคล้ายกับอาคารเก่ามีผลกระทบหลายประการ กล่าวคือ อาจไม่สามารถตอบสนองการใช้สอยในปัจจุบัน วัสดุและเทคโนโลยีก่อสร้างรวมถึงฝีมือช่างในปัจจุบัน อาจไม่เหมาะสมที่จะก่อสร้างในรูปแบบเดิม และการจำลองแบบอาคารเดิมที่อนุรักษ์ไว้ในอาคารสร้างใหม่อาจมีผลทำให้ลดคุณค่าและความเป็นของแท้ของอาคารอนุรักษ์เดิมลงไป แนวคิดนี้จึงอาจไม่เหมาะสมที่เดียวนักกับการพัฒนาพื้นที่โครงการ

การศึกษานี้จึงเสนอแนวทางการออกแบบอาคารสร้างใหม่ในโครงการ โดยใช้พื้นฐานแนวคิดการสร้างความสอดคล้องกลมกลืนทางสถาปัตยกรรม ซึ่งมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

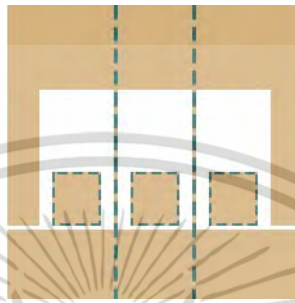
ก) การสร้างแนวระดับที่มีความต่อเนื่อง (Line of Continuity) อาคารสร้างใหม่จะต้องมีองค์ประกอบที่เป็นแนว ซึ่งจะต้องรักษาระดับให้ต่อเนื่องกับระดับของอาคารเดิม องค์ประกอบที่เป็นแนวอาจเป็นแนวกันสาด แนวพื้นหรือแนวคาน รวมถึงแผงบังแดด ชายคา หรือแม้แต่ป้ายชื่อ ซึ่งก่อให้เกิดการมองเห็นเป็นระดับ จำนวนชั้นขึ้นอยู่กับข้อบัญญัติการก่อสร้าง ซึ่งกำหนดให้มีความสูงไม่เกิน 16 เมตร ซึ่งไม่ทำให้เกิดแนวระดับของยอดอาคารที่แตกต่างจากอาคารเดิมมากนัก

รูปที่ 2.8 แสดงภาพประกอบแนวระดับที่มีความต่อเนื่อง

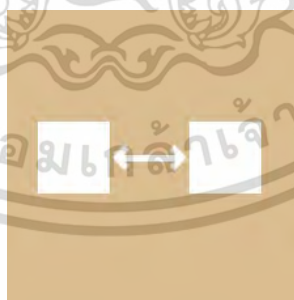
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ข) การจัดจังหวะของอาคารที่คล้ายกับของอาคารเดิม (Repetition of Rhythm) จังหวะลีลาที่เกิดขึ้นในอาคารอาจเกิดจากองค์อาคารที่เป็นเส้น เช่น เสา หรือส่วนที่เป็นผนัง ช่องเปิดต่างๆ ซึ่งควรรักษาให้มีจังหวะคล้าย หรือซ้ำกับอาคารอนุรักษ์ ซึ่งจะทำให้เกิดความต่อเนื่องในอีกลักษณะหนึ่ง

รูปที่ 2.9 แสดงภาพประกอบการจัดจังหวะที่คล้ายกับของอาคารเดิม
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

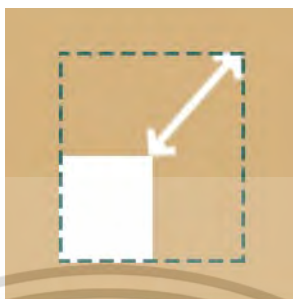
ค) การเลือกใช้รูปร่างที่คล้ายคลึง (Similarity of Shapes) องค์ประกอบของอาคารที่รับรู้ได้เด่นชัด คือ รูปร่างรวมของอาคาร และองค์อาคารย่อยๆ เช่น ประตู หน้าต่าง หลังคา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การเลือกใช้รูปร่างของอาคารเดิมย่อมต้องพิจารณาว่ารูปร่างใดเป็นรูปร่างที่มีความเด่นชัดและมีความสำคัญ

รูปที่ 2.10 แสดงภาพประกอบการเลือกใช้รูปร่างที่
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ง) การใช้สัดส่วนและมาตราส่วนที่สอดคล้อง (Harmonic Proportion and Scale) สัดส่วนของรูปร่างอาคารโดยรวม และในองค์อาคารย่อย ควรทำให้มีความรู้สึกสัมพันธ์ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กับของอาคารอนุรักษ์ โดยการใช้ขนาดที่ไม่แตกต่างจากระบบสัดส่วนของอาคารเดิมมากนัก ซึ่งรวมถึงขนาดของอาคารด้วย

รูปที่ 2.11 แสดงการใช้ขนาดและสัดส่วนที่สอดคล้องกับอาคารเดิม

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

จ) การใช้วัสดุ พื้นผิว และสีที่กลมกลืน (Conformity of Material, Texture and Color Scheme) ความสอดคล้องกลมกลืนในทางทัศนภาพ เกิดจากวัสดุก่อสร้าง พื้นผิว และสี เป็นอย่างมาก อาคารสร้างใหม่ในพื้นที่โครงการจึงควรใช้วัสดุหลักเป็นปูน ไม้ และกระเบื้องหลังคารูปแบบเดิม ซึ่งจะส่งผลให้มีความรู้สึกเกี่ยวกับพื้นผิวที่สอดคล้องกัน ทำนองเดียวกับการให้สีอาคารควรสอดคล้องกัน อย่างไรก็ตามย่อมเป็นไปได้ที่จะให้อาคารทั้งหมดในบริเวณใช้สีที่เหมือนกันทั้งหมด ซึ่งจะขาดรสชาติของความหลากหลาย ดังนั้นจึงเสนอแนะให้ใช้โครงสี (color scheme) ที่ประกอบด้วยสีหลักดังนี้ ก) สีพื้นผืนใหญ่ เป็นสีขาวอมเทา หรือสีครีม ข) สีพื้นผืนเล็ก เป็นสีเทาหรือสีเทาอ่อน ค) สีตัดเส้น เป็นสีเขียวเข้ม อนึ่งสีองค์ประกอบย่อยๆ เช่น ป้ายร้าน ฯลฯ อนุญาตให้ใช้สีต่างๆได้ เพื่อให้เกิดความหลากหลายดูน่าสนใจ

รูปที่ 2.12 แสดงภาพประกอบวัสดุ พื้นผิว และสีที่กลมกลืน

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฉ) การออกแบบให้มีลักษณะเรียบง่าย (Simplicity of Form) โดยการกำหนดไม่ให้เกิดรูปร่างที่แตกต่างหรือโดดเด่นจนเกินไป จากรูปแบบที่ปรากฏทั่วไปในพื้นที่ ย่อมลดความขัดแย้ง การแข่งขันหรือดึงดูดความสนใจซึ่งจะสร้างทัศนียภาพที่สับสนวุ่นวาย ทำให้ลดคุณค่าและความน่าสนใจของอาคาร

รูปที่ 2.13 แสดงภาพประกอบการออกแบบให้มีลักษณะเรียบง่าย

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

จากการศึกษารายละเอียดของงานซ่อมแซมและปรับปรุงในอาคารอนุรักษ์ควบคุม สามารถจำแนกประเด็นออกตามองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ได้ดังนี้

- การสร้างแนวระดับที่มีความต่อเนื่อง (Line of Continuity) จัดอยู่ในองค์ประกอบ แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line)
- การจัดจังหวะของอาคารที่คล้ายกับของอาคารเดิม (Repetition of Rhythm) จัดอยู่ในองค์ประกอบ จังหวะ (rhythm)
- การเลือกใช้รูปร่างที่คล้ายคลึง (Similarity of Shapes) มีแนวทางที่คล้ายกับ รูปทรง (mass) จึงจัดอยู่ในองค์ประกอบ รูปทรง (mass)
- การใช้สัดส่วนและมาตราส่วนที่สอดคล้อง (Harmonic Proportion and Scale) จัดอยู่ในองค์ประกอบ มาตราส่วน (scale) ขนาด (size) และสัดส่วน (proportion)
- การใช้วัสดุ พื้นผิว และสีที่กลมกลืน (Conformity of Material, Texture and Color Scheme) จัดอยู่ในองค์ประกอบ วัสดุ (materials) สี (color) และผิวสัมผัส (texture)
- การออกแบบให้มีลักษณะเรียบง่าย (Simplicity of Form) จัดอยู่ในองค์ประกอบ การออกแบบ (design) และรูปแบบ (style)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยสามารถจำแนกรายละเอียดของแนวทางการบังคับตามองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ได้ดังนี้

- มาตรฐาน (scale) ทำให้สัมพันธ์กับของอาคารอนุรักษ์ โดยใช้ขนาดที่ไม่แตกต่างจากระบบสัดส่วนของอาคารเดิมมากนัก
- ขนาด (size) ทำให้สัมพันธ์กับของอาคารอนุรักษ์ โดยใช้ขนาดที่ไม่แตกต่างจากระบบสัดส่วนของอาคารเดิมมากนัก
- สัดส่วน (proportion) ทำให้สัมพันธ์กับของอาคารอนุรักษ์ โดยใช้ขนาดที่ไม่แตกต่างจากระบบสัดส่วนของอาคารเดิมมากนัก
- วัสดุ (materials) วัสดุหลักเป็นปูน ไม้ และกระเบื้องหลังคาแบบเดิม
- ผิวสัมผัส (texture) ผิวสัมผัสจากวัสดุเดิมได้แก่ ปูน ไม้ และกระเบื้องหลังคาแบบเดิม
- สี (color) สีพื้นผิวใหญ่ เป็นสีขาวอมเทาหรือสีครีม สีพื้นผิวเล็ก เป็นสีเทาหรือเทาอ่อน และสีตัดเส้น เป็นสีเขียวเข้ม
- การออกแบบ (design) ออกแบบให้มีลักษณะและรูปแบบเรียบง่าย
- รูปแบบ (style) ออกแบบให้มีลักษณะและรูปแบบเรียบง่าย
- รูปทรง (mass) คล้ายคลึงกับของอาคารเดิม
- จังหวะ (rhythm) รักษาให้มีจังหวะคล้าย หรือซ้ำกับอาคารอนุรักษ์
- แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line) รักษาระดับให้ต่อเนื่องกับระดับของอาคารเดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.14 แสดงผังตำแหน่งอาคารเพื่อการอนุรักษ์ทั้ง 3 ระดับ

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์

วัสดุ (materials) ใช้วัสดุชนิดเดียวกันกับอาคารเดิม	สี (color) สีเก่าของเดิม โดยสีภายนอกอาคาร ให้ กาสีผนังเป็นสีเดียวกันทั้งหมด ส่วน หน้าต่าง ประตู เฟอร์นิเจอร์ และเฟอร์นิเจอร์ ให้ใช้ สีหรือโทนเดียวกัน
ผิวสัมผัส (texture) ลักษณะและพื้นผิวเทียบเท่าของเดิม	ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors) คงสภาพรูปแบบเดิม ทั้ง สี ขนาด และ ลวดลายของบาน
การตกแต่ง(decoration) ใช้รูปแบบเดิมมากที่สุด	

อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่สร้างขึ้นใหม่

มาตราส่วน (scale) ทำให้สัมพันธ์กับอาคารอนุรักษ์ โดย ใช้ขนาดที่ไม่แตกต่างจากระบบสัดส่วน ของอาคารเดิมมากนัก	วัสดุ (materials) วัสดุหลักเป็นปูน ไม้ และกระเบื้องหลังคา รูปแบบเดิม	การออกแบบ (design) ออกแบบให้มีลักษณะและรูปแบบเรียบง่าย
ขนาด (size) ทำให้สัมพันธ์กับอาคารอนุรักษ์ โดย ใช้ขนาดที่ไม่แตกต่างจากระบบสัดส่วน ของอาคารเดิมมากนัก	ผิวสัมผัส (texture) ผิวสัมผัสปูน ไม้ และกระเบื้องหลังคา แบบเดิม	รูปแบบ (style) ออกแบบให้มีลักษณะและรูปแบบเรียบง่าย
สัดส่วน (proportion) ทำให้สัมพันธ์กับอาคารอนุรักษ์ โดย ใช้ขนาดที่ไม่แตกต่างจากระบบสัดส่วน ของอาคารเดิมมากนัก	สี (color) สีพื้นผิวใหญ่ เป็นสีขาวอมเทาหรือสีครีม สีพื้นผิวเล็ก เป็นสีเทาหรือเทาอ่อน และสี ตัดเส้น เป็นสีเขียวเข้ม	รูปทรง (mass) คล้ายคลึงกับของอาคารเดิม
		จังหวะ (rhythm) รักษาให้มีจังหวะคล้าย หรือเข้ากับอาคารอนุรักษ์
		แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line) รักษาระดับให้ต่อเนื่องกับระดับของอาคารเดิม

รูปที่ 2.15 แสดงรายละเอียดของการบังคับแบบอ่อน

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

จากการจัดลำดับอาคารเพื่อการอนุรักษ์ข้างต้นของโครงการวางผังเฉพาะแห่ง
ของพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และมีความเห็นว่า การใช้ชื่อเรียกอาคารเพื่อการ
อนุรักษ์ระดับที่ 3 ว่าอาคารที่สร้างขึ้นต่อไปในอนาคต อาจทำให้เกิดความสับสนว่าอาคารเหล่านี้ยังไม่
ถูกสร้างขึ้น จึงขออนุญาตอาคารเพื่อการอนุรักษ์ระดับที่ 3 ว่า อาคารที่สร้างขึ้นใหม่ เพื่อไม่ให้เกิดความ
เข้าใจผิด ทั้งนี้แนวทางการออกแบบที่ระบุไว้ข้างต้น ได้หมายรวมถึงอาคารที่จะเกิดขึ้นใหม่ในอนาคตด้วย

เห็นได้ว่าโครงการวางผังเฉพาะแห่งพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์คำนึงถึง
ความกลมกลืนทางสถาปัตยกรรมภายในย่านและได้เสนอแนวทางการออกแบบ ซึ่งเป็นการบังคับแบบ
อ่อน เสนอเป็นแนวทางเท่านั้น แต่ยังไม่ได้มีการบังคับแบบเข้มงวดโดยมาตรการทางกฎหมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.7 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์

ซูวิทย์ สุฉฉายา (2552) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความจำเป็นไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาที่มีข้อขัดแย้งปรากฏอยู่เสมอ และการอนุรักษ์ก็เช่นกัน มีทั้งผู้สนับสนุนและคัดค้าน การดำเนินการเพื่อการอนุรักษ์พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นการวางแผนเตรียมการตลอดจนการแก้ปัญหาซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ซึ่งหากมีการคัดค้านที่ในแต่ละขั้นตอนไม่สามารถปฏิบัติได้แล้ว การดำเนินการในขั้นต่อไปให้เป็นจริงเป็นจังก็ไม่สามารถปฏิบัติได้

2.1.8 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

วิวัฒน์ เตมีพันธ์ (2557) กล่าวว่า ในยุคปัจจุบัน กระบวนทัศน์ทางสังคม มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) ทุกๆ แห่งมากขึ้น จะพบว่าสังคมไม่เคยหยุดนิ่ง มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา บางสังคมการเปลี่ยนแปลง เกิดผลกระทบที่ได้รับจากการเปลี่ยนแปลงนั้น แตกต่างกันไปบ้าง ทุก ๆ สังคมโดยทั่วไปแล้ว ไม่อาจหลีกเลี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงได้ แต่การที่จะให้การเปลี่ยนแปลงไม่มีผลกระทบต่อตัวมนุษย์เองนั้น เราจะต้องเข้าใจอย่างแม่นยำในรากเหง้าวัฒนธรรม ที่มีฐานปัญญาและฐานคุณความดีป้องกันภัย

โกวิทย์ พวงงาม (2553) กล่าวว่า การศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงของชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจในความหมายของการเปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงบางอย่างที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นนั้น ไม่เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเสมอไป ในทางสังคมวิทยาถือว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม ซึ่งต้องอยู่อาศัยร่วมกับผู้อื่น และมีการปะทะสังสรรค์ซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ต่อกันของคน คือที่มาของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

อนุวิทย์ เจริญศุกกุล (2528) กล่าวว่า ไม่ควรพิจารณางานสถาปัตยกรรมในแง่รูปกายภาพที่เป็นผลผลิตสุดท้ายแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องศึกษาถึงกระบวนการก่อรูปตั้งแต่ต้นลงมาจนถึงรูปแบบสุดท้ายที่ปรากฏขึ้น หรือกล่าวโดยสรุปก็คือจะต้องพิจารณางานสถาปัตยกรรมในลักษณะของกระบวนการทางวัฒนธรรมนั่นเอง

เห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมมีปัจจัยเกี่ยวเนื่องกับสภาพเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม อีกทั้งปัจจัยจากแรงกดดันจากการพัฒนา ส่งผลต่อการอนุรักษ์มรดกทางสถาปัตยกรรมในย่านชุมชนเก่า นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม อันเนื่องมาจากความต้องการของเจ้าของอาคาร และผู้ใช้ประโยชน์อาคาร ซึ่งการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ จะต้องพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมด้วย การศึกษาข้อมูลของย่านชุมชนเก่า จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพ

2.2 ข้อมูลย่านชุมชนเก่า

2.2.1 ประวัติศาสตร์ย่านสามแพร่ง

ย่านสามแพร่ง ได้แก่ บริเวณแพร่งภูธร แพร่งนรา และแพร่งสรรพศาสตร์ ตั้งอยู่ในพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ศูนย์กลางประวัติศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งล้อมรอบด้วยวงแหวนสามชั้น อันได้แก่ คลองคูเมืองเดิม คลองรอบกรุง และคลองผดุงกรุงเกษม โดยพื้นที่ย่านสามแพร่งตั้งอยู่ในส่วนวงแหวนชั้นกลางของกรุงรัตนโกสินทร์

พื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์มีความสำคัญเป็นจุดเริ่มต้นของการกำเนิดพระนคร ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ในปี พ.ศ. 2325 เป็นศูนย์กลางของความเจริญ เป็นที่ตั้งของพระบรมมหาราชวังและหน่วยงานราชการ ศูนย์กลางการศึกษาและกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งย่านการค้าที่สัมพันธ์กับเส้นทางการสัญจรและการเติบโตของเมือง

ย่านสามแพร่ง ได้รับคำเรียกขานชื่อย่านมาจากการเป็นทางบกทางเดียวที่ผ่านจากพระนครชั้นในออกสู่พระนครชั้นนอกในช่วงต้นของกรุงรัตนโกสินทร์และมีประวัติศาสตร์อันยาวนานที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยดังต่อไปนี้ (วิมลรัตน์ อิศระธรรมบุญ, 2543)

1) ประวัติศาสตร์ในสมัยรัตนโกสินทร์ช่วงรัชกาลที่ 1-3

ในสมัยรัชกาลที่ 2 เมื่อพื้นที่ย่านสามแพร่งได้เปลี่ยนจากพื้นที่เรือกสวนไร่นา มาเป็นที่ตั้งของวังกลุ่มข้างโรงสี กลุ่มวังพระราชโอรสริมคลองคูเมืองเดิม ลักษณะทางกายภาพของที่อยู่อาศัยของผู้คนสมัยนั้น จึงมีทั้งกลุ่มอาคารในพื้นที่วัง แต่ไม่มีหลักฐานรูปแบบอาคารที่แน่ชัด รายล้อมพื้นที่ด้วยที่อยู่อาศัยของข้าราชการบริวาร ในลักษณะเรือนแถวไม่ตั้งอยู่ตามถนนซอยขนาดเล็ก

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 พื้นที่ย่านก็เริ่มพัฒนาเป็น ย่านอยู่อาศัย ที่มีความสัมพันธ์กับบริเวณ วัดสุทัศน์เทพวราราม โดยกลายเป็นย่านอยู่อาศัยของชุมชนชาวไทย และชาวจีนต่อเองกับชุมชนพราหมณ์ย่านตีทอง ตลอดจนชุมชนอื่นๆโดยรอบพระนคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ประวัติศาสตร์ในสมัยรัตนโกสินทร์ช่วงรัชกาลที่ 4-6

ในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในย่าน เมื่อย่านได้เป็นที่ตั้งของวังพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 3 พระองค์ได้แก่ วังกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ วังกรมหมื่นภูธรธำรงค์ศักดิ์ และวังกรมหลวงสรรพศาสตร์ศุภกิจ ทำให้อ่านเป็นที่อยู่อาศัยของชุมชนข้าราชการ อันประกอบด้วย เจ้านาย ขุนนาง และข้าทาสบริวาร อันเกิดเป็นศูนย์รวมกิจกรรมที่มีวังเป็นศูนย์กลาง

ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา ได้มีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของเมือง เมื่อมีการขยายเมืองและมีการตัดถนนสายหลัก ได้แก่ ถนนเจริญกรุง บำรุงเมือง และเฟื่องนคร โดยที่พื้นที่ย่านเป็นส่วนหนึ่งของจุดตัดระหว่างถนนเฟื่องนครและบำรุงเมือง หรือเรียกว่า “สี่กั๊กเสาชิงช้า” หรือ “สี่แยกข้างโรงสี” และเป็นศูนย์รวมของรถรางสายสำคัญ 3 สาย รวมถึงพื้นที่ย่านตั้งอยู่ริมคลองคูเมืองเดิม ซึ่งเป็นเส้นทางสัญจรทางน้ำที่สำคัญ

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลางนี้ นับได้ว่าเป็นยุคแห่งการปฏิรูปการปกครองในประเทศไทยโดยได้รับอิทธิพลความคิดจากตะวันตก เห็นได้จากการจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม และย้ายสถานที่ทำงานของหน่วยงานจากที่ตั้งในวังของเจ้านาย ออกมาตั้งบริเวณโดยรอบของพระบรมมหาราชวัง ริมคลองคูเมืองเดิม อันได้แก่ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงการต่างประเทศ ส่งผลให้สามแพร่งเป็นย่านการค้าและบริการแก่ข้าราชการในช่วงนับจากนี้เป็นต้นมา

อีกหนึ่งการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการปกครอง ส่งผลทางอ้อมแก่พื้นที่ย่านสามแพร่งให้เกิดการจัดพื้นที่วังเพื่อประโยชน์ทางพาณิชย์และการกระจายสิทธิ์ในการถือครองที่ดินสู่ประชาชน ในปี พ.ศ. 2440 ได้มีการรื้อวังกรมหมื่นภูธรธำรงค์ และตัดถนนแพร่งภูธร พร้อมกับสร้างอาคารตึกแถวสองชั้น และต่อมามีการตัดถนนแพร่งนรา และสร้างตึกแถวสองชั้น ภายหลังจากการรื้อวังกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ โดยกลุ่มอาคารตึกแถวแพร่งภูธร แพร่งนรา ตะนาว รวมทั้งบำรุงเมืองล้วนได้รับรูปแบบ มาจากตึกแถวในประเทศสิงคโปร์

พื้นที่บริเวณแพร่งสรรพศาสตร์ เป็นพื้นที่ส่วนสุดท้ายที่ยังคงเป็นที่ตั้งวังกรมหลวงสรรพศาสตร์ศุภกิจจนถึงปี พ.ศ. 2462 ในสมัยรัชกาลที่ 6 ภายหลังจากสิ้นพระชนม์ของกรมหลวงสรรพศาสตร์ศุภกิจ มีการตัดถนนแพร่งสรรพศาสตร์ และสร้างเป็นตึกแถวในพื้นที่ย่าน ที่ถูกขายให้เอกชนรายย่อย อาคารตึกแถวรูปแบบเดิม จึงถูกรื้อออก คงเหลือเพียงซุ้มประตูวัง จากนั้นมาพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

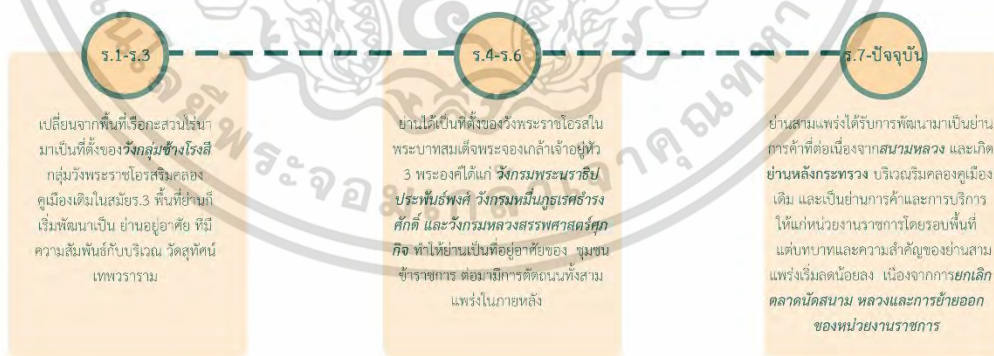
ย่านสามแพร่งจึงกลายเป็นย่านการค้าชั้นนำที่มีการจำหน่ายสินค้าจากต่างประเทศ นับเป็นยุคแรกของการอยู่อาศัยร่วมกับการค้าและเป็นชุมชนใจกลางพระนครที่มีความหนาแน่น

3) ประวัติศาสตร์ในสมัยรัตนโกสินทร์ช่วงรัชกาลที่ 7-ปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2489 เมื่อมีการพัฒนาสนามหลวงเป็นศูนย์กลางการสัญจรระบบขนส่งมวลชนและเป็นตลาดนัด ได้ส่งผลให้ย่านสามแพร่งได้รับการพัฒนามาเป็นย่านการค้าที่ต่อเนื่องจากสนามหลวง และเกิดย่านหลังกระทรวง เป็นแหล่งขายของเก่า ตลาดต้นไม้ผลไม้ บริเวณริมคลองคูเมืองเดิม และย่านสามแพร่งยังมีความสำคัญเป็นย่านการค้าและการบริการให้แก่หน่วยงานราชการซึ่งตั้งอยู่โดยรอบพื้นที่

ในปี พ.ศ. 2524 บทบาทและความสำคัญของย่านสามแพร่งเริ่มลดน้อยลง เนื่องจากการยกเลิกตลาดนัดสนามหลวง ตลาดต้นไม้ และแผงขายหนังสือ และต่อมา ในปี พ.ศ. 2534 ตลาดขายอาหารในบริเวณแพร่งถูกขยับได้ถูกยกเลิกไป เนื่องจากสภาอากาศซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ได้ขอพื้นที่คืนเพื่อสร้างอาคาร แต่พื้นที่ดังกล่าวได้ถูกทิ้งร้างไว้จนมีสภาพทรุดโทรม

บทบาทของย่านสามแพร่งในการเป็นย่านการค้าได้ลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากการย้ายศูนย์กลางเศรษฐกิจของเมือง การทยอยย้ายออกของหน่วยงานราชการบางส่วนออกไปจากพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ จนในปี พ.ศ. 2541 ผู้คนในย่านรวมตัวกันเป็น “องค์กรชุมชน” คือ “ประชาคมคลองคูเมืองเดิมสามแพร่ง” เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาชุมชนของตน

รูปที่ 2.16 แสดงประวัติศาสตร์ย่านสามแพร่ง

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ

ชุมชนสามแพร่งมีความสัมพันธ์กับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์มาอย่างยาวนาน โดยความสัมพันธ์นั้นเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินและอาคารในชุมชนและผู้เช่า ในปัจจุบันสำนักงานทรัพย์สินฯ ได้มีการปรับขึ้นค่าเช่าและลดระยะเวลาการเช่า ตลอดจนพัฒนาชุมชนสามแพร่งใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านอสังหาริมทรัพย์โดยการทาสี และปรับปรุงอาคารภายนอก โดยในปี พ.ศ. 2556 สำนักงานทรัพย์สินฯ ได้ดำเนินการทาสีและปรับปรุงอาคารภายนอกด้านสังคมโดยการให้ทุนการศึกษาแก่เยาวชนในชุมชน ให้การสนับสนุนกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ และด้านการอนุรักษ์ มีแผนที่จะเข้ามาทำการบูรณะซ่อมแซมอาคารและการทาสีอาคารในชุมชนสามแพร่ง ซึ่งเป็นตึกแถวในยุคแรกๆ ของประเทศไทยที่สร้างในสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ร.ร.ดดา, 2557)

ผู้เช่าในชุมชนต้องประสบกับปัญหาการพัฒนาและปัญหาความไม่มั่นคงในเรื่องที่อยู่อาศัย อันเป็นผลมาจากการพัฒนาของรัฐหลายครั้งด้วยกัน (พ.ร.ร.ดดา, 2557) อีกทั้งยังต้องเผชิญกับการพัฒนาเมืองที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อาทิเช่น โครงการรถไฟฟ้าที่มีแผนจะขยายเส้นทางเข้าสู่พื้นที่เมืองชั้นใน ทำให้พื้นที่ย่านสามแพร่งเสี่ยงต่อการนำไปใช้ในการสร้างผลตอบแทนที่สูงขึ้น ด้วยความกังวลของคนในชุมชนจึงรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มประชาคมคลองคูเมืองเดิมสามแพร่ง และคณะกรรมการชุมชนแพร่งภูธรตามลำดับ มีวัตถุประสงค์ร่วมกันได้แก่ เพื่อฟื้นฟูย่านวัฒนธรรม และเพื่อรักษาและพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้น่าอยู่ ซึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนไปในทางที่ดีของการพัฒนาชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม และมีประสิทธิภาพที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์ชุมชน

2.2.3 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

1) กลุ่มตึกแถวบริเวณแพร่งภูธร

ปัจจุบันมีตึกแถวที่ยังคงลักษณะทางกายภาพแบบดั้งเดิมอยู่กว่า 100 คูหา ตึกแถวเดิมนี้อาจสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 นับว่าเป็นอาคารพาณิชย์ยุคแรกของกรุงเทพมหานคร ลักษณะของอาคารเป็นอาคารสูง 2 ชั้น ขนาดความกว้างของห้องประมาณ 3 เมตร ลึก 8 เมตร มีความยาวติดต่อกันโดยล้อมรอบพื้นที่ว่างสาธารณะและอาคารสถานีกาชาด พื้นชั้นบนเป็นโครงสร้างไม้ โครงสร้างอาคารก่ออิฐฉาบปูน ผนังรับน้ำหนัก โครงสร้างหลังคาไม้ มุงกระเบื้องซีเมนต์ทางว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชั้นล่างมีชายเป็นโครงสร้างไม้ยื่น 1.50 เมตร และมีค้ำยันไม้มุงด้วยสังกะสี ส่วนหน้าต่างด้านบนมี ชายคาเหนือหน้าต่าง โครงสร้างชายคาและค้ำยันเป็นไม้ ที่ปลายชายคาประดับลายฉลุไม้ หน้าต่าง และประตูของเดิมเป็นบานกรอบและลูกฟักไม้เหนือหน้าต่างชั้นบนมีช่องลมสลับลายฉลุไม้อย่าง สวยงาม (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543)

2) กลุ่มตึกแถวบริเวณแพรงนรา

ตึกแถวเดิมบริเวณถนนแพรงนรายังเหลืออยู่มากกว่า 100 คูหา ลักษณะ สถาปัตยกรรมเป็นตึกแถว 2 ชั้น โครงสร้างก่ออิฐฉาบปูน ผนังด้านหน้ากว้างเพียงห้องละ 2.8 เมตร หลังคาโครงสร้างไม้มุงกระเบื้องซีเมนต์ และยาวตลอดความยาวของตึกแถว บริเวณมุมของตึกแถวมีการประดับตกแต่งรูปด้านหน้าให้สวยงามแตกต่างไปจากส่วนอื่น โดยใช้ลวดลายปูนปั้นประดับแผ่น หลังคา โครงสร้างพื้นชั้นสองเป็นโครงสร้างไม้ ประตูและหน้าต่างเป็นบานกรอบไม้ลูกฟักไม้ทาสี มี ชายคายื่นออกจากอาคารบริเวณเหนือประตูด้านล่างและเหนือหน้าต่างชั้น 2 โครงสร้างชายคาและค้ำ ยันเป็นไม้มุงสังกะสีที่ปลายเป็นเชิงชายประดับด้วยลายฉลุไม้ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543)

เนื่องจากเหตุการณ์เพลิงไหม้เมื่อปี พ.ศ. 2560 ในบริเวณแพรงนรา ทำให้ตึกแถว เสียหายทั้งสิ้น 13 คูหา โดยตึกแถวดังกล่าวเป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงานทรัพย์สินฯ ปัจจุบันได้มีการ ซ่อมแซมแล้วเสร็จในต้นปี พ.ศ. 2564 โดยได้เปิดให้ผู้อยู่อาศัยเดิมกลับเข้ามาอยู่อาศัยได้แล้ว รูปแบบ ของตึกแถวดังกล่าวมีลักษณะแตกต่างจากตึกแถวเดิมในบริเวณแพรงนรา อยู่ภายใต้การออกแบบของ กรมศิลปากร

รูปที่ 2.17 แสดงตึกแถวบริเวณแพร่งนราหลังซ่อมแซม

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

3) กลุ่มตึกแถวบริเวณแพร่งสรรพศาสตร์

ตึกแถวแพร่งสรรพศาสตร์ในอดีตมีลักษณะพิเศษกว่าตึกแถวในบริเวณใกล้เคียงคือมีรูปร่างเพรียวๆ ชายคามีกระเบื้องยื่นออกมาทำเป็นขอบซีเมนต์ยาวตลอด มีเสาซีเมนต์สูงประมาณ 12-13 นิ้ว ตั้งเรียงเป็นแถวในช่วงห้องหนึ่งๆ ราว 4-5 เสา ทำเสาเป็นเหมือนบัวตูมเท่ากันเป็นที่กำหนดขนาดห้อง แต่ตึกแถวบริเวณแพร่งสรรพศาสตร์ที่ปรากฏในปัจจุบันส่วนมากเป็นตึกแถวที่สร้างใหม่ เพราะตึกแถวเดิมถูกเพลิงไหม้ครั้งใหญ่ถึง 2 ครั้ง เหลือเพียงซุ้มประตูสรรพศาสตร์ ที่ยังคงไว้ซึ่งสถาปัตยกรรมในแพร่ง

ซุ้มประตูแพร่งสรรพศาสตร์มีลักษณะโครงสร้างเป็นการก่ออิฐฉาบปูน ลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นแบบยุโรปผสมกับสถาปัตยกรรมแบบไทย ช่องประตูกว้างใหญ่ สูงขนาดตึก 2 ชั้น ซุ้มกรอบประตูรูปโค้ง ประดับปูนปั้นที่กึ่งกลาง มีเสานูนเหนือเสา 2 ข้าง อีกชั้นหนึ่งแต่งเป็นรูปอิฐก้อนใหญ่ เหนือวงโค้งนั้นมีหน้าบันเจาะไว้เป็นวงกลม ในวงกลมนั้นมีประติมากรรมรูปหล่อเทพธิดากรีกขนาดเกือบเท่าคนจริงอยู่ในท่ายืนถือคอปไฟ สองข้างประติมากรรมชั้นนี้แบ่งเป็นช่อง กรุด้วยกระจกหลากสีเป็นแฉกครึ่งวงกลม ด้านข้างและด้านหลังเสาซุ้มก่ออิฐเป็นปีกสอบเข้าตอนบน ประตูแห่งนี้ได้รับการซ่อมแซมใหม่โดยเฉพาะส่วนเสาค้ำยันด้านล่าง อีกทั้งมีการก่อสร้างอิฐเรียงค้ำยันเพื่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พยุ่งน้ำหนักของด้านบนกันลึ้มเพิ่มเติมไว้ทั้งสองข้าง โดยภายในด้านข้างจะมีคำจารึกเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของประตูดังนี้ (ศูนย์ข้อมูลเกาะรัตนโกสินทร์, 2558)

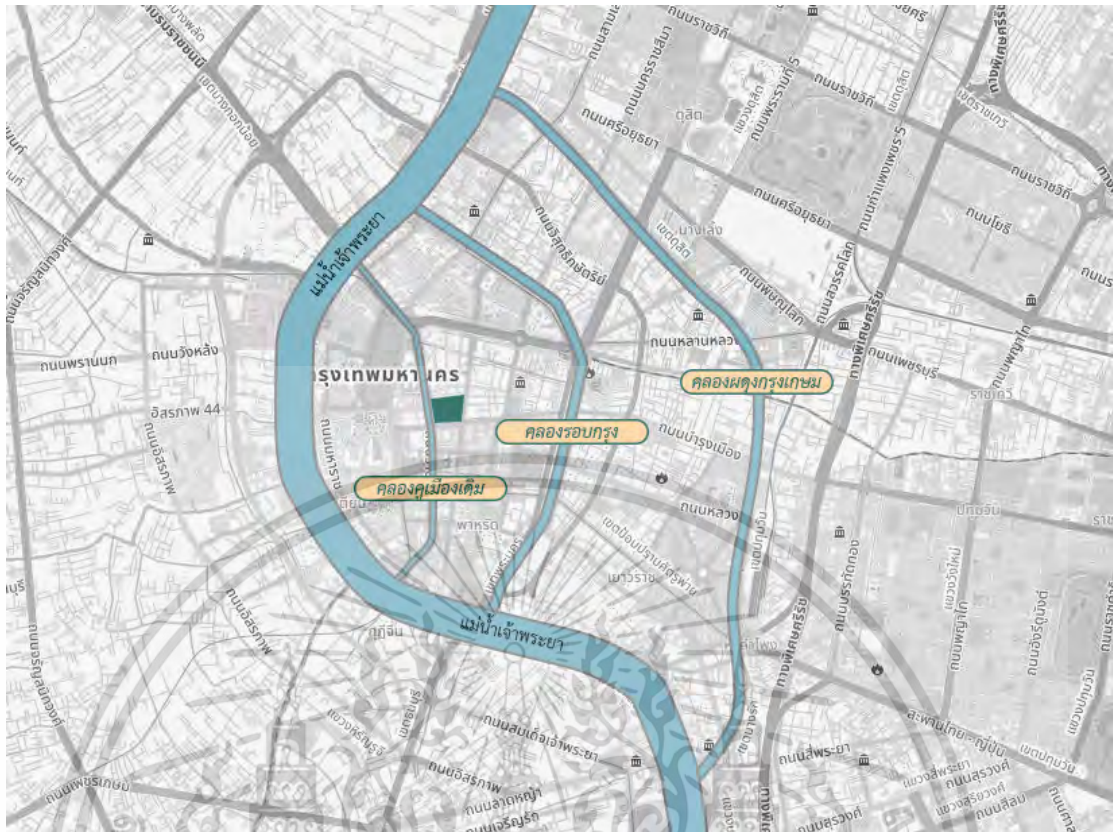
รูปที่ 2.18 แสดงลักษณะทางสถาปัตยกรรมในย่านสามแพร่ง
ที่มา : <http://www.resource.lib.su.ac.th> ดัดแปลงโดย ผู้วิจัย (2564)

2.2.4 การวิเคราะห์โครงข่ายเมือง(Urban Fabric)

การวิเคราะห์โครงข่ายเมือง (Urban Fabric) ของย่านสามแพร่งจะเป็นการวิเคราะห์กายภาพจากภาพใหญ่ลงไปสู่การวิเคราะห์ในระดับย่าน โดยประเด็นที่ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ได้แก่ การวิเคราะห์เส้นทางสัญจรทางน้ำ เส้นทางสัญจรทางบก โครงข่ายถนนกับเส้นทางสัญจรทางน้ำพื้นที่สีเขียว และสถานที่สำคัญโดยรอบ

เนื่องจากพื้นที่ย่านสามแพร่งตั้งอยู่เกาะรัตนโกสินทร์ชั้นกลาง เส้นทางสัญจรหลักในอดีตกาลคือคลองคูเมืองเดิมซึ่งเชื่อมต่อไปยังแม่น้ำเจ้าพระยา และคลองสายหลักอีกสองสายได้แก่ คลองรอบกรุงและคลองผดุงกรุงเกษม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

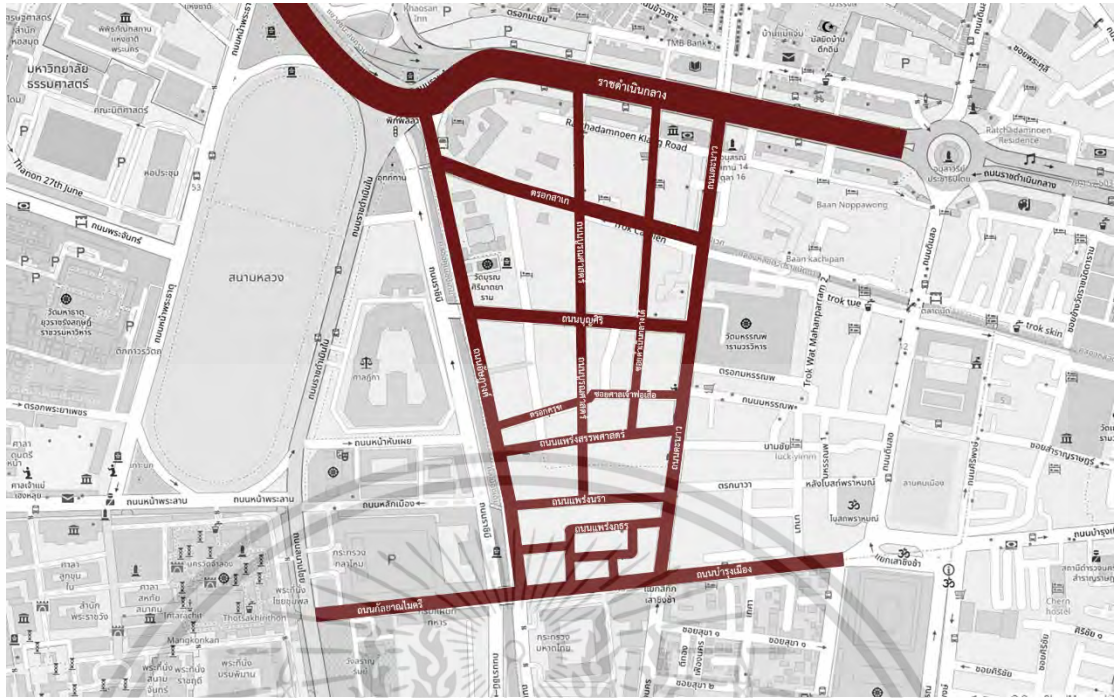

รูปที่ 2.19 แสดงเส้นทางสัญจรทางน้ำ

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

การสัญจรทางบกภายในย่านมีการตัดถนนแพรงสรรพศาสตร์ แพรงนรา และแพรง
 ภูธร และรายล้อมด้วยถนนรอบย่าน ได้แก่ ถนนอัษฎางค์ ถนนบำรุงเมือง และถนนตะนาว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.20 แสดงเส้นทางสัญจรทางบก
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

โครงข่ายถนนในเขตพระนครเป็นโครงข่ายที่ค่อนข้างซับซ้อนและมีการตัดถนนที่อิงกับแนววงแหวนโดยรอบ ถนนสายหลักได้แก่ ถนนราชดำเนินกลางที่ต่อเนื่องมาจากสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้าและเชื่อมยาวไปถึงอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.21 แสดงโครงข่ายถนนกับเส้นทางสัญจรทางน้ำ

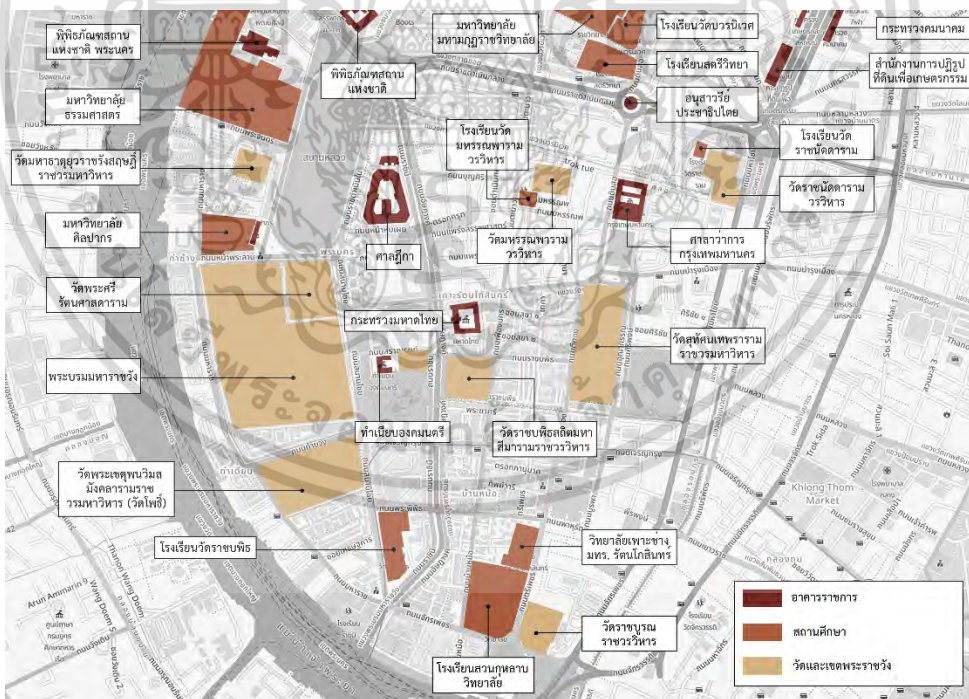
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เขตพระนครประกอบด้วยสถานที่สำคัญหลายแห่งทั้งอาคารราชการซึ่งเป็นที่ทำการของหน่วยงานราชการในอดีต เป็นสิ่งที่ทำให้ย่านสามแพร่งเป็นย่านธุรกิจและบริการสำคัญของเขตพระนคร อีกทั้งยังรายล้อมด้วยวัดและเขตพระราชวัง และสถานศึกษา ย่านสามแพร่งจึงถือเป็นย่านแห่งศิลปะและวัฒนธรรมของกรุงเทพมหานคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.22 แสดงพื้นที่สีเขียวรอบกรุงรัตนโกสินทร์
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

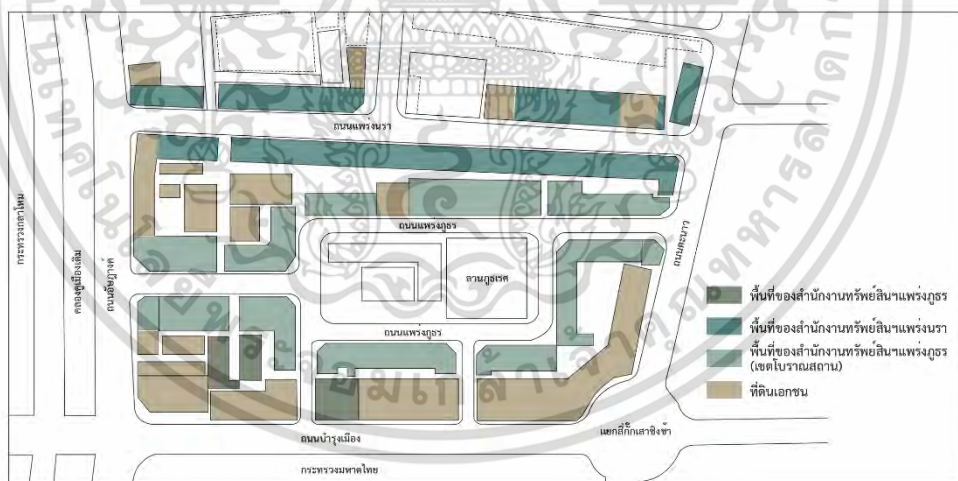

รูปที่ 2.23 แสดงสถานที่สำคัญโดยรอบย่านสามแพร่ง
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวอนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.5 การถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินและการปรับปรุงอาคาร

การถือครองที่ดินในย่านสามแพร่งแต่เดิมเป็นของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ แต่ภายหลังเมื่อมีการจัดการพื้นที่และแบ่งให้เอกชนรายย่อยบางส่วนทำให้กรรมสิทธิ์ที่ดินเปลี่ยนไป แนวทางการปรับปรุงอาคารที่เป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จัดทำในปีพ.ศ. 2553-2554 สำหรับกลุ่มอาคารแพรงภูธร และในปีพ.ศ. 2554-2555 สำหรับกลุ่มอาคารแพรงนรา มีการสำรวจสภาพปัจจุบัน ได้มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงอาคาร โดยรูปแบบในการปรับปรุงอ้างอิงจากบันไดภายในอาคารที่มีอยู่ในส่วนโบราณสถาน ส่วนต่อเติม และห้องพิเศษที่อยู่หุ้มมุม โดยในปี พ.ศ. 2556 สำนักงานทรัพย์สินฯ ได้ดำเนินการทาสี และปรับปรุงอาคารภายนอกตามโครงการพัฒนาปรับปรุงอสังหาริมทรัพย์ส่วนกลาง ที่ทรุดโทรม (urban renewal) และตึกแถวเอกชน (ติดกับอาคารของสำนักงานทรัพย์สินฯ) (พรรณลดา โพธิ์ทองแสงอรุณ, 2557) และในปี พ.ศ. 2560 มีโครงการที่จะดำเนินการปรับปรุงกลุ่มอาคารนี้เป็นโครงการต่อไป โดยฝ่ายบริหารงานอนุรักษ์ (รณรงค์ พุทธาวงศ์, 2555)

รูปที่ 2.24 แสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินแพรงนรา และแพรงภูธร

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.6 แผนนโยบายที่ครอบคลุมพื้นที่ย่านสามแพร่ง

2.5.2 แผนผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2560)

แผนรายพื้นที่ที่ครอบคลุมถึงพื้นที่ย่านชุมชนเก่าสามแพร่ง ได้แก่บริเวณถนนราชดำเนินกลาง-ผ่านฟ้าเป็นบริเวณที่มีความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์และพัฒนาการเชิงพื้นที่จากช่วงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์มาจนถึงการขยายขอบเขตของพระนครในสมัยรัชกาลที่ 5 มีความหลากหลายในเชิงการใช้ประโยชน์พื้นที่ เนื่องจากมีหน่วยงานราชการขนาดใหญ่ และศาสนสถานที่สำคัญ สถานการณ์ปัจจุบันเกิดปัญหาความซับซ้อนด้านเศรษฐกิจจากการย้ายออกของหน่วยงานราชการ ในพื้นที่ทำให้ชุมชนบริเวณสามแพร่งและชุมชนที่อยู่หลังอาคารบริเวณถนนราชดำเนินมีความเปราะบาง เสี่ยง และอันตรายในตอนกลางคืน ส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ที่ดีในการเป็นพื้นที่ต้อนรับสู่พื้นที่เมืองมรดกที่สำคัญ

แนวคิดในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่บริเวณนี้ คือ การสร้างพื้นที่เปลี่ยนถ่ายการสัญจรจากราชดำเนินนอกเข้าสู่ราชดำเนินกลาง การเป็นประตูเข้าสู่พื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ชั้นใน การขยับเน้นโครงสร้างทัศนียภาพของเมืองเก่า ในส่วนการดำเนินการเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่บริเวณนี้ คือ การผสมผสานศักยภาพการมีอยู่ของมรดกวัฒนธรรม ชุมชนพักอาศัย และการเข้าถึงของรถไฟฟ้าใต้ดินเข้าด้วยกัน โดยไม่เกิดผลเสียกับพื้นที่มรดกวัฒนธรรม ส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากมรดกวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้มากที่สุด และการเชื่อมโยงเศรษฐกิจการท่องเที่ยว และการสร้างสรรค์กิจกรรมที่เข้ามาใหม่ให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจของชุมชน

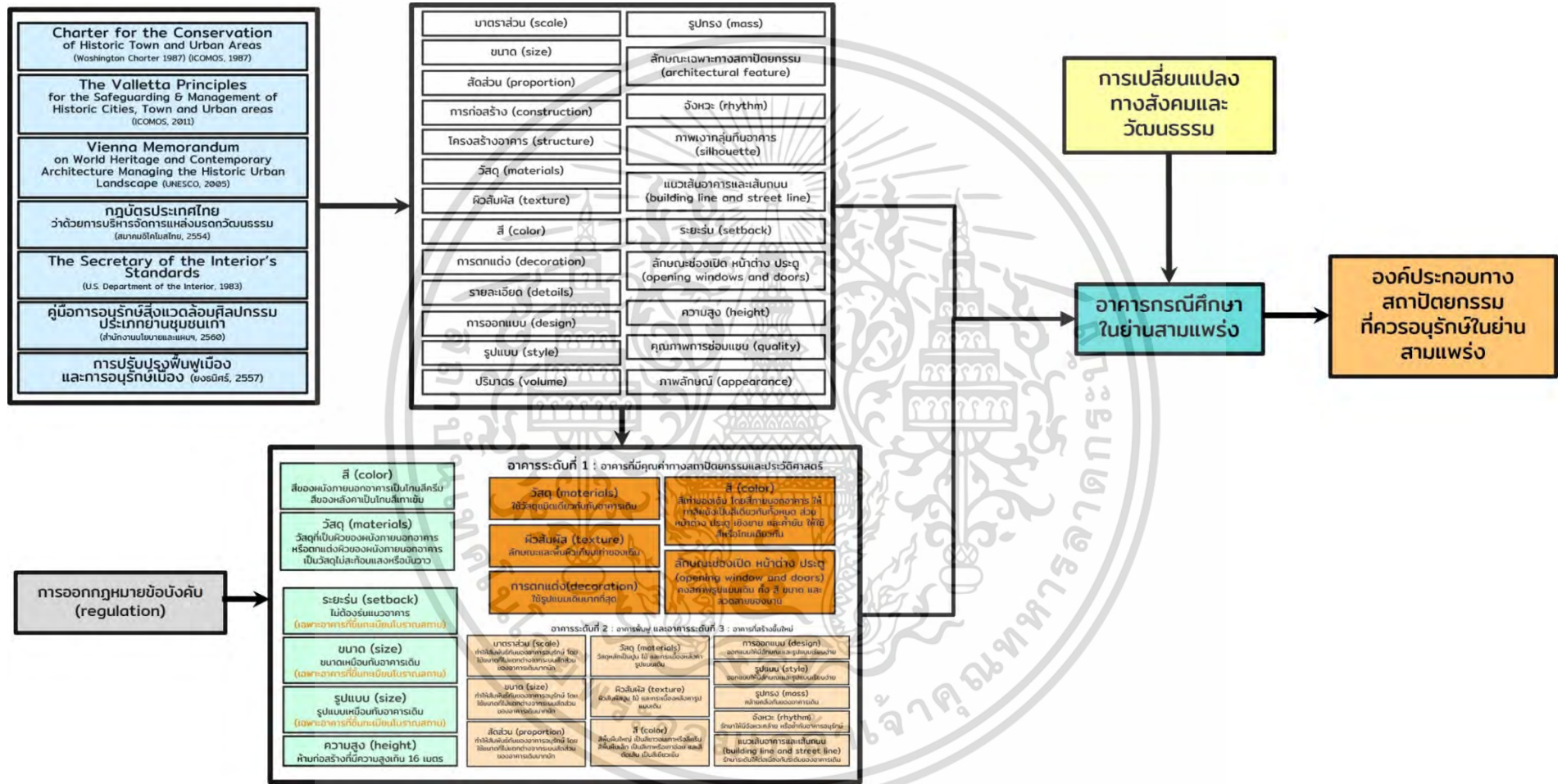
โครงการที่ครอบคลุมของพื้นที่ชุมชนสามแพร่ง ได้แก่ โครงการบูรณปฏิสังขรณ์โบราณสถานในพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ ตึกแถวบริเวณแพร่งนราและแพร่งภูธร โครงการปรับปรุงสถานที่และอุปกรณ์ให้ข้อมูลเส้นทางท่องเที่ยว จัดทำในบริเวณแพร่งภูธร และโครงการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งที่พักนักท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน

2.3 กรอบแนวคิด

งานวิจัยศึกษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ระบุในหลักการและแนวทางการอนุรักษ์ โดยนำไปเก็บข้อมูลกับอาคารกรณีศึกษาในย่านสามแพร่ง ควบคู่กับการศึกษาการนำแผนอนุรักษ์สู่การปฏิบัติด้วยการออกกฎหมายข้อบังคับ ทั้งการบังคับแบบเข้มงวด และการบังคับแบบอ่อน เพื่อแสดงให้เห็นว่าการออกกฎหมายข้อบังคับที่มีผลกับอาคารกรณีศึกษา ส่งผลต่อองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารกรณีศึกษาอย่างไร และทำให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ในย่านสามแพร่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.25 แสดงแผนผังกรอบแนวคิดการวิจัย
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

3.1 การออกแบบงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ในย่านชุมชนเก่าและข้อมูลย่านชุมชนเก่า รวมไปถึง การเก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่สำรวจและสอบถามจากอาคารกรณีศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์ องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ในย่านชุมชนเก่า และการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อ อนุรักษ์องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบตามวัตถุประสงค์

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

- 1) ข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ จากเอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักการและแนวทางการอนุรักษ์ และมาตรการทางกฎหมาย
- 2) ข้อมูลพื้นที่กรณีศึกษา จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูล ประวัติศาสตร์ ลักษณะสถาปัตยกรรม ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 3) ข้อมูลอาคารกรณีศึกษา จากการศึกษาจากแผนผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนากรุง รัตนโกสินทร์ และการจัดลำดับอาคารเพื่อการอนุรักษ์ในโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทาง ประวัติศาสตร์ : บริเวณแพรงนรา แพร่งภูธร และแพร่งสรรพศาสตร์ และ ทำให้ได้เกณฑ์การเลือก อาคารกรณีศึกษาดังนี้

3.1) เป็นอาคารที่มีการปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยไปในทิศทางเดียวกันคือ การเป็นที่พักนักท่องเที่ยวที่ยังเปิดให้บริการอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับโครงการของแผนผังแม่บทการ อนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2) เป็นอาคารที่จัดอยู่ในการจัดลำดับอาคารเพื่อการอนุรักษ์ของโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ฯ โดยอาคารระดับที่ 1 (อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์) ที่เลือกศึกษาได้แก่อาคารพาณิชย์เก่าในย่านที่ปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยในแพรงนรา และแพรงภูธร อาคารระดับที่ 2 (อาคารฟื้นฟู) ที่เลือกศึกษา ได้แก่ ตึกแถวใหม่ริมถนนอัษฎางค์และถนนตะนาว และอาคารระดับที่ 3 (อาคารที่สร้างขึ้นใหม่) ได้แก่ อาคารที่เกิดขึ้นใหม่ในแพรงสรรพศาสตร์

ตารางที่ 3.1 ตัวอย่างอาคารเพื่อการอนุรักษ์ระดับที่ 1 (อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์)

ชื่อสถานที่	รายละเอียด	ที่ตั้ง	ภาพด้านหน้าอาคาร
1) Neighbor Phuthon	โรงแรม บุติคสไตล์ ในอาคารอนุรักษ์ และชุมชนโบราณ	104 ถนนแพรงภูธร แขวงศาลเจ้าพ่อเสือ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200	
2) The Bhuthorn	โรงแรมขนาดเล็ก สะท้อนประสบการณ์ ของสถานที่ในอดีต	96-98 ถนนแพรงภูธร แขวงศาลเจ้าพ่อเสือ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200	
3) 1905 Heritage Corner	บ้านพักหรูขนาดเล็ก สร้างประสบการณ์ ทางวัฒนธรรมที่ แตกต่างจากโรงแรม ทั่วไป	66,68 ถนนแพรงภูธร แขวงศาลเจ้าพ่อเสือ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200	

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.2 ตัวอย่างอาคารเพื่อการอนุรักษ์ระดับที่ 2 (อาคารฟื้นฟู)

ชื่อสถานที่	รายละเอียด	ที่ตั้ง	ภาพด้านหน้าอาคาร
1)Knight House	ที่พักเพื่อต้อนรับ ความต้องการของผู้ที่ ต้องการสัมผัส ประสบการณ์การ ท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม และ สัมผัสวิถีชุมชน	21 ถนนบำรุงเมือง แขวงศาลเจ้าพ่อ เสือ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200	
2)Vivit Hostel Bangkok	โฮสเทลคุณภาพ สไตล์บูติก ตกแต่ง ด้วยสไตล์โคโลเนียล พร้อมบรรยากาศ ความเป็นไทย	510 ถนนटनाว แขวงศาลเจ้าพ่อ เสือ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200	

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.3 ตัวอย่างอาคารเพื่อการอนุรักษ์ระดับที่ 3 (อาคารที่สร้างขึ้นใหม่)

ชื่อสถานที่	รายละเอียด	ที่ตั้ง	ภาพด้านหน้าอาคาร
1)Siri Poshtel Bangkok	โรงแรมที่เต็มไปด้วยวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนกรุงเทพฯ	114 ถนนแพรง สรรพศาสตร์ แขวง ศาลเจ้าพ่อเสือ เขต พระนคร กรุงเทพมหานคร 10200	
2)Oyo 378 Bright Minitel	โรงแรมขนาดเล็กที่มี ราคาย่อมเยาและอยู่ ใจกลางแหล่ง ท่องเที่ยว	59 ถนนแพรง สรรพศาสตร์ แขวงศาลเจ้าพ่อ เสือ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200	
3)Pa Prank Hostel	โฮสเทลที่ผสมผสาน ไลฟ์สไตล์คนรุ่นใหม่ เข้ากับย่านเก่า และ ยังมีพื้นที่เพื่อ กิจกรรมและคนใน ชุมชน	110-112 ถนน แพรงสรรพศาสตร์ แขวงศาลเจ้าพ่อ เสือ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200	

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

จากตัวอย่างอาคารเพื่อการอนุรักษ์ทั้งสองระดับที่เลือกเป็นอาคารกรณีศึกษามีการ และพบว่ามาตรการทางกฎหมายเพื่อการอนุรักษ์ที่บังคับใช้กับอาคารแต่ละระดับที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม สำหรับอาคารระดับที่ 1 การบังคับแบบเข้มงวด ได้แก่ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครฯ เนื่องจากเป็นตึกแถวที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน แต่ในส่วนของกฎกระทรวงนั้นไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากอาคารดังกล่าวเป็นอาคารที่มีอยู่แล้วก่อนกฎกระทรวงนี้ จึงได้รับการยกเว้น ส่วนการบังคับแบบอ่อน ได้แก่ แนวทางการปรับปรุงที่ระบุในโครงการวางผังเฉพาะแห่งในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ฯ สำหรับอาคารระดับที่ 2 และระดับที่ 3 ซึ่งไม่ได้ขึ้นทะเบียน

โบราณสถาน จึงมีเพียงมาตรการควบคุมความสูงอาคารจากข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครฯ และเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ของอาคารกรณีศึกษา ได้แก่ ข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ระบุในมาตรการทางกฎหมาย และข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์จากหลักการและแนวทางต่างๆ จากการสำรวจ

3.3 การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้เป็นในการเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ จำเป็นต้องศึกษาอาคารที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม เพื่อเก็บรายละเอียดขององค์ประกอบต่างๆ และนำไปสร้างเครื่องมือตั้งต้นสำหรับเปรียบเทียบในการวิเคราะห์องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารกรณีศึกษาในขั้นต่อไป

3.3.1 ตารางการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารสำคัญ

จากการศึกษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ นำมาพิจารณากับองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารสำคัญ จากการสำรวจ วิเคราะห์ด้วยรูปถ่าย

ตารางที่ 3.4 เครื่องมือการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารสำคัญ

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารสำคัญ	ภาพแสดงองค์ประกอบทาง สถาปัตยกรรม
มาตราส่วน (scale)		
สัดส่วน (proportion)		
ขนาด (size)		
การก่อสร้าง (construction)		
โครงสร้างอาคาร (structure)		
วัสดุ (materials)		
สี (color)		
การตกแต่ง (decoration)		
การออกแบบ (design)		
โครงสร้างอาคาร (structure)		
ปริมาตร (volume)		
รูปแบบ (style)		
ผิวสัมผัส (texture)		
รูปทรง (mass)		
ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural feature)		
จังหวะ (rhythm)		
ภาพเงากลุ่มที่อาคาร (silhouette)		
แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line)		
ระยะร่น (setback)		
ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors)		
ความสูง (height)		
รายละเอียด (details)		
คุณภาพการซ่อมแซม (quality)		
ภาพลักษณ์ (appearance)		
รวม		

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

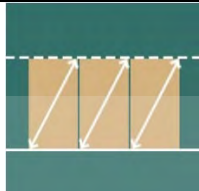
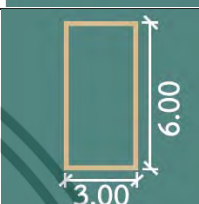

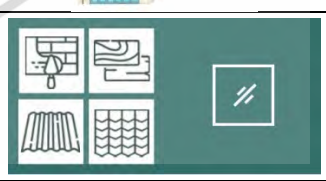
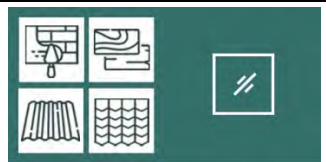
4.1.1 องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของตึกแถวแพรงภูธร

รูปที่ 4.1 แสดงรูปด้านหน้าตึกแถวแพรงภูธร
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 ตารางข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของตึกแถวแพ่งภูธร

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์	องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารสำคัญ	ภาพแสดงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม
มาตราส่วน (scale)	- ขนาดและสัดส่วนเท่ากันเมื่อเทียบกับอาคารข้างเคียง	
ขนาด (size)	- ความกว้างอาคารโดยประมาณ 3.00 ม. - ความสูงอาคารโดยประมาณ 6.00 ม.	
สัดส่วน (proportion)	- สัดส่วนรูปร่างด้านหน้าอาคาร กว้าง : สูง จึงเป็น 1 : 2	
การก่อสร้าง (construction)	- การก่อสร้างใช้เทคนิคงานช่างฝีมือ	
โครงสร้างอาคาร (structure)	- โครงสร้างหลักก่ออิฐฉาบปูน เป็นผนังรับน้ำหนัก - พื้นชั้นบนเป็นโครงสร้างไม้ - หลังคาโครงสร้างไม้ มุงกระเบื้องซีเมนต์ทางว่าว - ชายคาและค้ำยันโครงสร้างไม้	
วัสดุ (materials)	- ปูน - ไม้ - สังกะสี - กระเบื้องหลังคาซีเมนต์	
ผิวสัมผัส (texture)	- ปูน - ไม้ - สังกะสี - กระเบื้องหลังคาซีเมนต์	

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์	องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารสำคัญของอาคาร	ภาพแสดงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม
สี (color)	- ผนังสีครีม องค์ประกอบอื่นๆของอาคารใช้สีเขียวแก่ ลูกฟักประตู หน้าต่างสีเขียวอมฟ้า	
การตกแต่ง (decoration)	- ปลายชายคาประดับลายฉลุไม้ - ด้านบนหน้าต่างมีช่องลมลายฉลุไม้ - ปูนปั้นเหนือขอบประตู	
รายละเอียด (details)	- ปลายชายคาประดับลายฉลุไม้ - ด้านบนหน้าต่างมีช่องลมลายฉลุไม้ - ปูนปั้นเหนือขอบประตู	
การออกแบบ (design)	- การออกแบบอาคารรับอิทธิพลจากตะวันตก	
รูปแบบ (style)	- ตึกแถวที่รับอิทธิพลจากตะวันตก	
ปริมาตร (volume)	- อาคารกว้าง 3.00 ม. สูงประมาณ 6.00 ม. - ลึก 8.00 ม.	
รูปทรง (mass)	- รูปทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก	

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์	องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารสำคัญ	ภาพแสดงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม
ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural feature)	<ul style="list-style-type: none"> - หลังคากระเบื้องซีเมนต์หางั่ว - ลายฉลุไม้ - ชายคาเหนือหน้าต่างชั้น 2 - ชายคาต่อเนื่องที่ชั้น 1 - เอกลักษณ์ของสีอาคาร 	
จังหวะ (rhythm)	<ul style="list-style-type: none"> - จังหวะตัวอาคารต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 	
ภาพเงากลุ่มที่อาคาร (silhouette)	<ul style="list-style-type: none"> - เงาแสดงระนาบที่เท่ากันตลอดแนว 	
แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line)	<ul style="list-style-type: none"> - เส้นอาคารต่อเนื่องในแนวเดียวกัน - เส้นถนนต่อเนื่องในแนวเดียวกัน 	
ระยะร่น (setback)	<ul style="list-style-type: none"> - ระยะร่นจากแนวขอบถนนถึงอาคารประมาณ 1.50 ม. 	
ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors)	<ul style="list-style-type: none"> - หน้าต่างบานกรอบและลูกฟักไม้ ส่วนใหญ่เป็นบานคู่ทั้งหมด 2 บาน - ประตูบานกรอบและลูกฟักไม้ ลักษณะบานเฟี้ยม 6 บาน 	
ความสูง (height)	<ul style="list-style-type: none"> - อาคารส่วนใหญ่สูง 2 ชั้น 	

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์	องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารสำคัญ	ภาพแสดงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม
คุณภาพการซ่อมแซม (quality)	- มีคุณภาพในการซ่อมแซมที่ดี	
ภาพลักษณ์ (appearance)	- ภาพลักษณ์อาคารมีความกลมกลืนกัน	

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.2 องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของตึกแถวแพรงนรา

รูปที่ 4.2 แสดงรูปด้านหน้าของตึกแถวแพรงนรา
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

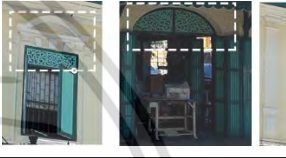

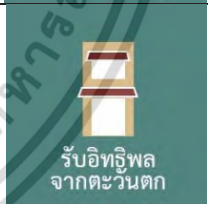
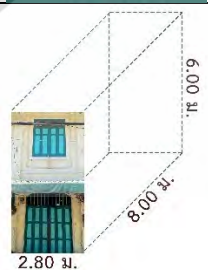
ตารางที่ 4.2 ตารางข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของตึกแถวแพ่งนรา

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์	องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารสำคัญ	ภาพแสดงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม
มาตราส่วน (scale)	- ขนาดและสัดส่วนเท่ากันเมื่อเทียบกับอาคารข้างเคียง	
ขนาด (size)	- ความกว้างอาคารโดยประมาณ 2.80 ม. - ความสูงอาคารโดยประมาณ 6.00 ม.	
สัดส่วน (proportion)	- สัดส่วนรูปด้านหน้าอาคาร กว้าง : สูง จึงเป็นประมาณ - 1 : 2 แต่มีความชะลูดกว่าแพ่งนรา	
การก่อสร้าง (construction)	- การก่อสร้างใช้เทคนิคงานช่างฝีมือ	
โครงสร้างอาคาร (structure)	- โครงสร้างหลักก่ออิฐฉาบปูน เป็นผนังรับน้ำหนัก - พื้นชั้นบนเป็นโครงสร้างไม้ - หลังคาโครงสร้างไม้ มุงกระเบื้องซีเมนต์หางาว - ชายคาและค้ำยันโครงสร้างไม้	
วัสดุ (materials)	- ปูน - ไม้ - สังกะสี - กระเบื้องหลังคาซีเมนต์ - กระฉก	

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

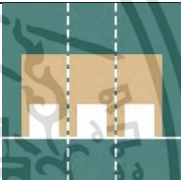
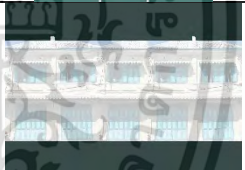
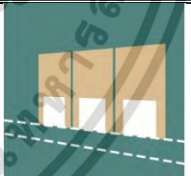
ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์	องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารสำคัญของอาคาร	ภาพแสดงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม
ผิวสัมผัส (texture)	<ul style="list-style-type: none"> - ปูน - ไม้ - สังกะสี - กระเบื้องหลังคาซีเมนต์ - กระจก 	
สี (color)	- ผนังสีครีม องค์ประกอบอื่นๆของอาคารใช้สีเขียวแก่	
การตกแต่ง (decoration)	<ul style="list-style-type: none"> - ตึกแถวในส่วนมุมตึกมีการตกแต่งพิเศษกว่าตึกแถวส่วนอื่น ด้วยปูนปั้นเหนือประตู เหนือและรอบหน้าต่าง และตรงแนวเสาชั้น 2 - ช่องลมลายฉลุไม้เหนือหน้าต่างและประตู 	
รายละเอียด (details)	<ul style="list-style-type: none"> - ปูนปั้นเหนือขอบหน้าต่าง - ลายฉลุไม้บริเวณช่องลม 	
การออกแบบ (design)	- การออกแบบอาคารรับอิทธิพลจากตะวันตก	
รูปแบบ (style)	- ตึกแถวที่รับอิทธิพลจากตะวันตก	
ปริมาตร (volume)	<ul style="list-style-type: none"> - อาคารกว้าง 3.00 ม. สูงประมาณ 6.00 ม. ลึก 8.00 ม. 	

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

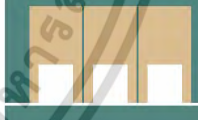
ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์	องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารสำคัญ	ภาพแสดงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม
รูปทรง (mass)	- รูปทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก	
ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural feature)	- หลังคากระเบื้องซีเมนต์หางว่าว - ลายฉลุไม้ - ชายคาต่อเนื่องที่ชั้น 1 - เวกลักษณะของสีครีมและเขียว - ปูนปั้นเหนือขอบหน้าต่าง (ตึกแถวส่วนหัวมุม)	
จังหวะ (rhythm)	- จังหวะตัวอาคารต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	
ภาพเงากลุ่มทึบอาคาร (silhouette)	- เงาแสดงระนาบที่เท่ากันตลอดแนว	
แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line)	- เส้นอาคารต่อเนื่องในแนวเดียวกัน - เส้นถนนต่อเนื่องในแนวเดียวกัน	

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์	องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารสำคัญของอาคารสำคัญ	ภาพแสดงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม
ระยะร่น (setback)	- ระยะร่นจากแนวขอบถนนถึงอาคารประมาณ 2.00 ม.	
ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors)	<ul style="list-style-type: none"> - หน้าต่างบานกรอบและลูกฟักไม้ ส่วนใหญ่เป็นบานคู่ทั้งหมด 2 บาน - ประตูบานกรอบและลูกฟักไม้ ลักษณะบานเพี้ยม 6 บาน 	
ความสูง (height)	- อาคารส่วนใหญ่สูง 2 ชั้น	
คุณภาพการซ่อมแซม (quality)	- มีคุณภาพในการซ่อมแซมที่ดี	
ภาพลักษณ์ (appearance)	- ภาพลักษณ์อาคารมีความกลมกลืนกัน	

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

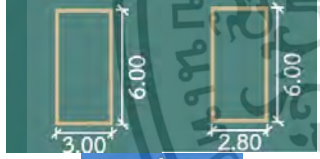

3.3.2 ตารางการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา

เพื่อเก็บองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารกรณีศึกษาตาม 23 องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ และแสดงรายละเอียดของการออกกฎหมายข้อบังคับทั้งการบังคับแบบเข้มงวด และการบังคับแบบอ่อน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารกรณีศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตาราง ได้แก่ 1) ตารางสำหรับอาคารระดับที่ 1 (อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม) และ 2) ตารางสำหรับอาคารระดับที่ 2 (อาคารฟื้นฟู) และระดับที่ 3 (อาคารที่สร้างใหม่) เนื่องจากอาคารทั้ง 2 ระดับ มีแนวทางในการออกแบบเพื่อการอนุรักษ์เดียวกัน ซึ่งถือเป็นการบังคับแบบอ่อน จึงสามารถใช้เครื่องมือการเก็บข้อมูลเดียวกันได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.5 เครื่องมือการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของอาคารสำคัญ	องค์ประกอบของอาคารกรณีศึกษา	เข้าเกณฑ์	ไม่เข้าเกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์)
มาตราส่วน (scale)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ขนาด (size)	 				ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
สัดส่วน (proportion)	 				ขนาดเหมือนกับอาคารเดิม (เฉพาะอาคารที่ขึ้นทะเบียนโบราณสถาน)	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
การก่อสร้าง (construction)	<ul style="list-style-type: none"> - การก่อสร้างใช้เทคนิคงานช่างฝีมือ 				ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
โครงสร้างอาคาร (structure)	<ul style="list-style-type: none"> - โครงสร้างหลักก่ออิฐฉาบปูน เป็นผนังรับน้ำหนัก - พื้นชั้นบนเป็นโครงสร้างไม้ - หลังคาโครงสร้างไม้ มุงกระเบื้องซีเมนต์หางว่าวชายคาและค้ำยันโครงสร้างไม้ 				ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
วัสดุ (materials)					วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม้ สะท้อนแสงหรือมันวาว (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มี อยู่ก่อนกฎกระทรวงนี้)	วัสดุชนิดเดียวกับอาคารเดิม
ผิวสัมผัส (texture)					วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม้ สะท้อนแสงหรือมันวาว (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มี อยู่ก่อนกฎกระทรวงนี้)	ลักษณะและพื้นผิวเทียบเท่า ของเดิม
สี (color)					สีของผนังภายนอกอาคารเป็นโทน สีครีม สีของหลังคาอาคารเป็น โทนสีเทาเข้ม (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มี อยู่ก่อนกฎกระทรวงนี้)	สีเท่าของเดิม โดยสีภายนอก อาคาร ให้ทำสีผนังเป็นสี เดียวกันทั้งหมด ส่วนหน้าต่าง ประตู เชนิงชาย และค้ำยัน ให้ใช้ สีหรือโทนเดียวกัน

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
การตกแต่ง (decoration)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ใช้รูปแบบเดิมมากที่สุด
รายละเอียด (details)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
การออกแบบ (design)	 รับอิทธิพล จากตะวันตก				ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

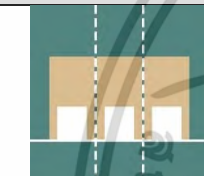
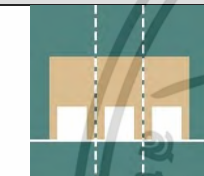

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
รูปแบบ (style)					รูปแบบเหมือนกับอาคารเดิม (เฉพาะอาคารที่ขึ้นทะเบียน โบราณสถาน)	ไม่มีแนวทางกำหนด
ปริมาตร (volume)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
รูปทรง (mass)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural feature)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

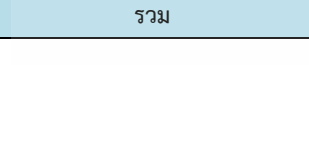

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
จังหวะ (rhythm)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ภาพเงากลุ่มที่อาคาร (silhouette)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ระยะร่น (setback)					ไม่ต้องร่นแนวอาคาร (เฉพาะอาคารที่ขึ้นทะเบียน โบราณสถาน)	ไม่มีแนวทางกำหนด

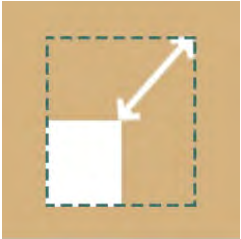

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ		
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)	
ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors)					ไม่มีแนวทางกำหนด	คงสภาพรูปแบบเดิม ทั้ง สี ขนาด และลวดลายของบาน	
ความสูง (height)					ห้ามเกิน 16 เมตร		
คุณภาพการซ่อมแซม (quality)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด	
ภาพลักษณ์ (appearance)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด	
รวม							

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 3.6 เครื่องมือการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่สร้างใหม่)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของอาคารสำคัญ	องค์ประกอบของอาคารกรณีศึกษา	เข้าเกณฑ์	ไม่เข้าเกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่สร้างใหม่)
มาตราส่วน (scale)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	<p>ทำให้สัมพันธ์กับอาคารอนุรักษ์ โดยใช้ขนาดที่ไม่แตกต่างจากระบบสัดส่วนของอาคารเดิมมากนัก</p>
ขนาด (size)	 		X		ไม่มีแนวทางกำหนด	
สัดส่วน (proportion)	 		X		ไม่มีแนวทางกำหนด	

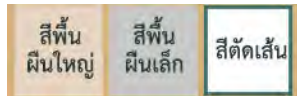
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 3.6 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
การก่อสร้าง (construction)	<ul style="list-style-type: none"> - การก่อสร้างใช้เทคนิคงานช่างฝีมือ 				ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
โครงสร้างอาคาร (structure)	<ul style="list-style-type: none"> - โครงสร้างหลักก่ออิฐฉาบปูน เป็นผนังรับน้ำหนัก - พื้นชั้นบนเป็นโครงสร้างไม้ - หลังคาโครงสร้างไม้ มุงกระเบื้องซีเมนต์ทางว่าขายคาและค้ำยันโครงสร้างไม้ 				ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 3.6 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
วัสดุ (materials)					วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม่สะท้อน แสงหรือมันวาว <i>(ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มีอยู่ ก่อนกฎกระทรวงนี้)</i>	วัสดุ และพื้นผิว เป็นปูน ไม้ และ กระเบื้องหลังคาแบบเดิม
ผิวสัมผัส (texture)					วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม่สะท้อน แสงหรือมันวาว <i>(ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มีอยู่ ก่อนกฎกระทรวงนี้)</i>	
สี (color)					สีของผนังภายนอกอาคารเป็นโทนสี ครีม สีของหลังคาอาคารเป็นโทนสีเทา เข้ม <i>(ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มีอยู่ ก่อนกฎกระทรวงนี้)</i>	สีพื้นผิวนใหญ่เป็นสีขาวอมเทาหรือสี ครีมสีพื้นผิวนเล็กเป็นสีเทาหรือเทา อ่อนสีตัดเส้น เป็นสีเขียวเข้ม

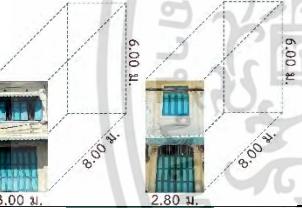

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 3.6 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และ อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
การตกแต่ง (decoration)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
รายละเอียด (details)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
การออกแบบ (design)	 รับอิทธิพล จากตะวันตก				ไม่มีแนวทางกำหนด	ออกแบบให้มีลักษณะเรียบง่าย

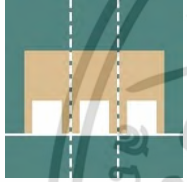
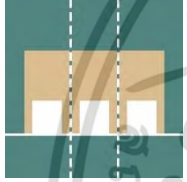
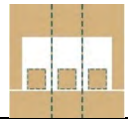
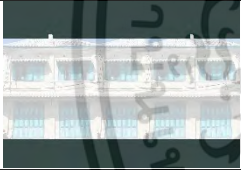
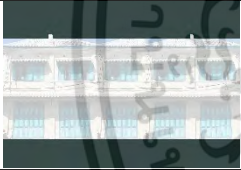

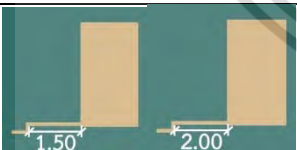
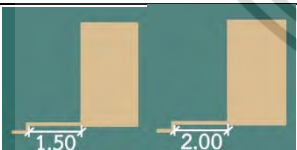
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 3.6 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
รูปแบบ (style)	 รับอิทธิพล จากตะวันตก				ไม่มีแนวทางกำหนด	ออกแบบให้มีรูปแบบเรียบง่าย
ปริมาตร (volume)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
รูปทรง (mass)					ไม่มีแนวทางกำหนด	คล้ายคลึงกับของอาคารเดิม
ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural feature)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

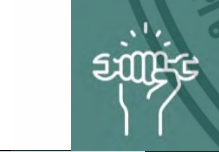

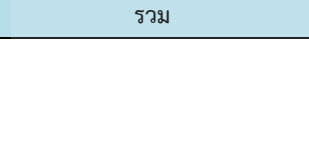
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 3.6 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และ อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
จังหวะ (rhythm)					ไม่มีแนวทางกำหนด	รักษาให้มีจังหวะคล้าย หรือซ้ำกับ อาคารอนุรักษ์
ภาพเงากลุ่มที่อาคาร (silhouette)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line)					ไม่มีแนวทางกำหนด	รักษาระดับให้ต่อเนื่องกับระดับของ อาคารเดิม
ระยะร่น (setback)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 3.6 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ		
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และ อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)	
ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด	
ความสูง (height)					ห้ามเกิน 16 เมตร	ไม่มีแนวทางกำหนด	
คุณภาพการซ่อมแซม (quality)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด	
ภาพลักษณ์ (appearance)					ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด	
รวม							

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 3.7 เครื่องมือการเก็บข้อมูลสรุปรวมองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏ
ในอาคารกรณีศึกษา

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมจากหลักการและแนวทางการอนุรักษ์	อาคารเพื่อการอนุรักษ์ระดับที่ 1 (อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์)			อาคารเพื่อการอนุรักษ์ระดับที่ 2 และ 3 (อาคารฟื้นฟู และอาคารที่สร้างใหม่)				
	Neighbor Phuthon	The Bhuthorn	1905 Heritage Corner	Knight House	Siri Poshtel Bangkok	Oyo 378 Bright Minitel	Pa Prank Hostel	Vivit Hostel Bangkok
มาตราส่วน (scale)								
ขนาด (size)								
สัดส่วน (proportion)								
การก่อสร้าง (construction)								
โครงสร้างอาคาร (structure)								
วัสดุ (materials)								
ผิวสัมผัส (texture)								
สี (color)								
การตกแต่ง (decoration)								
รายละเอียด (details)								
การออกแบบ (design)								
รูปแบบ (style)								
ปริมาตร (volume)								
รูปทรง (mass)								
ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural feature)								
จังหวะ (rhythm)								
ภาพเงากลุ่มที่อาคาร (silhouette)								
แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line)								
ระยะร่น (setback)								
ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors)								
ความสูง (height)								
คุณภาพการซ่อมแซม (quality)								
ภาพลักษณ์ (appearance)								
รวม								

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 วิเคราะห์จำนวนองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่พบในอาคารกรณีศึกษาแต่ละอาคาร เพื่อหาจำนวนรวมขององค์ประกอบและคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ต่อองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ทั้งหมด

3.4.2 วิเคราะห์องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์จำแนกตามความการออกกฎหมายข้อบังคับเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบที่พบเนื่องจากการบังคับ องค์ประกอบที่พบแต่ไม่มีกองค์ประกอบที่ไม่พบแต่มีการบังคับ และองค์ประกอบที่ไม่พบเนื่องจากไม่มีการบังคับว่ามีกองค์ประกอบ และมีองค์ประกอบใดบ้าง

3.5 การสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลว่าจำนวนองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่พบในอาคารกรณีศึกษาสะท้อนถึงการอนุรักษ์ย่านสามแพร่งอย่างไร รวมไปถึงการออกกฎหมายข้อบังคับในพื้นที่ที่มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ และหลักการและแนวทางการอนุรักษ์หรือไม่ อย่างไร

3.6 การจัดทำข้อเสนอแนะ

จัดทำข้อเสนอแนะองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ยังไม่พบ หรือพบเพียงบางอาคารกรณีศึกษา แต่มีความเป็นไปได้ที่จะรักษาองค์ประกอบเหล่านี้ไว้ หากมีการออกกฎหมายข้อบังคับที่ครอบคลุม และระบุรายละเอียดการอนุรักษ์ไว้อย่างชัดเจน

บทที่ 4

การดำเนินการวิจัย

4.1 การดำเนินการวิจัยข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา

4.2.1 คำนิยามเชิงปฏิบัติการ

- 1) มาตรฐาน หมายถึง การเปรียบเทียบขนาด และสัดส่วนโดยรวมอาคารกับบริบทข้างเคียง
- 2) ขนาด หมายถึง ความกว้าง และความสูงของรูปต้งอาคาร
- 3) สัดส่วน หมายถึง อัตราส่วน ความกว้างต่อความยาวของรูปต้งอาคาร
- 4) การก่อสร้าง หมายถึง เทคนิควิธีที่ใช้ก่อสร้างอาคาร
- 5) โครงสร้างอาคาร หมายถึง โครงสร้างหลักของอาคาร
- 6) วัสดุ หมายถึง วัสดุที่ปรากฏบนรูปต้งของอาคาร
- 7) ผิวสัมผัส หมายถึง ผิวสัมผัสของวัสดุที่ปรากฏบนรูปต้งอาคาร
- 8) สี หมายถึง สีที่ปรากฏบนรูปต้งอาคาร
- 9) การตกแต่ง หมายถึง องค์ประกอบเพื่อการประดับตกแต่งรูปต้งอาคาร
- 10) รายละเอียด หมายถึง รายละเอียดของการตกแต่งบนรูปต้งอาคาร
- 11) การออกแบบ หมายถึง รูปแบบที่ใช้ในการออกแบบอาคาร
- 12) รูปแบบ หมายถึง
- 13) ปริมาตร หมายถึง ระยะของความกว้าง ความสูงและความลึกของอาคาร
- 14) รูปทรง หมายถึง รูปทรงตามปริมาตรของอาคาร
- 15) ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม หมายถึง ลักษณะที่มีความโดดเด่น ที่ปรากฏบนรูปต้งอาคาร
- 16) จังหวะ หมายถึง ลักษณะการเว้นช่วงขององค์ประกอบบนรูปต้งอาคารกับอาคารข้างเคียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 17) ภาพเงาที่บกลุ่มอาคาร หมายถึง เส้นขอบของกลุ่มอาคาร
- 18) แนวเส้นอาคารและเส้นถนน หมายถึง แนวของขอบเขตอาคาร และถนน
- 19) ระยะร่น หมายถึง ระยะจากขอบเขตถนนถึงขอบเขตอาคาร
- 20) ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู หมายถึง ลักษณะการเปิดปิดบาน และรูปร่าง หน้าตาของบาน
- 21) ความสูง หมายถึง จำนวนชั้นของอาคาร
- 22) คุณภาพการซ่อมแซม หมายถึง ความสมบูรณ์ของสภาพอาคารในปัจจุบัน
- 23) ภาพลักษณ์ หมายถึง ภาพลักษณ์ความกลมกลืนของอาคาร กับอาคารข้างเคียง
- 24) เข้าเกณฑ์ หมายถึง องค์กรประกอบทางสถาปัตยกรรมดังกล่าวของอาคารกรณีศึกษา เป็นไปตามหรือเป็นไปตามเพียงบางส่วนองค์ประกอบของอาคารสำคัญ
- 25) ไม่เข้าเกณฑ์ หมายถึง องค์กรประกอบทางสถาปัตยกรรมดังกล่าวของอาคาร กรณีศึกษาไม่เป็นไปตามองค์ประกอบของอาคารสำคัญ

4.2.2 การเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคาร กรณีศึกษา (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์)

- 1) อาคาร Neighbor Phuthon

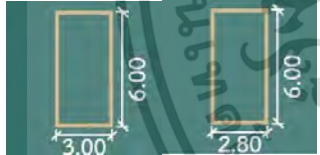

รูปที่ 4.1 แสดงรูปด้านหน้าอาคาร Neighbor Phuthon

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

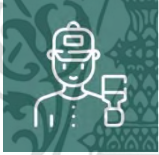
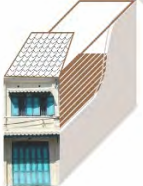
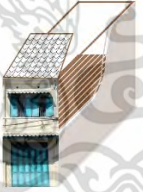
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 ตารางเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา Neighbor Phuthon (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของอาคารสำคัญ	องค์ประกอบของอาคารกรณีศึกษา	เข้าเกณฑ์	ไม่เข้าเกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์)
มาตราส่วน (scale)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ขนาด (size)	 		X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
สัดส่วน (proportion)	 		X		ขนาดเหมือนกับอาคารเดิม (เฉพาะอาคารที่ขึ้นทะเบียนโบราณสถาน)	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
การก่อสร้าง (construction)	<ul style="list-style-type: none"> - การก่อสร้างใช้เทคนิคงานช่างฝีมือ 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้เทคนิคการก่อสร้างเหมือนเดิม 	X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
โครงสร้างอาคาร (structure)	<ul style="list-style-type: none"> - โครงสร้างหลักก่ออิฐฉาบปูน เป็นผนังรับน้ำหนัก - พื้นชั้นบนเป็นโครงสร้างไม้ - หลังคาโครงสร้างไม้ มุงกระเบื้องซีเมนต์ทางวาวชายคาและค้ำยันโครงสร้างไม้ 	<ul style="list-style-type: none"> - โครงสร้างอาคารเหมือนเดิมไม่มี การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง 	X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
วัสดุ (materials)			X		วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม่ สะท้อนแสงหรือมันวาว (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มี อยู่ก่อนกฎกระทรวงนี้)	วัสดุชนิดเดียวกับอาคารเดิม
ผิวสัมผัส (texture)			X		วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม่ สะท้อนแสงหรือมันวาว (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มี อยู่ก่อนกฎกระทรวงนี้)	ลักษณะและพื้นผิวเทียบเท่า ของเดิม
สี (color)			X		สีของผนังภายนอกอาคารเป็นโทน สีครีม สีของหลังคาอาคารเป็น โทนสีเทาเข้ม (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มี อยู่ก่อนกฎกระทรวงนี้)	สีเท่าของเดิม โดยสีภายนอก อาคาร ให้ทาสีผนังเป็นสี เดียวกันทั้งหมด ส่วนหน้าต่าง ประตู เจริงชาย และค้ำยัน ให้ใช้ สีหรือโทนเดียวกัน

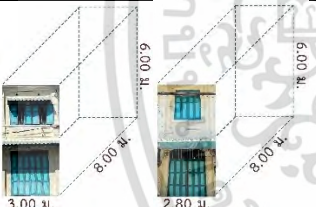
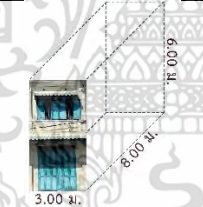
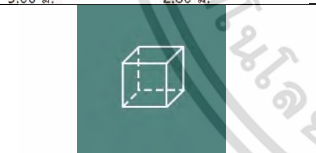

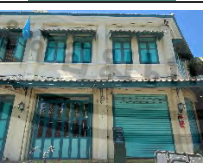
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
การตกแต่ง (decoration)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ใช้รูปแบบเดิมมากที่สุด
รายละเอียด (details)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
การออกแบบ (design)	 รับอิทธิพล จากตะวันตก		X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

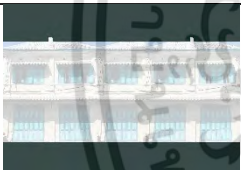
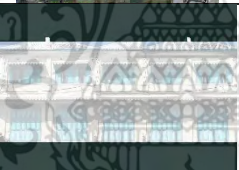
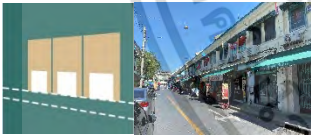

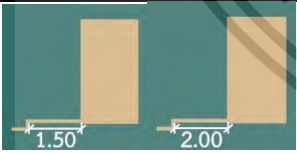

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
รูปแบบ (style)			X		รูปแบบเหมือนกับอาคารเดิม (เฉพาะอาคารที่ขึ้นทะเบียน โบราณสถาน)	ไม่มีแนวทางกำหนด
ปริมาตร (volume)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
รูปทรง (mass)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural feature)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

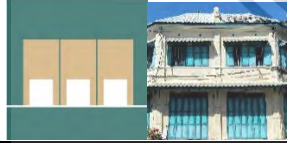

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
จังหวะ (rhythm)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ภาพเงากลุ่มที่อาคาร (silhouette)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ระยะร่น (setback)			X		ไม่ต้องร่นแนวอาคาร (เฉพาะอาคารที่ขึ้นทะเบียน โบราณสถาน)	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	คงสภาพรูปแบบเดิม ทั้ง สี ขนาด และลวดลายของบาน
ความสูง (height)			X		ห้ามเกิน 16 เมตร	
คุณภาพการซ่อมแซม (quality)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ภาพลักษณ์ (appearance)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
	รวม		23	0		

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

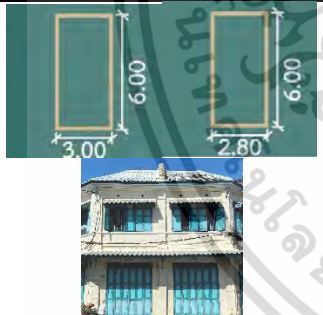

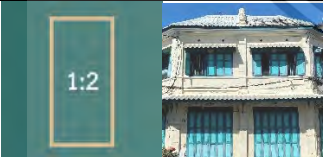

2) อาคาร The Bhuthorn

รูปที่ 4.2 แสดงรูปด้านหน้าอาคาร The Bhuthorn
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

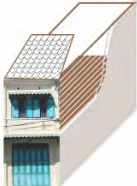
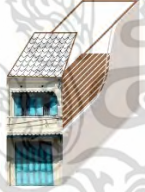
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 ตารางเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา The Bhuthorn (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของอาคารสำคัญ	องค์ประกอบของอาคารกรณีศึกษา	เข้าเกณฑ์	ไม่เข้าเกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์)
มาตราส่วน (scale)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ขนาด (size)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
สัดส่วน (proportion)			X		ขนาดเหมือนกับอาคารเดิม (เฉพาะอาคารที่ขึ้นทะเบียนโบราณสถาน)	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
การก่อสร้าง (construction)	<ul style="list-style-type: none"> - การก่อสร้างใช้เทคนิคงานช่างฝีมือ 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้เทคนิคการก่อสร้างเหมือนเดิม 			ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
โครงสร้างอาคาร (structure)	<ul style="list-style-type: none"> - โครงสร้างหลักก่ออิฐฉาบปูน เป็นผนังรับน้ำหนัก - พื้นชั้นบนเป็นโครงสร้างไม้ - หลังคาโครงสร้างไม้ มุงกระเบื้องซีเมนต์หางว่าวชายคาและค้ำยันโครงสร้างไม้ 	<ul style="list-style-type: none"> - โครงสร้างอาคารเหมือนเดิมไม่มี การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง 			ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
วัสดุ (materials)			X		วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม่ สะท้อนแสงหรือมันวาว (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มี อยู่ก่อนกฎกระทรวงนี้)	วัสดุชนิดเดียวกับอาคารเดิม
ผิวสัมผัส (texture)			X		วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม่ สะท้อนแสงหรือมันวาว (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มี อยู่ก่อนกฎกระทรวงนี้)	ลักษณะและพื้นผิวเทียบเท่า ของเดิม
สี (color)			X		สีของผนังภายนอกอาคารเป็นโทน สีครีม สีของหลังคาอาคารเป็น โทนสีเทาเข้ม (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มี อยู่ก่อนกฎกระทรวงนี้)	สีเท่าของเดิม โดยสีภายนอก อาคาร ให้ทาสีผนังเป็นสี เดียวกันทั้งหมด ส่วนหน้าต่าง ประตู เชนัขชาย และค้ำยัน ให้ใช้ สีหรือโทนเดียวกัน

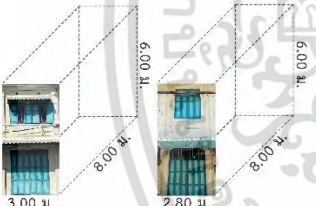
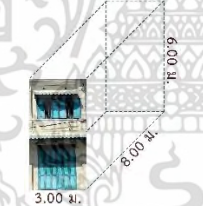

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
การตกแต่ง (decoration)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ใช้รูปแบบเดิมมากที่สุด
รายละเอียด (details)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
การออกแบบ (design)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

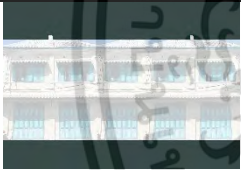
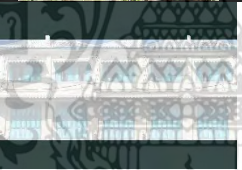
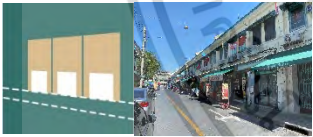

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
รูปแบบ (style)	 รับอิทธิพล จากตะวันตก		X		รูปแบบเหมือนกับอาคารเดิม (เฉพาะอาคารที่ขึ้นทะเบียน โบราณสถาน)	ไม่มีแนวทางกำหนด
ปริมาตร (volume)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
รูปทรง (mass)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural feature)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
จังหวะ (rhythm)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ภาพเงากลุ่มที่อาคาร (silhouette)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ระยะร่น (setback)			X		ไม่ต้องร่นแนวอาคาร (เฉพาะอาคารที่ขึ้นทะเบียน โบราณสถาน)	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	คงสภาพรูปแบบเดิม ทั้ง สี ขนาด และลวดลายของบาน
ความสูง (height)			X		ห้ามเกิน 16 เมตร	
คุณภาพการซ่อมแซม (quality)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ภาพลักษณ์ (appearance)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
	รวม		23	0		

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

3) 1905 Heritage Corner

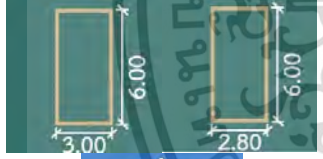

รูปที่ 4.3 แสดงรูปด้านหน้าอาคาร 1905 Heritage Corner

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

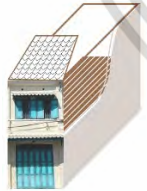

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 ตารางเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา 1905 Heritage Corner (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของอาคารสำคัญ	องค์ประกอบของอาคารกรณีศึกษา	เข้าเกณฑ์	ไม่เข้าเกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์)
มาตราส่วน (scale)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ขนาด (size)	 		X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
สัดส่วน (proportion)	 		X		ขนาดเหมือนกับอาคารเดิม (เฉพาะอาคารที่ขึ้นทะเบียนโบราณสถาน)	ไม่มีแนวทางกำหนด

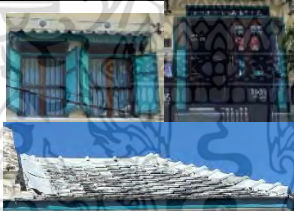

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
การก่อสร้าง (construction)	<ul style="list-style-type: none"> - การก่อสร้างใช้เทคนิคงานช่างฝีมือ 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้เทคนิคการก่อสร้างเหมือนเดิม 	X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
โครงสร้างอาคาร (structure)	<ul style="list-style-type: none"> - โครงสร้างหลักก่ออิฐฉาบปูน เป็นผนังรับน้ำหนัก - พื้นชั้นบนเป็นโครงสร้างไม้ - หลังคาโครงสร้างไม้ มุงกระเบื้องซีเมนต์ทางว่าวชายคาและค้ำยันโครงสร้างไม้ 	<ul style="list-style-type: none"> - โครงสร้างอาคารเหมือนเดิมไม่มี การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง 	X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

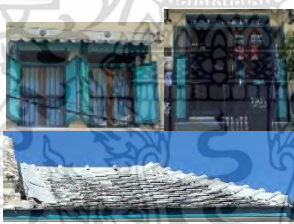

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
วัสดุ (materials)			X		วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม้ สะท้อนแสงหรือมันวาว (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มี อยู่ก่อนกฎกระทรวงนี้)	วัสดุชนิดเดียวกับอาคารเดิม
ผิวสัมผัส (texture)			X		วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม้ สะท้อนแสงหรือมันวาว (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มี อยู่ก่อนกฎกระทรวงนี้)	ลักษณะและพื้นผิวเทียบเท่า ของเดิม
สี (color)			X		สีของผนังภายนอกอาคารเป็นโทน สีครีม สีของหลังคาอาคารเป็น โทนสีเทาเข้ม (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มี อยู่ก่อนกฎกระทรวงนี้)	สีเท่าของเดิม โดยสีภายนอก อาคาร ให้ทาสีผนังเป็นสี เดียวกันทั้งหมด ส่วนหน้าต่าง ประตู เชนิงชาย และค้ำยัน ให้ใช้ สีหรือโทนเดียวกัน

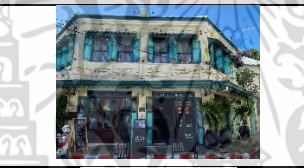

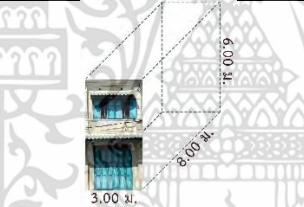
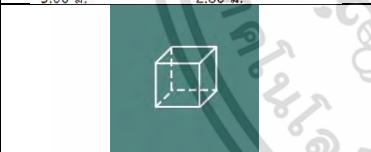
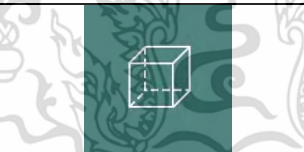
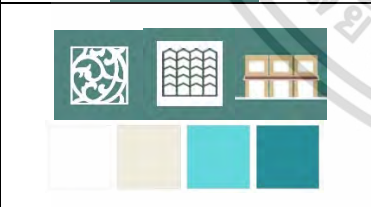
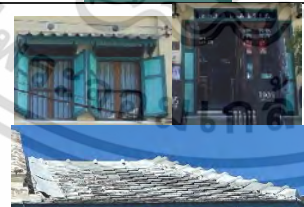
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
การตกแต่ง (decoration)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ใช้รูปแบบเดิมมากที่สุด
รายละเอียด (details)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
การออกแบบ (design)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

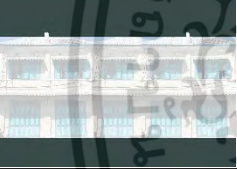

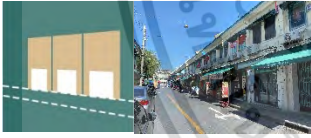

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
รูปแบบ (style)	 รับอิทธิพล จากตะวันตก		X		รูปแบบเหมือนกับอาคารเดิม (เฉพาะอาคารที่ขึ้นทะเบียน โบราณสถาน)	ไม่มีแนวทางกำหนด
ปริมาตร (volume)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
รูปทรง (mass)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural feature)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

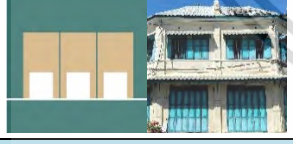

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
จังหวะ (rhythm)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ภาพเงากลุ่มที่อาคาร (silhouette)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ระยะร่น (setback)			X		ไม่ต้องร่นแนวอาคาร (เฉพาะอาคารที่ขึ้นทะเบียน โบราณสถาน)	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 1 : อาคารที่มี คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)
ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	คงสภาพรูปแบบเดิม ทั้ง สี ขนาด และลวดลายของบาน
ความสูง (height)			X		ห้ามเกิน 16 เมตร	
คุณภาพการซ่อมแซม (quality)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ภาพลักษณ์ (appearance)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
	รวม		23	0		

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

4.2.3 การเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคาร กรณีศึกษา (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู)

1) อาคาร The Knight House

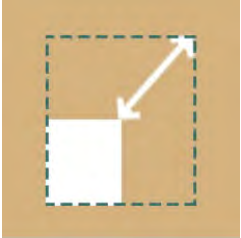
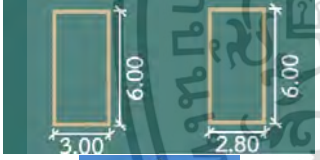

รูปที่ 4.4 แสดงรูปด้านหน้าอาคาร The Knight House

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

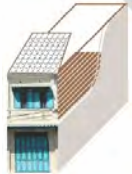
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 ตารางการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรรูกรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา The Knight House (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรรูกรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของอาคารสำคัญ	องค์ประกอบของอาคารกรณีศึกษา	เข้าเกณฑ์	ไม่เข้าเกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่สร้างใหม่)
มาตราส่วน (scale)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	<p>ทำให้สัมพันธ์กับของอาคารอนุรักษ์ โดยใช้ขนาดที่ไม่แตกต่างจากระบบสัดส่วนของอาคารเดิมมากนัก</p>
ขนาด (size)	 			X	ไม่มีแนวทางกำหนด	
สัดส่วน (proportion)	 			X	ไม่มีแนวทางกำหนด	

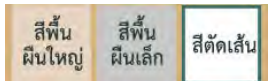
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
การก่อสร้าง (construction) 	- การก่อสร้างใช้เทคนิคงานช่างฝีมือ	- ก่อสร้างด้วยวิธีสมัยใหม่		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
โครงสร้างอาคาร (structure) 	- โครงสร้างหลักก่ออิฐฉาบปูน เป็น ผนังรับน้ำหนัก - พื้นชั้นบนเป็นโครงสร้างไม้ - หลังคาโครงสร้างไม้ มุงกระเบื้อง ซีเมนต์ทางว่าวชายคาและค้ำยัน โครงสร้างไม้	- โครงสร้างหลักเป็นคอนกรีต		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
วัสดุ (materials)			X		วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม่สะท้อน แสงหรือมันวาว (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มีอยู่ ก่อนกฎกระทรวงนี้)	วัสดุ และพื้นผิว เป็นปูน ไม้ และ กระเบื้องหลังคาแบบเดิม
ผิวสัมผัส (texture)			X		วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม่สะท้อน แสงหรือมันวาว (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มีอยู่ ก่อนกฎกระทรวงนี้)	
สี (color)			X		สีของผนังภายนอกอาคารเป็นโทนสี ครีม สีของหลังคาอาคารเป็นโทนสี เทาเข้ม (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มีอยู่ ก่อนกฎกระทรวงนี้)	สีพื้นผิวใหญ่เป็นสีขาวอมเทาหรือสี ครีม สีพื้นผิวเล็กเป็นสีเทาหรือเทา อ่อนสีตัดเส้น เป็นสีเขียวเข้ม

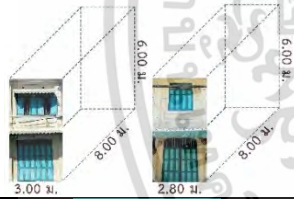

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และ อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
การตกแต่ง (decoration)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
รายละเอียด (details)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
การออกแบบ (design)	 รับอิทธิพล จากตะวันตก		X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ออกแบบให้มีลักษณะเรียบง่าย

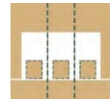
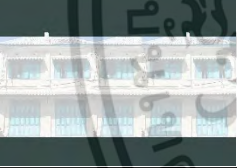

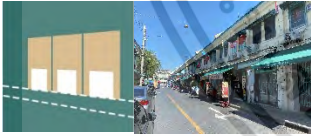

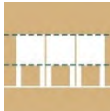

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
รูปแบบ (style)	 รับอิทธิพล จากตะวันตก		X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ออกแบบให้มีรูปแบบเรียบง่าย
ปริมาตร (volume)		- แตกต่างจากอาคารอนุรักษ์ 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
รูปทรง (mass)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	คล้ายคลึงกับของอาคารเดิม
ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural feature)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

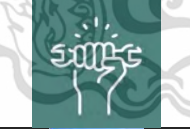

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และ อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
จังหวะ (rhythm)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	รักษาให้มีจังหวะคล้าย หรือซ้ำกับ อาคารอนุรักษ์
ภาพเงากลุ่มที่อาคาร (silhouette)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	รักษาระดับให้ต่อเนื่องกับระดับของ อาคารเดิม
ระยะร่น (setback)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และ อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ความสูง (height)				X	ห้ามเกิน 16 เมตร	ไม่มีแนวทางกำหนด
คุณภาพการซ่อมแซม (quality)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ภาพลักษณ์ (appearance)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
	รวม		12	11		

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

2) อาคาร Vivit Hostel Bangkok

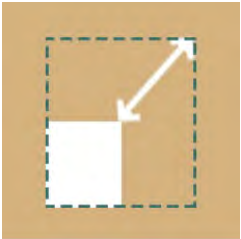
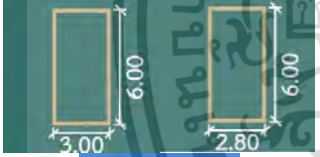

รูปที่ 4.5 แสดงรูปด้านหน้าอาคาร Vivit Hostel Bangkok

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

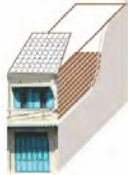
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 ตารางการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรรูรัักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา Vivit Hostel Bangkok (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรรูรัักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของอาคารสำคัญ	องค์ประกอบของอาคารกรณีศึกษา	เข้าเกณฑ์	ไม่เข้าเกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่สร้างใหม่)
มาตราส่วน (scale)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	<p>ทำให้สัมพันธ์กับของอาคารอนุรักษ์ โดยใช้ขนาดที่ไม่แตกต่างจากระบบสัดส่วนของอาคารเดิมมากนัก</p>
ขนาด (size)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	
สัดส่วน (proportion)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	

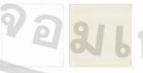
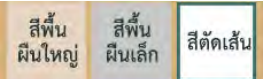
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
การก่อสร้าง (construction) 	- การก่อสร้างใช้เทคนิคงานช่างฝีมือ	- ก่อสร้างด้วยวิธีสมัยใหม่		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
โครงสร้างอาคาร (structure) 	- โครงสร้างหลักก่ออิฐฉาบปูน เป็น ผนังรับน้ำหนัก - พื้นชั้นบนเป็นโครงสร้างไม้ - หลังคาโครงสร้างไม้ มุงกระเบื้อง ซีเมนต์ทางว่าวชายคาและค้ำยัน โครงสร้างไม้	- โครงสร้างหลักเป็นคอนกรีต		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรรูจัก	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารพื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
วัสดุ (materials)		- คอนกรีต และกระจก 		X	วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม่สะท้อน แสงหรือมันวาว <i>(ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มีอยู่ ก่อนกฎกระทรวงนี้)</i>	วัสดุ และพื้นผิว เป็นปูน ไม้ และ กระเบื้องหลังคาแบบเดิม
ผิวสัมผัส (texture)		- คอนกรีต และกระจก 		X	วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม่สะท้อน แสงหรือมันวาว <i>(ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มีอยู่ ก่อนกฎกระทรวงนี้)</i>	
สี (color)			X		สีของผนังภายนอกอาคารเป็นโทนสี ครีม สีของหลังคาอาคารเป็นโทนสี เทาเข้ม <i>(ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มีอยู่ ก่อนกฎกระทรวงนี้)</i>	สีพื้นผิวใหญ่เป็นสีขาวอมเทาหรือสี ครีม สีพื้นผิวเล็กเป็นสีเทาหรือเทา อ่อนสีตัดเส้น เป็นสีเขียวเข้ม

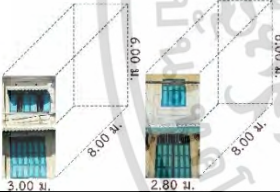

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และ อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
การตกแต่ง (decoration)		- ไม่มีการตกแต่ง 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
รายละเอียด (details)		- ไม่มีการตกแต่ง 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
การออกแบบ (design)	 รับอิทธิพล จากตะวันตก	- แตกต่างจากอาคารอนุรักษ์ 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ออกแบบให้มีลักษณะเรียบง่าย

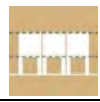

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
รูปแบบ (style)	 รับอิทธิพล จากตะวันตก	- แตกต่างจากอาคารอนุรักษ์ 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ออกแบบให้มีรูปแบบเรียบง่าย
ปริมาตร (volume)		- แตกต่างจากอาคารอนุรักษ์ 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
รูปทรง (mass)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	คล้ายคลึงกับของอาคารเดิม
ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural feature)		- แตกต่างจากอาคารอนุรักษ์ 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และ อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
จังหวะ (rhythm)		- แตกต่างจากอาคารอนุรักษ์ 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	รักษาให้มีจังหวะคล้าย หรือซ้ำกับ อาคารอนุรักษ์
ภาพเงากลุ่มที่อาคาร (silhouette)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line)		- แนวเส้นมีความต่อเนื่อง 	X		ไม่มีแนวทางกำหนด	รักษาระดับให้ต่อเนื่องกับระดับของ อาคารเดิม
ระยะร่น (setback)		- แตกต่างจากอาคารอนุรักษ์ 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

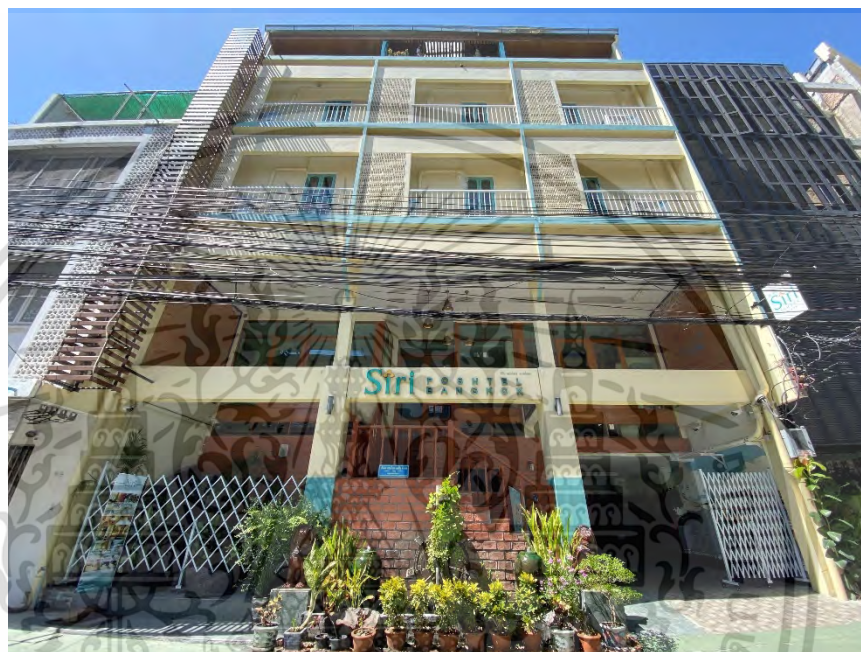
ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และ อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ความสูง (height)				X	ห้ามเกิน 16 เมตร	ไม่มีแนวทางกำหนด
คุณภาพการซ่อมแซม (quality)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ภาพลักษณ์ (appearance)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
	รวม		4	19		

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

4.2.4 การเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคาร กรณีศึกษา (อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่สร้างขึ้นใหม่)

1) Siri Poshtel Bangkok

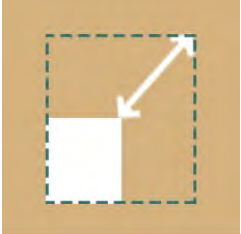
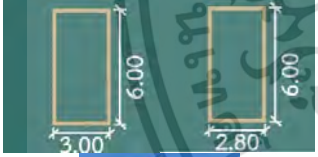

รูปที่ 4.6 แสดงภาพด้านหน้าอาคาร Siri Poshtel Bangkok

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

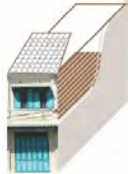
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 ตารางการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา Siri Poshtel Bangkok (อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่สร้างใหม่)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของอาคารสำคัญ	องค์ประกอบของอาคารกรณีศึกษา	เข้าเกณฑ์	ไม่เข้าเกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่สร้างใหม่)
มาตราส่วน (scale)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	<p>ทำให้สัมพันธ์กับของอาคารอนุรักษ์ โดยใช้ขนาดที่ไม่แตกต่างจากระบบสัดส่วนของอาคารเดิมมากนัก</p>
ขนาด (size)	 			X	ไม่มีแนวทางกำหนด	
สัดส่วน (proportion)	 			X	ไม่มีแนวทางกำหนด	

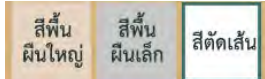
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
การก่อสร้าง (construction) 	- การก่อสร้างใช้เทคนิคงานช่างฝีมือ	- ก่อสร้างด้วยวิธีสมัยใหม่		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
โครงสร้างอาคาร (structure) 	- โครงสร้างหลักก่ออิฐฉาบปูน เป็น ผนังรับน้ำหนัก - พื้นชั้นบนเป็นโครงสร้างไม้ - หลังคาโครงสร้างไม้ มุงกระเบื้อง ซีเมนต์ทางว่าวชายคาและค้ำยัน โครงสร้างไม้	- โครงสร้างหลักเป็นคอนกรีต		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรรูจัก	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
วัสดุ (materials)		- ใช้คอนกรีตและอลูมิเนียม 		X	วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม่สะท้อน แสงหรือมันวาว (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มีอยู่ ก่อนกฎกระทรวงนี้)	วัสดุ และพื้นผิว เป็นปูน ไม้ และ กระเบื้องหลังคาแบบเดิม
ผิวสัมผัส (texture)		- ใช้คอนกรีตและอลูมิเนียม 		X	วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม่สะท้อน แสงหรือมันวาว (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มีอยู่ ก่อนกฎกระทรวงนี้)	
สี (color)			X		สีของผนังภายนอกอาคารเป็นโทนสี ครีม สีของหลังคาอาคารเป็นโทนสี เทาเข้ม (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มีอยู่ ก่อนกฎกระทรวงนี้)	สีพื้นผิวใหญ่เป็นสีขาวอมเทาหรือสี ครีม สีพื้นผิวเล็กเป็นสีเทาหรือเทา อ่อนสีตัดเส้น เป็นสีเขียวเข้ม

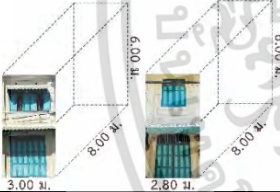

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และ อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
การตกแต่ง (decoration)		- แตกต่างจากอาคารอนุรักษ์ 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
รายละเอียด (details)		- แตกต่างจากอาคารอนุรักษ์ 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
การออกแบบ (design)	 รับอิทธิพล จากตะวันตก	- แตกต่างจากอาคารอนุรักษ์ 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ออกแบบให้มีลักษณะเรียบง่าย

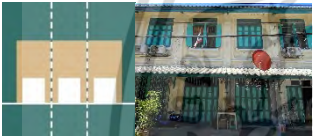

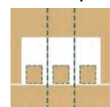
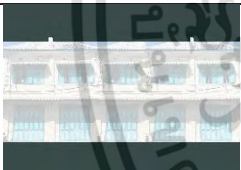
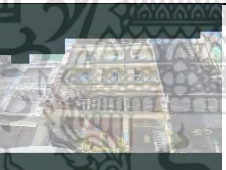
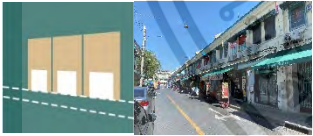

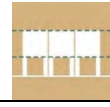

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
รูปแบบ (style)	 รับอิทธิพล จากตะวันตก	- แตกต่างจากอาคารอนุรักษ์ 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ออกแบบให้มีรูปแบบเรียบง่าย
ปริมาตร (volume)		- แตกต่างจากอาคารอนุรักษ์ 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
รูปทรง (mass)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	คล้ายคลึงกับของอาคารเดิม
ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural feature)		- แตกต่างจากอาคารอนุรักษ์ 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และ อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
จังหวะ (rhythm)		- จังหวะเหมือนอาคารอนุรักษ์ 	X		ไม่มีแนวทางกำหนด	รักษาให้มีจังหวะคล้าย หรือซ้ำกับ อาคารอนุรักษ์
ภาพเงากลุ่มที่อาคาร (silhouette)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	รักษาระดับให้ต่อเนื่องกับระดับของ อาคารเดิม
ระยะร่น (setback)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และ อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors)		- แตกต่างจากอาคารอนุรักษ์ 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ความสูง (height)				X	ห้ามเกิน 16 เมตร	ไม่มีแนวทางกำหนด
คุณภาพการซ่อมแซม (quality)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ภาพลักษณ์ (appearance)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
รวม			6	17		

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

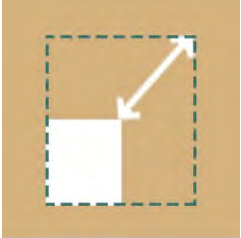
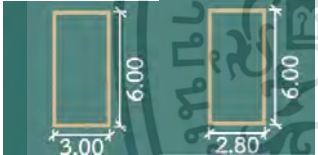

2) Pa Prank Hostel

รูปที่ 4.7 แสดงรูปด้านหน้าอาคาร Pa Prank Hostel
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

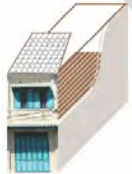
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 ตารางการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา Pa Prank Hostel (อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่สร้างใหม่)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และ อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
มาตราส่วน (scale)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	<p>ทำให้สัมพันธ์กับของอาคารอนุรักษ์ โดยใช้ขนาดที่ไม่แตกต่างจากระบบ สัดส่วนของอาคารเดิมมากนัก</p>
ขนาด (size)	 			X	ไม่มีแนวทางกำหนด	
สัดส่วน (proportion)	 			X	ไม่มีแนวทางกำหนด	

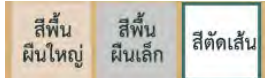
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
การก่อสร้าง (construction) 	- การก่อสร้างใช้เทคนิคงานช่างฝีมือ	- ก่อสร้างด้วยวิธีสมัยใหม่		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
โครงสร้างอาคาร (structure) 	- โครงสร้างหลักก่ออิฐฉาบปูน เป็น ผนังรับน้ำหนัก - พื้นชั้นบนเป็นโครงสร้างไม้ - หลังคาโครงสร้างไม้ มุงกระเบื้อง ซีเมนต์ทางว่าขายคาและค้ำยัน โครงสร้างไม้	- โครงสร้างหลักเป็นคอนกรีต		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรรูจัก	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
วัสดุ (materials)		- ใช้คอนกรีต 		X	วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม่สะท้อน แสงหรือมันวาว (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มีอยู่ ก่อนกฎกระทรวงนี้)	วัสดุ และพื้นผิว เป็นปูน ไม้ และ กระเบื้องหลังคารูปแบบเดิม
ผิวสัมผัส (texture)		- ใช้คอนกรีต 		X	วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม่สะท้อน แสงหรือมันวาว (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มีอยู่ ก่อนกฎกระทรวงนี้)	
สี (color)				X	สีของผนังภายนอกอาคารเป็นโทนสี ครีม สีของหลังคาอาคารเป็นโทนสี เทาเข้ม (ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มีอยู่ ก่อนกฎกระทรวงนี้)	สีพื้นผิวใหญ่เป็นสีขาวอมเทาหรือสี ครีม สีพื้นผิวเล็กเป็นสีเทาหรือเทา อ่อนสีตัดเส้น เป็นสีเขียวเข้ม

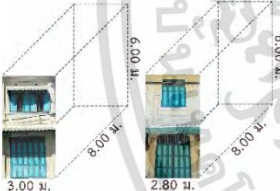

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และ อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
การตกแต่ง (decoration)		- กรอบอาคารบานเปิด 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
รายละเอียด (details)		- กรอบอาคารบานเปิด 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
การออกแบบ (design)	 รับอิทธิพล จากตะวันตก			X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ออกแบบให้มีลักษณะเรียบง่าย

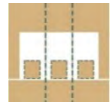

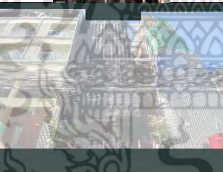
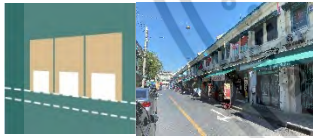

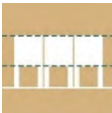
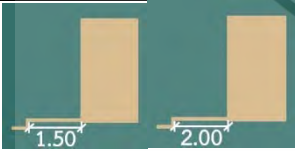

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
รูปแบบ (style)	 รับอิทธิพล จากตะวันตก			X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ออกแบบให้มีรูปแบบเรียบง่าย
ปริมาตร (volume)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
รูปทรง (mass)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	คล้ายคลึงกับของอาคารเดิม
ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural feature)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และ อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
จังหวะ (rhythm)		คล้ายอาคารอนุรักษ์ 	X		ไม่มีแนวทางกำหนด	รักษาให้มีจังหวะคล้าย หรือซ้ำกับ อาคารอนุรักษ์
ภาพเงากลุ่มทึบอาคาร (silhouette)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	รักษาระดับให้ต่อเนื่องกับระดับของ อาคารเดิม
ระยะร่น (setback)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และ อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ความสูง (height)				X	ห้ามเกิน 16 เมตร	ไม่มีแนวทางกำหนด
คุณภาพการซ่อมแซม (quality)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ภาพลักษณ์ (appearance)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
รวม			5	18		

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

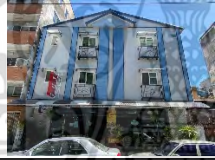
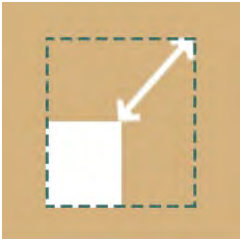
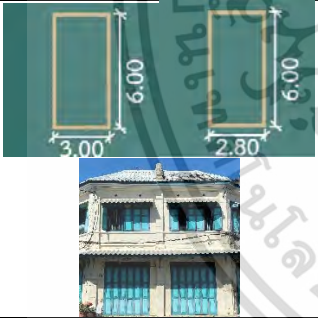

3) Oyo 378 Bright Minitel

รูปที่ 4.8 แสดงรูปด้านหน้าอาคาร Oyo 378 Bright Minitel
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

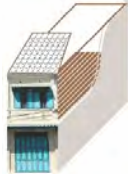
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.10 ตารางการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา Oyo 378 Bright Minitel (อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่สร้างใหม่)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของอาคารสำคัญ	องค์ประกอบของอาคารกรณีศึกษา	เข้าเกณฑ์	ไม่เข้าเกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่สร้างใหม่)
มาตราส่วน (scale)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	<p>ทำให้สัมพันธ์กับของอาคารอนุรักษ์ โดยใช้ขนาดที่ไม่แตกต่างจากระบบสัดส่วนของอาคารเดิมมากนัก</p>
ขนาด (size)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	
สัดส่วน (proportion)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	

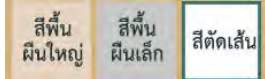
ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
การก่อสร้าง (construction) 	- การก่อสร้างใช้เทคนิคงานช่างฝีมือ	- ก่อสร้างด้วยวิธีสมัยใหม่		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
โครงสร้างอาคาร (structure) 	- โครงสร้างหลักก่ออิฐฉาบปูน เป็น ผนังรับน้ำหนัก - พื้นชั้นบนเป็นโครงสร้างไม้ - หลังคาโครงสร้างไม้ มุงกระเบื้อง ซีเมนต์ทางว่าวชายคาและค้ำยัน โครงสร้างไม้	- โครงสร้างหลักเป็นคอนกรีต		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
วัสดุ (materials)		- ไม้ ไม้อัด โพลีคาร์บอเนต และ อลูมิเนียม 		X	วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม่สะท้อน แสงหรือมันวาว <i>(ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มีอยู่ ก่อนกฎกระทรวงนี้)</i>	วัสดุ และพื้นผิว เป็นปูน ไม้ และ กระเบื้องหลังคาแบบเดิม
ผิวสัมผัส (texture)		- ไม้ ไม้อัด โพลีคาร์บอเนต และ อลูมิเนียม 		X	วัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอก อาคารหรือตกแต่งผิวของผนัง ภายนอกอาคารเป็นวัสดุไม่สะท้อน แสงหรือมันวาว <i>(ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มีอยู่ ก่อนกฎกระทรวงนี้)</i>	
สี (color)		- โทนสีมีความแตกต่าง 		X	สีของผนังภายนอกอาคารเป็นโทนสี ครีม สีของหลังคาอาคารเป็นโทนสี เทาเข้ม <i>(ไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากเป็นอาคารที่มีอยู่ ก่อนกฎกระทรวงนี้)</i>	สีพื้นผิวใหญ่เป็นสีขาวอมเทาหรือสี ครีม สีพื้นผิวเล็กเป็นสีเทาหรือเทา อ่อนสีตัดเส้น เป็นสีเขียวเข้ม

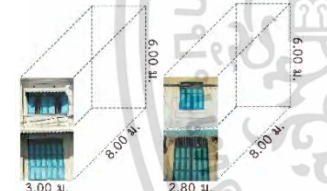

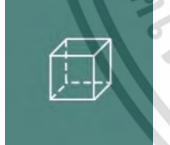

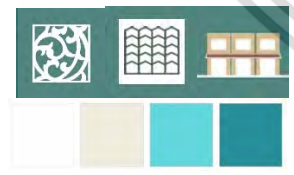

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และ อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
การตกแต่ง (decoration)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
รายละเอียด (details)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
การออกแบบ (design)	 รับอิทธิพล จากตะวันตก			X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ออกแบบให้มีลักษณะเรียบง่าย

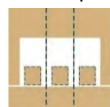

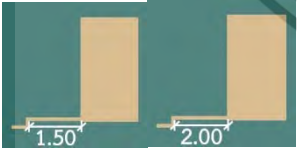

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
รูปแบบ (style)	 รับอิทธิพล จากตะวันตก			X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ออกแบบให้มีรูปแบบเรียบง่าย
ปริมาตร (volume)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
รูปทรง (mass)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	คล้ายคลึงกับของอาคารเดิม
ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural feature)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และ อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
จังหวะ (rhythm)		7- จังหวะไม่สม่ำเสมอ 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	รักษาให้มีจังหวะคล้าย หรือซ้ำกับ อาคารอนุรักษ์
ภาพเงากลุ่มที่อาคาร (silhouette)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line)		- แนวเส้นต่อเนื่อง 	X		ไม่มีแนวทางกำหนด	รักษาระดับให้ต่อเนื่องกับระดับของ อาคารเดิม
ระยะร่น (setback)		- ร่นมากกว่าอาคารอนุรักษ์ 		X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของ อาคารกรณีศึกษากับอาคารสำคัญ				การออกกฎหมายข้อบังคับ	
	องค์ประกอบของ อาคารสำคัญ	องค์ประกอบของ อาคารกรณีศึกษา	เข้า เกณฑ์	ไม่เข้า เกณฑ์	การบังคับแบบเข้มงวด	การบังคับแบบอ่อน (อาคารระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และ อาคารระดับที่ 3 : อาคารที่ สร้างใหม่)
ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ความสูง (height)				X	ห้ามเกิน 16 เมตร	ไม่มีแนวทางกำหนด
คุณภาพการซ่อมแซม (quality)			X		ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
ภาพลักษณ์ (appearance)				X	ไม่มีแนวทางกำหนด	ไม่มีแนวทางกำหนด
	รวม		3	20		

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.11 ตารางข้อมูลสรุปรวมองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคาร
กรณีศึกษา

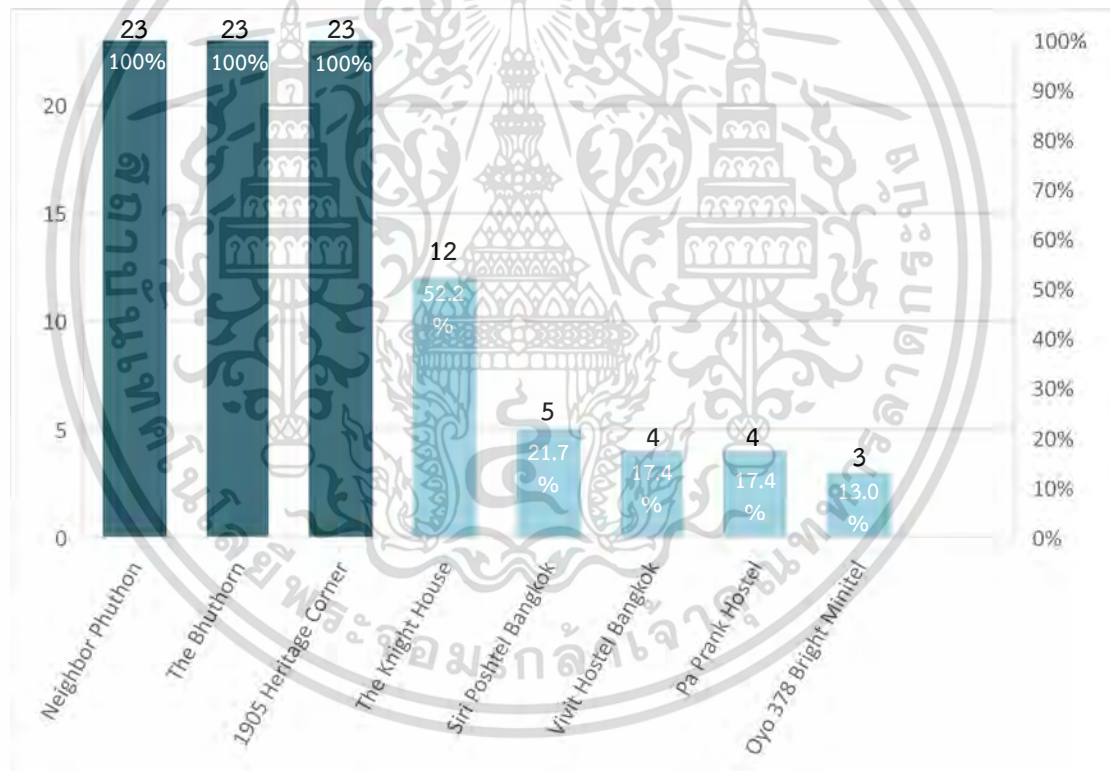
องค์ประกอบทาง สถาปัตยกรรม ที่ควรอนุรักษ์	อาคารระดับที่ 1 (อาคารที่มีคุณค่าทาง สถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)			อาคารระดับที่ 2 (อาคารฟื้นฟู)		อาคารระดับที่ 3 (อาคารที่สร้างขึ้นใหม่)		
	Neighbor Phuthon	The Bhuthorn	1905 Heritage Corner	The Knight House	Vivit Hostel Bangkok	Siri Poshtel Bangkok	Pa Prank Hostel	Oyo 378 Bright Minitel
มาตราส่วน (scale)	X	X	X	-	-	-	-	-
ขนาด (size)	X	X	X	-	-	-	-	-
สัดส่วน (proportion)	X	X	X	-	-	-	-	-
การก่อสร้าง (construction)	X	X	X	-	-	-	-	-
โครงสร้างอาคาร (structure)	X	X	X	-	-	-	-	-
วัสดุ (materials)	X	X	X	X	-	-	-	-
สี (color)	X	X	X	X	X	X	-	-
การตกแต่ง (decoration)	X	X	X	X	-	-	-	-
รายละเอียด (details)	X	X	X	X	-	-	-	-
การออกแบบ (design)	X	X	X	X	-	-	-	-
รูปแบบ (style)	X	X	X	X	-	-	-	-
ปริมาตร (volume)	X	X	X	-	-	-	-	-
ผิวสัมผัส (texture)	X	X	X	X	-	-	-	-
รูปทรง (mass)	X	X	X	X	X	X	X	-
ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural feature)	X	X	X	X	-	-	-	-
จังหวะ (rhythm)	X	X	X	X	-	X	X	X
ภาพเงากลุ่มที่อาคาร (silhouette)	X	X	X	-	-	-	-	-
แนวเส้นอาคารและเส้นถนน (building line and street line)	X	X	X	-	X	X	X	X
ระยะร่น (setback)	X	X	X	-	-	-	-	-
ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors)	X	X	X	-	-	-	-	-
ความสูง (height)	X	X	X	-	-	-	-	-
คุณภาพการซ่อมแซม (quality)	X	X	X	X	X	X	X	X
ภาพลักษณ์ (appearance)	X	X	X	X	-	-	-	-
รวม	23	23	23	12	4	5	4	3

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษาทั้ง 8 แห่ง พบว่าอาคารกรณีศึกษาที่จัดอยู่ในอาคารเพื่อการอนุรักษ์ระดับที่ 1 : อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์ มีการรักษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ไว้อย่างครบถ้วนทุกองค์ประกอบ ทั้งหมด 23 องค์ประกอบ ในขณะที่อาคารเพื่อการอนุรักษ์ระดับที่ 2 : อาคารฟื้นฟู และอาคารเพื่อการอนุรักษ์ระดับที่ 3 : อาคารที่จะสร้างขึ้นต่อไปในอนาคต รักษาองค์ประกอบได้บางส่วน คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ต่อองค์ประกอบได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

รูปที่ 4.84 แสดงผลการวิจัยองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ปรากฏในอาคารกรณีศึกษา

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 ตารางสรุปองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์จากการสำรวจอาคารกรณีศึกษาจำแนกตามการออกกฎหมายข้อบังคับ

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์จากการสำรวจ	การออกกฎหมายข้อบังคับ	ระดับของการบังคับ	อาคารระดับที่ 1 (อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์)			อาคารระดับที่ 2 (อาคารฟื้นฟู) และอาคารระดับที่ 3 (อาคารที่จะสร้างขึ้นต่อไปในอนาคต)				
			Neighbor Phuthon	The Bhuthorn	1905 Heritage Corner	The Knight House	Vivit Hostel Bangkok	Siri Poshtel Bangkok	Pa Prank Hostel	Oyo 378 Bright Minitel
พบ	มีการบังคับ	แบบเข้ม	- ขนาด - รูปแบบ - ระยะร่น - ความสูง	- ขนาด - รูปแบบ - ระยะร่น - ความสูง	- ขนาด - รูปแบบ - ระยะร่น - ความสูง	-	-	-	-	-
		แบบอ่อน	- การตกแต่ง - ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู	- การตกแต่ง - ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู	- การตกแต่ง - ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู	- วัสดุ - ผิวสัมผัส - สี - การออกแบบ - รูปแบบ - รูปทรง - จังหวะ	- สี - รูปทรง - แนวเส้น อาคารและ เส้นถนน	- สี - รูปทรง - แนวเส้น อาคารและ เส้นถนน - จังหวะ	- รูปทรง - แนวเส้น อาคารและ เส้นถนน - จังหวะ	- รูปทรง - จังหวะ
		ทั้งแบบเข้มและแบบอ่อน	- วัสดุ - ผิวสัมผัส - สี	- วัสดุ - ผิวสัมผัส - สี	- วัสดุ - ผิวสัมผัส - สี	-	-	-	-	-

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

องค์ประกอบ ทาง สถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์จาก การสำรวจ	การออก กฎหมาย ข้อบังคับ	ระดับของ การบังคับ	อาคารระดับที่ 1 (อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)			อาคารระดับที่ 2 (อาคารฟื้นฟู) และอาคารระดับที่ 3 (อาคารที่จะสร้างขึ้นต่อไปในอนาคต)				
			Neighbor Phuthon	The Bhuthorn	1905 Heritage Corner	The Knight House	Vivit Hostel Bangkok	Siri Poshtel Bangkok	Pa Prank Hostel	Oyo 378 Bright Minitel
พบ	ไม่มีการบังคับ		- มาตรฐาน - สัดส่วน - การก่อสร้าง - โครงสร้าง อาคาร - รายละเอียด - การออกแบบ - ปริมาตร - รูปทรง - ลักษณะเฉพาะ ทาง สถาปัตยกรรม - จังหวะ - ภาพเงากลุ่มที่ อาคาร	- มาตรฐาน - สัดส่วน - การก่อสร้าง - โครงสร้าง อาคาร - รายละเอียด - การออกแบบ - ปริมาตร - รูปทรง - ลักษณะเฉพาะ ทาง สถาปัตยกรรม - จังหวะ - ภาพเงากลุ่มที่ อาคาร	- มาตรฐาน - สัดส่วน - การก่อสร้าง - โครงสร้าง อาคาร - รายละเอียด - การออกแบบ - ปริมาตร - รูปทรง - ลักษณะเฉพาะ ทาง สถาปัตยกรรม - จังหวะ - ภาพเงากลุ่ม ที่อาคาร	- การตกแต่ง - รายละเอียด - ลักษณะเฉพาะ ทาง สถาปัตยกรรม - คุณภาพการ ซ่อมแซม ภาพลักษณ์	คุณภาพการ ซ่อมแซม	- ระยะเวลา คุณภาพการ ซ่อมแซม	- ระยะเวลา คุณภาพการ ซ่อมแซม	คุณภาพการ ซ่อมแซม

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์จากการสำรวจ	การออกกฎหมายข้อบังคับ	ระดับของการบังคับ	อาคารระดับที่ 1 (อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์)			อาคารระดับที่ 2 (อาคารฟื้นฟู) และอาคารระดับที่ 3 (อาคารที่จะสร้างขึ้นต่อไปในอนาคต)				
			Neighbor Phython	The Bhuthorn	1905 Heritage Corner	The Knight House	Vivit Hostel Bangkok	Siri Poshtel Bangkok	Pa Prank Hostel	Oyo 378 Bright Minitel
พบ	ไม่มีการบังคับ		- แนวเส้นอาคารและเส้นถนน - คุณภาพการซ่อมแซมภาพลักษณ์	- แนวเส้นอาคารและเส้นถนน - คุณภาพการซ่อมแซมภาพลักษณ์	- คุณภาพการซ่อมแซมภาพลักษณ์	-	-	-	-	-
ไม่พบ	มีการบังคับ	แบบเข้ม	-	-	-	- ความสูง	- ความสูง	- ความสูง	- ความสูง	- ความสูง
		แบบอ่อน				- มาตรฐาน - ขนาด - สัดส่วน - แนวเส้นอาคารและเส้นถนน	- มาตรฐาน - ขนาด - สัดส่วน - การออกแบบ - รูปแบบ - จังหวะ	- มาตรฐาน - ขนาด - สัดส่วน - การออกแบบ - รูปแบบ	- มาตรฐาน - ขนาด - สัดส่วน - การออกแบบ - รูปแบบ	- มาตรฐาน - ขนาด - สัดส่วน - การออกแบบ - รูปแบบ

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์จากการสำรวจ	การออกกฎหมายข้อบังคับ	ระดับของการบังคับ	อาคารระดับที่ 1 (อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์)			อาคารระดับที่ 2 (อาคารฟื้นฟู) และอาคารระดับที่ 3 (อาคารที่จะสร้างขึ้นต่อไปในอนาคต)				
			Neighbor Phython	The Bhuthorn	1905 Heritage Corner	The Knight House	Vivit Hostel Bangkok	Siri Poshtel Bangkok	Pa Prank Hostel	Oyo 378 Bright Minitel
ไม่พบ	มีการบังคับ	ทั้งแบบเข้มและแบบอ่อน	-	-	-	-	- วัสดุ - ผิวน้ำผสม	- วัสดุ - ผิวน้ำผสม	- วัสดุ - ผิวน้ำผสม - สี	- วัสดุ - ผิวน้ำผสม - สี
	ไม่มีการบังคับ		-	-	-	- การก่อสร้าง - โครงสร้าง อาคาร - ปริมาตร - ภาพงากลุ่มทึบ อาคาร - ระบายน้ำ - ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู	- การก่อสร้าง - โครงสร้าง อาคาร - การตกแต่ง - รายละเอียด - ปริมาตร - ลักษณะเฉพาะ ทางสถาปัตยกรรม	- การก่อสร้าง - โครงสร้าง อาคาร - การตกแต่ง - รายละเอียด - ปริมาตร - ลักษณะเฉพาะ ทางสถาปัตยกรรม	- การก่อสร้าง - โครงสร้าง อาคาร - การตกแต่ง - รายละเอียด - ปริมาตร - ลักษณะเฉพาะ ทางสถาปัตยกรรม	- การก่อสร้าง - โครงสร้าง อาคาร - การตกแต่ง - รายละเอียด - ปริมาตร - ลักษณะเฉพาะ ทางสถาปัตยกรรม

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

องค์ประกอบ ทาง สถาปัตยกรรมที่ ควรอนุรักษ์จาก การสำรวจ	การออก กฎหมาย ข้อบังคับ	ระดับของ การบังคับ	อาคารระดับที่ 1 (อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและ ประวัติศาสตร์)			อาคารระดับที่ 2 (อาคารฟื้นฟู) และอาคารระดับที่ 3 (อาคารที่จะสร้างขึ้นต่อไปในอนาคต)			
			Neighbor Phuthon	The Bhuthorn	1905 Heritage Corner	The Knight House	Vivit Hostel Bangkok	Siri Poshtel Bangkok	Pa Prank Hostel
ไม่พบ	ไม่มีการบังคับ		-	-	-	- ภาพเงากลุ่ม ที่อาคาร - ระเบียง - ลักษณะช่อง เปิด หน้าต่าง ประตู - ภาพลักษณ์	- ภาพเงากลุ่ม ที่อาคาร - ลักษณะช่อง เปิด หน้าต่าง ประตู - ภาพลักษณ์	- ภาพเงากลุ่ม ที่อาคาร - ลักษณะช่อง เปิด หน้าต่าง ประตู - ภาพลักษณ์	- ภาพเงากลุ่ม ที่อาคาร - ระเบียง - ลักษณะช่อง เปิด หน้าต่าง ประตู - ภาพลักษณ์

ที่มา : ผู้วิจัย (2564)

สำหรับอาคารระดับที่ 1 (อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์) พบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ครบทุกองค์ประกอบเนื่องจากเป็นอาคารที่ขึ้นทะเบียนโบราณสถาน และเป็นอาคารอนุรักษ์ควบคุม แต่สำหรับอาคารระดับที่ 2 (อาคารฟื้นฟู) และอาคารระดับที่ 3 (อาคารที่จะสร้างขึ้นต่อไปในอนาคต) มีหลายองค์ประกอบที่ไม่มีการอนุรักษ์ไว้ หากพิจารณาจากความซ้ำที่พบในตารางต้น องค์ประกอบที่พบ เนื่องจากมีการบังคับ ซึ่งในที่นี้เป็นการบังคับแบบอ่อนทั้งหมด องค์ประกอบที่มีความซ้ำมากที่สุด ได้แก่ รูปทรง(mass) รองลงมา ได้แก่ จังหวะ(rhythm) และแนวเส้นอาคารและเส้นถนน(building line and street line) ตามลำดับ องค์ประกอบที่พบ แต่ไม่มีการบังคับที่มีความซ้ำมากที่สุด ได้แก่ คุณภาพการซ่อมแซม(quality) ส่วนองค์ประกอบที่ไม่พบ แต่มีการบังคับแบบเข้มงวด ได้แก่ ความสูง(height) ซึ่งพบในทุกอาคารกรณีศึกษาและเป็นองค์ประกอบเดียวที่มีการบังคับแบบเข้มงวด องค์ประกอบที่ไม่พบ แต่มีการบังคับแบบอ่อนที่มีความซ้ำมากที่สุด ได้แก่ มาตรฐาน(scale) ขนาด(size) และสัดส่วน(proportion) รองลงมา ได้แก่ วัสดุ(materials) ผิวสัมผัส(texture) การออกแบบ(design) และรูปแบบ(style) และสุดท้าย องค์ประกอบที่ไม่พบ เนื่องจากไม่มีการบังคับที่มีความซ้ำมากที่สุด ได้แก่ การก่อสร้าง(construction) โครงสร้างอาคาร(structure) ปริมาตร (volume) ภาพเงากลุ่มที่อาคาร(silhouette) ระยะร่น(setback) ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors) รองลงมา ได้แก่ การตกแต่ง(decoration) รายละเอียด(details) ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural feature) และภาพลักษณ์(appearance)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

อาคารกรณีศึกษาที่รักษาองค์ประกอบได้ครบถ้วน ได้แก่ Neighbor Phuthon The Bhuthorn และ 1905 Heritage Corner รักษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ได้ 23 องค์ประกอบ รองลงมา ได้แก่ The Knight House รักษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ได้ 12 องค์ประกอบ รองลงมา ได้แก่ Siri Poshtel Bangkok รักษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ได้ 5 องค์ประกอบ รองลงมา ได้แก่ Vivit Hostel Bangkok รักษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ได้ 4 องค์ประกอบ และ Pa Prank Hostel รักษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ได้ 4 องค์ประกอบ และอันดับสุดท้าย ได้แก่ Oyo 378 Bright Minitel รักษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ได้ 3 องค์ประกอบ

จากการวิเคราะห์ความซ้ำแสดงให้เห็นว่าสำหรับอาคารระดับที่ 2 (อาคารฟื้นฟู) และอาคารระดับที่ 3 (อาคารที่จะสร้างขึ้นต่อไปในอนาคต) การบังคับแบบเข้มงวด ได้แก่ ความสูง ที่มีการจำกัดไว้ไม่เกิน 16 เมตร อาจยังไม่สัมพันธ์กับอาคารระดับที่ 1 (อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์) ที่มีความสูงอาคารเพียง 2 ชั้น และไม่ถึง 16 เมตร ทำให้ไม่พบองค์ประกอบ ความสูง (height) ในทุกอาคารกรณีศึกษา ในส่วนการบังคับแบบอ่อน ยังไม่ได้ผลในการอนุรักษ์องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมเท่าที่ควร เนื่องจากมีองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมจำนวนมากที่มีการระบุในการบังคับแบบอ่อน แต่ไม่พบในอาคารกรณีศึกษา กล่าวคือ ไม่มีการปฏิบัติตามแนวทางของการบังคับและประเด็นสุดท้ายที่พบ คือ มีองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมจำนวนมากที่ยังไม่มีแนวทางของการบังคับเพื่อการอนุรักษ์ และองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมเหล่านี้ ไม่พบในอาคารกรณีศึกษา

จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่าการออกกฎหมายข้อบังคับเพื่อรักษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่าที่มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ชัดเจนอย่างย่านสามแพร่ง และอาจนำไปสู่การสูญเสียความแท้ของมรดกวัฒนธรรม สำหรับอาคารระดับที่ 1 (อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีการรักษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ได้เป็นอย่างดีเนื่องจากเป็นอาคารที่ขึ้นทะเบียนทะเบียนโบราณสถาน จึงมีความเข้มงวดในการอนุรักษ์ แต่สำหรับอาคารระดับที่ 2 (อาคารฟื้นฟู) และอาคารระดับที่ 3 (อาคารที่จะสร้างขึ้นต่อไปในอนาคต) ที่มีการออกกฎหมายข้อบังคับเพียงแค่บางส่วน และด้วยข้อจำกัดของกฎกระทรวงฯ ที่ไม่มีผลบังคับใช้กับอาคารที่สร้างก่อนกฎกระทรวงฯฉบับนี้ ทำให้ไม่สามารถรักษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์ตามที่ระบุในแนวทางอนุรักษ์ไว้ได้ ทำให้แนวทางการบังคับแบบเข้มงวดมีเพียงแค่องค์ประกอบเดียวคือ ความสูง (height) จากข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครฯ แต่ไม่สัมพันธ์กับอาคารสำคัญ คืออาคารระดับที่ 1 แต่อย่างไรก็ตามการปรับความสูงของอาคารที่มีอยู่แล้วอาจมีความเป็นไปได้ยาก ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบอื่นๆที่สามารถแสดงความกลมกลืนกับอาคารสำคัญได้อย่างชัดเจน ทั้งองค์ประกอบที่มีแนวทางการบังคับแบบอ่อนแต่ไม่มีการปฏิบัติตาม ได้แก่ มาตรฐาน(scale) ขนาด(size) และสัดส่วน(proportion) วัสดุ(materials) ผิวสัมผัส(texture) การออกแบบ(design) และรูปแบบ(style) และองค์ประกอบยังไม่มีแนวทางการบังคับทำให้ยังไม่พบในอาคารกรณีศึกษา แต่สามารถแสดงออกถึงเอกลักษณ์ย่านชุมชนเก่าได้เป็นอย่างดี ได้แก่ ปริมาตร (volume) ภาพเงากลุ่มทึบอาคาร(silhouette) ระยะร่น(setback) ลักษณะช่องเปิด หน้าต่าง ประตู (opening window and doors) การตกแต่ง(decoration) รายละเอียด(details) ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม (architectural feature) และภาพลักษณ์(appearance) อย่างไรก็ตามหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่า ควรให้ความสำคัญต่อการรักษาองค์ประกอบที่กล่าวไปข้างต้น และมีข้อบังคับที่สามารถควบคุมองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่แสดงถึงภาพลักษณ์โดยรวมของย่านอย่างครอบคลุม และระบุรายละเอียดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

อีกทั้งผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม และปัจจัยของการพัฒนา นำไปสู่การเปลี่ยนขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมในย่านชุมชนเก่า การรักษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม จึงควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการบูรณาการระหว่างการเคารพต่อคุณค่า รูปแบบและระดับของประวัติศาสตร์ ตามที่ระบุไว้ใน การเปลี่ยนแปลงกับสิ่งปลูกสร้างใน The Valletta Principles (ICOMOS, 2011) สถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ต้องไม่แสดงถึงความแตกต่างที่มากเกินไปและขัดแย้งกับความต่อเนื่องของโครงข่ายเมือง การรักษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารสำคัญเท่าที่ทำได้ ประกอบกับการออกกฎหมายบังคับที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควรอนุรักษ์จึงเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติเพื่อไม่ให้เกิดการสูญเสียคุณค่าของมรดกทาง

วัฒนธรรมในย่านชุมชนเก่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของ Covid-19 ในประเทศไทย ณ ขณะที่ได้ทำการเก็บข้อมูล การเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการเก็บข้อมูล เพียงแค่ส่วนของกายภาพอาคาร แต่สิ่งที่สำคัญไม่แพ้กันที่ส่งผลต่อองค์ประกอบเหล่านี้ คือการ เปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งต้องเก็บข้อมูลของการใช้ประโยชน์อาคารจากการสัมภาษณ์ เจ้าของอาคาร ผู้เช่าอาคาร และผู้อาศัยในชุมชน หากผู้สนใจศึกษาต่ออาจจะนำประเด็นนี้ไปทำการ วิจัยเพิ่ม เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่มีความครอบคลุมในทุกมิติขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ควร อนุรักษ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวงกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารบางชนิดหรือบางประเภท.
(2563, 30 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 137 ตอนที่ 48 ก. หน้า 2-3.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). **การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนแปลงการใช้งานอาคารบางชนิดหรือบางประเภท. (2530, 26 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 104 ตอนที่ 56. หน้า 113-114.
- ชูวิทย์ สุจฉายา. (2552). **การอนุรักษ์เมือง (Urban Conservation)**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- พรรณลดา โพธิ์ทองแสงอรุณ. (2557). สามแพร่งกับการฟื้นฟูชุมชน: ปฏิบัติการทางวาทกรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันผ่านทุนทางวัฒนธรรม. **วารสารภาษาและวัฒนธรรม**. ปีที่ 33(2), 29-30.
- ยงธนิศร์ พิมลเสถียร. (2557). **การปรับปรุงฟื้นฟูเมืองและการอนุรักษ์เมือง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รณรงค์ พุทธาวงศ์. (2555). **แนวทางการบริหารโครงการปรับปรุงอาคารอนุรักษ์ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์: กรณีศึกษา 5 โครงการ ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2556** (วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรม, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- วิมลรัตน์ อิศระธรรมบุญ. (2543). **การศึกษาเพื่อจัดทำโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูย่านสามแพร่ง** (วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรม, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- วิวัฒน์ เตมีย์พันธ์. (2547). **มรดกความงามของสภาพแวดล้อมท้องถิ่นไทย**
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
กรุงเทพฯ.
- ศูนย์ข้อมูลเกาะรัตนโกสินทร์. (2564). **ติกแถวถนนแพร่งนรา ถนนแพร่งภูธร**
และถนนแพร่งสรรพศาสตร์. เข้าถึงได้จาก:
<http://www.resource.lib.su.ac.th/rattanakosin/index.php/2014-10-27-08-52-05/2014-11-19-04-46-50/2015-10-15-04-00-08>
- สมาคมอิโคโมส. (2554). **กฎบัตรประเทศไทยว่าด้วยการบริหารจัดการแหล่งมรดกวัฒนธรรม**.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม (ต่อ)

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2560). **โครงการจัดทำแผนผังแม่บทการอนุรักษ์และ**

พัฒนากรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ: สหાયบลิ็อกและการพิมพ์.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2563). **ย่านชุมชนเก่า.** เข้าถึงได้จาก

<http://www.onep.go.th/nced/ย่านชุมชนเก่า/>

อนุวิทย์ เจริญศุภกุล. (2528). **แผนภาพตัวแบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในประเทศไทย.** วารสารหน้าจั่ว. ปีที่ 4(5), 45.

อรศิริ ปาณินท์. (2528). **การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อม.** วารสารหน้าจั่ว. ปีที่ 4(5), 66-67.

ICOMOS. (1987). **Charter for the Conservation of Historic Towns and Urban Areas (Washington Charter).** Washington D.C.

ICOMOS. (2011). **The Valletta Principles for the Safeguarding and Management of Historic Cities, Towns and Urban Areas.** Paris

Manley, Sandra and Guises, Richard. (1998). **Introducing Urban Design: Intervention and Response.** Singapore: Longman.

UNESCO. (2005). **VIENNA MEMORANDUM on “World Heritage and Contemporary Architecture Managing the Historic Urban Landscape”.**

U.S. Department of the Interior. (1997). **The Secretary of the Interior’s Standards for Rehabilitation &**

Illustrated Guidelines for Rehabilitating Historic Buildings. Washington D.C.: U.S. Government Printing office.

Sanoff Henry. (1978). **Designing with Community Participation.** New York: McGraw-Hill.

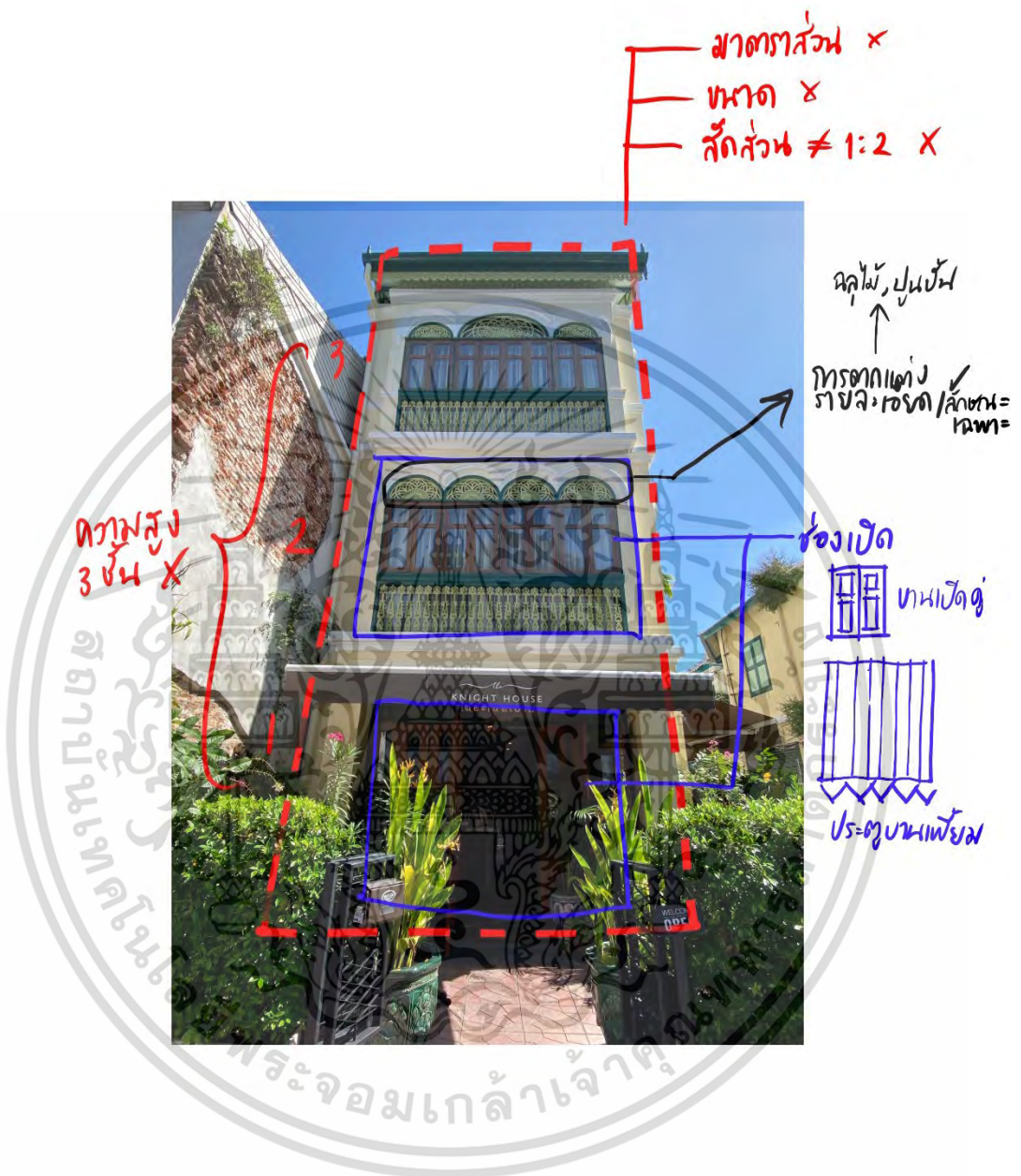
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

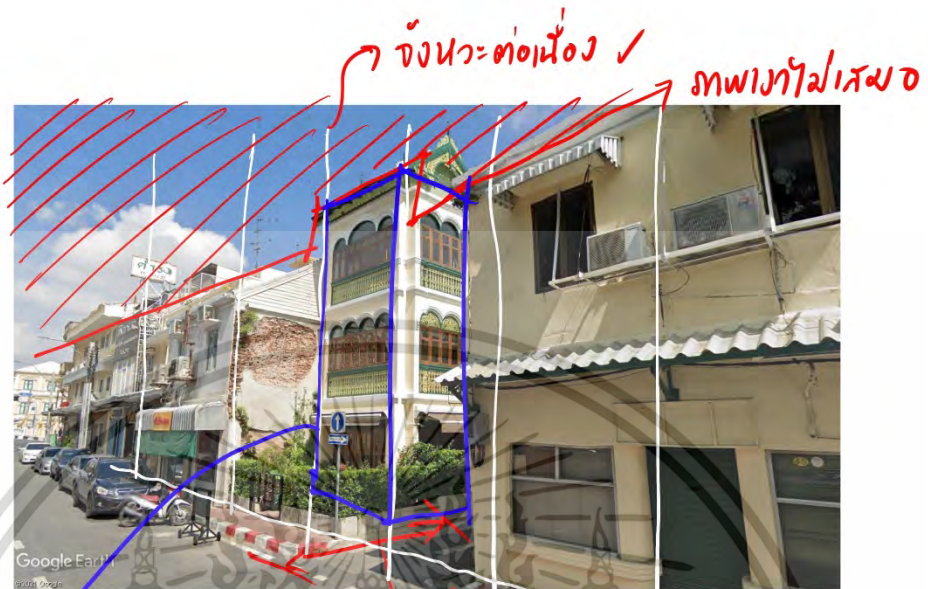
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวอย่างการเก็บข้อมูลองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม

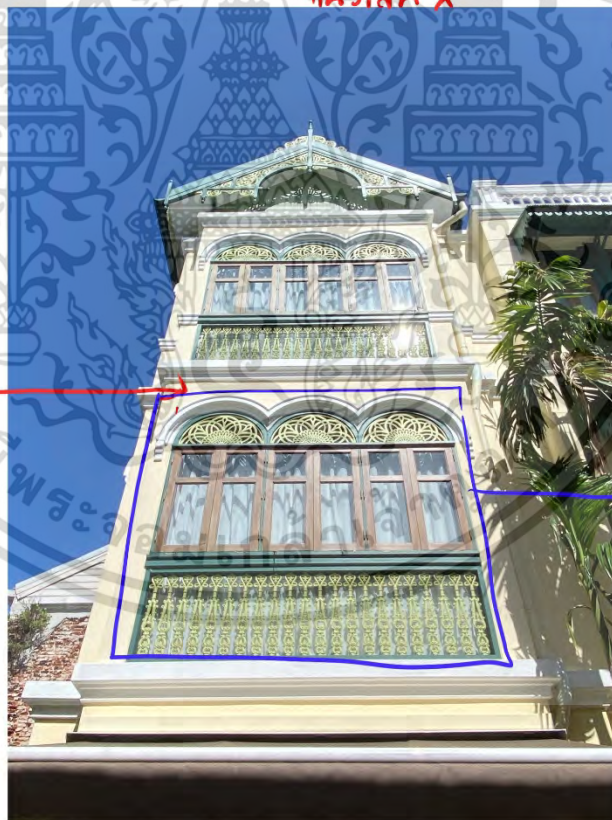

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปริมาณ X

รับ X
แล้วเสร็จ X

- ทาวน์โฮม ✓
- ใช้ยวอมฟ้า ✓

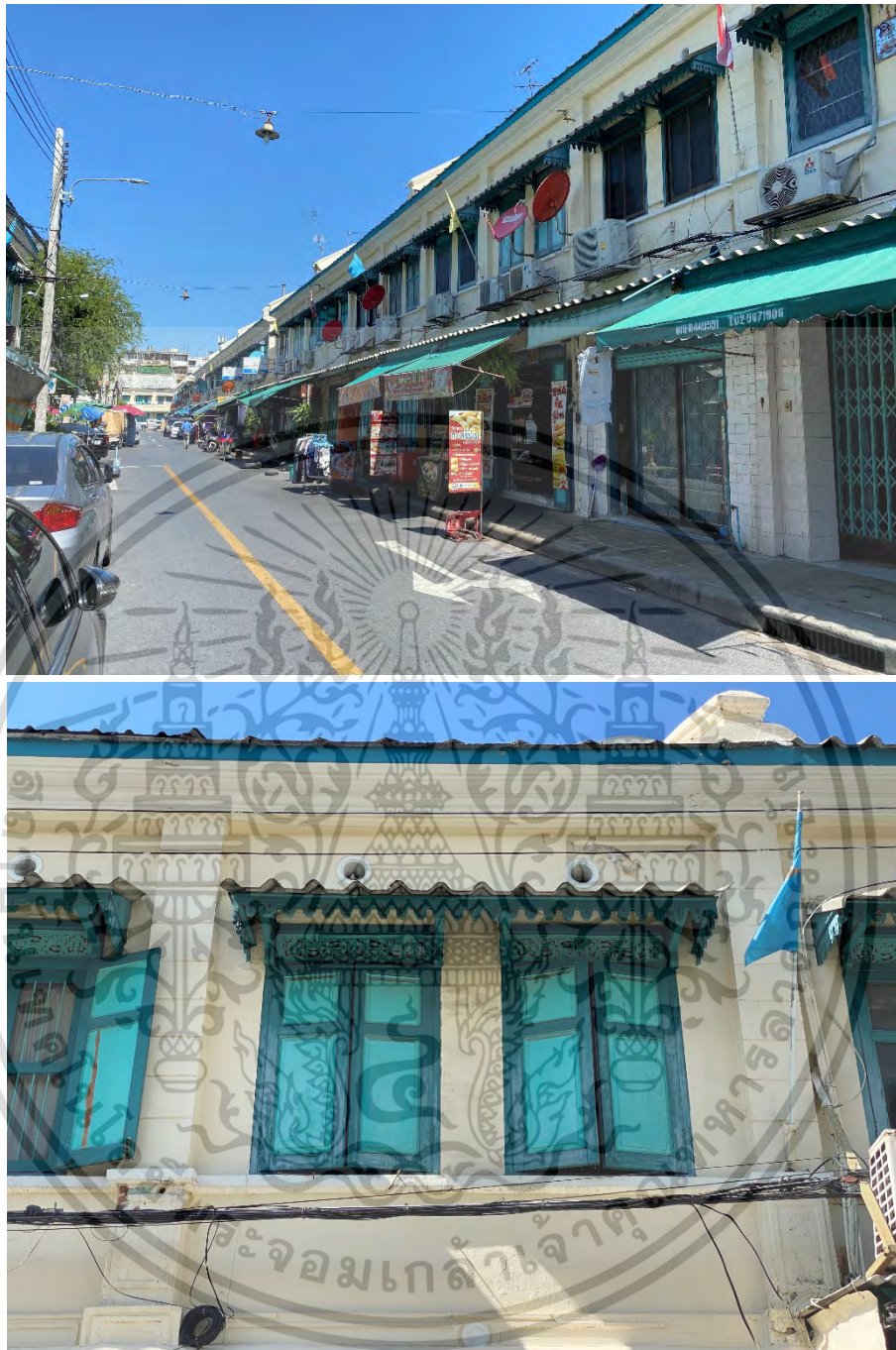
ตกแต่ง
รายละเอียด
รูปแบบ
พอออกแบบ
ลักษณะเฉพาะ
(ภาคเดียว) ✓

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปถ่ายจากการสำรวจย่านสามแพร่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

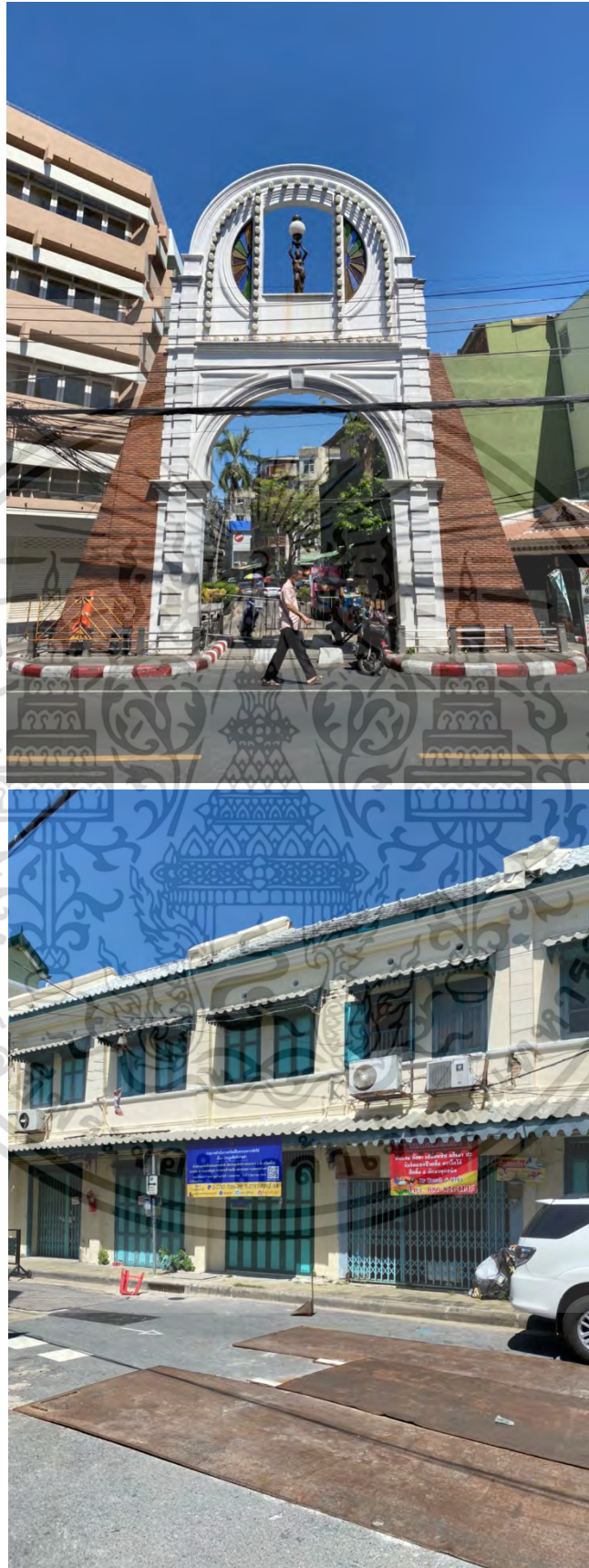
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

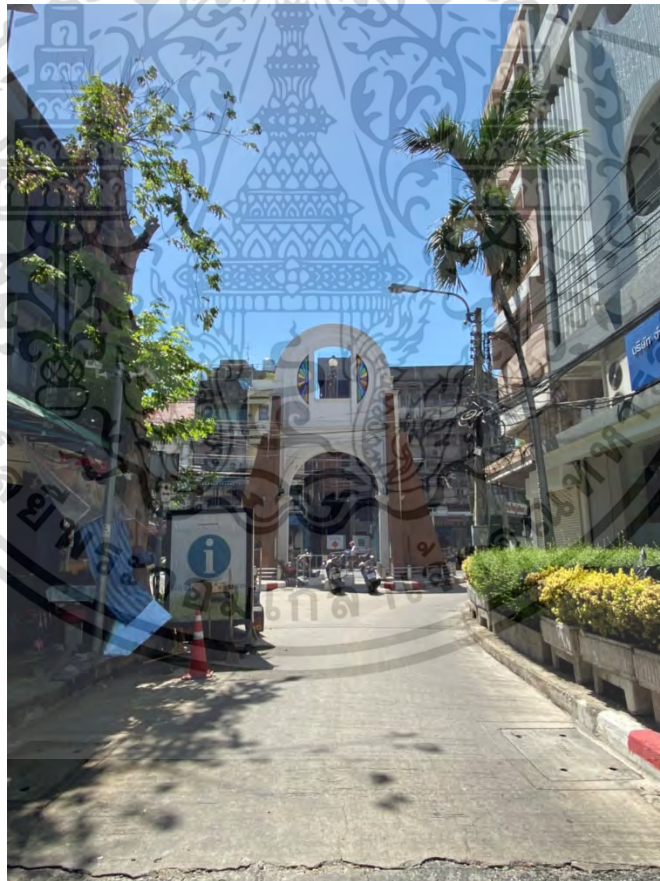
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

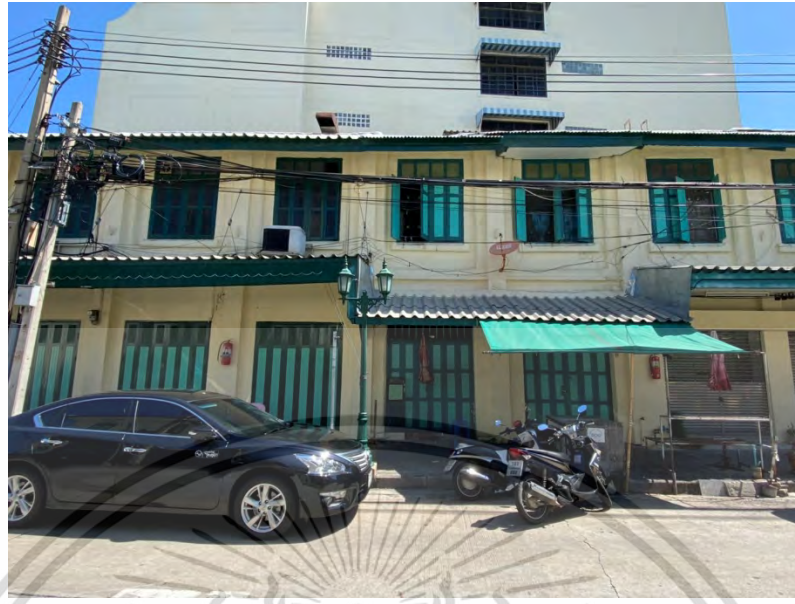
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

